

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

IV РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 67

София, сѣбота, 28 мартъ

1931 г.

70. заседание

Петъкъ, 27 мартъ 1931 година

(Открито отъ подпредседателя А. Христовъ въ 16 ч. 10 м.)

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следниѣ г. г. народни представители: Баявъ Христо, Бурилковъ д-ръ Владимиръ, Василевъ Ради, Вълчовъ Вълчо Даскаловъ, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Гичевъ Димитъръ, Димитровъ Добри, Димитровъ Никола, Дрънски Димитъръ, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, Колевъ Боню, Колевъ Еню, Константиновъ Тома, Кръстевъ Гето, Кулишевъ Георги, Кънчевъ Кънчо, Маджаровъ Михаилъ, Молловъ Янаки, Неновъ Александъръ, х. Николовъ Иванъ, х. Петковъ х. Георги, Пъчевъ Георги, Пждаревъ Никола, Радоловъ Александъръ, Станишевъ д-ръ Константинъ, Томчевъ Ангелъ, Ченгелиевъ Антонъ, Янгъзовъ Теню, Яневъ Димитъръ и п. Янчевъ Иванъ)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпущъ на следниѣ народни представители:

На г. Христо Мановъ — 2 дена;
 На г. Петъръ Цвѣтковъ — 4 дни;
 На г. Николай Савовъ — 1 день;
 На г. Василъ Игнатовъ — 2 дена;
 На г. д-ръ Константинъ Станишевъ — 2 дена;
 На г. Тома Константиновъ — 1 день;
 На г. Трифонъ Капитановъ — 5 дни;
 На г. Александъръ Неновъ — 1 день;
 На г. Стоянъ Кърловъ — 1 день;
 На г. Димитъръ Петковъ — 3 дни;
 На г. Георги Енчевъ — 1 день;
 На г. Георги Симеоновъ — 1 день;
 На г. Александъръ Хитриловъ — 1 день;
 На г. Борисъ Христовъ — 2 дена;
 На г. Никола Костовъ Тахтаджи — 2 дена;
 На г. д-ръ Владимиръ Такевъ — 4 дни;
 На г. Христо Стояновъ — 1 день;
 На г. Петъръ Стояновъ — 1 день;
 На г. Димитъръ Стефановъ — 1 день;
 На г. Христо Статевъ — 2 дена;
 На г. Христо Силяновъ — 1 день;
 На г. Пандо Сидовъ — 2 дена;
 На г. Георги Семерджиевъ — 2 дена;
 На г. Григоръ Реджовъ — 2 дена;
 На г. Никола Сапунджиевъ — 5 дни;
 На г. Христо Рашковъ — 2 дена;
 На г. Стефанъ Пѣйчевъ — 3 дни;
 На г. Иванъ х. Николовъ — 2 дена;
 На г. Добри Митевъ — 1 день;
 На г. Кирко Цвѣтковъ — 2 дена;
 На г. Никола Стамболиевъ — 2 дена;
 На г. Вичо Петевъ — 2 дена;
 На г. Янко Сакъзовъ — 1 день;
 На г. Иванъ Христовъ — 4 дни;
 На г. Георги Чернеоковъ — 4 дни;
 На г. Цвѣтко Цвѣтковъ — 2 дена;
 На г. Владимиръ Христодуловъ — 1 день и
 На г. Иванъ п. Янчевъ — 3 дни.

Следва да се разреши отпущъ отъ Събранието на следниѣ народни представители, понеже сѣ се ползували вече съ 20-дневенъ отпущъ, а именно:

На г. Маринъ Шиваровъ — 2 дена;
 На г. Желю Тончевъ — 2 дена;
 На г. Левъ Кацковъ — 4 дни;
 На г. Кънчо Кънчевъ — 2 дена;
 На г. д-ръ Никола Думановъ — 3 дни;
 На г. Иванъ Харизановъ — 1 день;
 На г. Стефанъ Стефановъ — 5 дни;
 На г. Христо Мариновъ — 7 дни;
 На г. Милко Бечевъ — 1 день;
 На г. Александъръ Цаневъ — 1 день и
 На г. Теню Янгъзовъ — 5 дни;

Кои то сѣ съгласни да имъ се разреши исканиятъ отпущъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вчера е подадено питане отъ народния представител г. Христо Калайджиевъ до г. председателя на XXII-то обикновено Народно събрание относно нѣкой произволи, вършени отъ полицията въ Сливенъ. Това питане погрѣшно е отправено къмъ председателя на Народното събрание, а е трѣбвало да бѣде отправено до г. министра на вътрешниѣ работи. Г. Калайджиевъ, ако е тукъ, трѣбва да има предъ видъ, че бюрото на Народното събрание не може да отговаря за действия на полицията. Питането си той трѣбва да отправи до г. министра на вътрешниѣ работи и народното здраве.

Постѣпило е питане отъ народния представител г. Коста Лулчевъ къмъ г. министра на вътрешниѣ работи и народното здраве — относно нѣкой произволи и насилия, вършени отъ полицията въ Никополска и Орѣховска околии.

Това питане ще бѣде препратено на г. министра на вътрешниѣ работи и народното здраве, за да отговори.

Съобщавамъ на Събранието, че сѣ постѣпили следниѣ предложения и законопроекти:

Отъ Министерството на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ — предложение за одобрение на договора, сключенъ възъ основа на чл. 12 отъ закона за въздухоплаването между министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ, действащъ отъ името и за смѣтка на българската държава, и „Compagnie Internationale de Navigation Aérienne“ за отдаване експлоатацията на въздушниѣ линии: Драгоманъ—София—Пловдивъ—Свиленградъ като частъ презъ българска територия на трансевропейската линия Парижъ—Бѣлградъ—София—Цариградъ и частъ надъ българска територия отъ въздушната линия София—Солунъ. (Вж. прил. Т. I, № 115)

Законодателно предложение за старчески пенсии отъ народниѣ представители Илия Януловъ и Кръстю Пастуховъ, Коста Лулчевъ. Янко Сакъзовъ, Григоръ Чешмеджиевъ, Сотиръ Яневъ, Димитъръ Нейковъ, Петъръ Анастасовъ, Георги Пенчевъ, Христо Баралиевъ и Досю Негенцовъ, приподписано отъ нужното число народни представители. (Вж. прил. Т. I, № 116)

Отъ Министерството на земледѣлието и държавниѣ имоти — законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за измѣнение и допълнение на закона за продаване нѣкой държавни гори въ Станимашка околия отъ 1911 г., измѣнението и допълнението на сѣщия законъ отъ 5 фев-

руарий 1923 г. и разширението му за Пашмаклийско съ законът от 1 юний 1927 г. (Вж. прил. Т. I, № 117)

Тия законопроекти и предложения ще бъдат раздани на г. г. народните представители и поставени на дневен ред.

Преди да пристъпим към дневния ред, има думата г. министърът на финансите.

Министър В. Моллов: Г. г. народни представители! Понеже г. министър-председателят отсъствава, натоварен съм да прочета следния указъ: (Чете)

„У К А З Ъ

№ 4.

НИЕ БОРИСЪ III

Съ Божия милост и народната воля

Царь на българитѣ

По предложение на Нашия председател на Министерския съвет и министър на вътрешните работи и народното здраве, представено Намъ съ доклада му отъ 26 мартъ 1931 г. подъ № 321 и въз основа на чл. 129 отъ конституцията,

Постановихме и постановяваме:

I. Да се продължатъ заседанията на XXII-то обикновено Народно събрание до 8 априлъ 1931 г. включително.

II. Изпълнението на настоящия указъ възлагаме на Нашия председател на Министерския съвет и министър на вътрешните работи и народното здраве.

Издаденъ въ София на 27 мартъ 1931 г.

На първообразния съ собствената на Негово Величество ръка написано:

БОРИСЪ III.

Приподписалъ,

Председател на Министерския съветъ, министър на вътрешните работи и народното здраве:

А. Ляпчевъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Пристъпваме къмъ разглеждане на първата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за митницитѣ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Й. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ А. Христовъ: Ще се гласува.

Моля, които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за митницитѣ, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 68)

Пристъпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за земеделъските опитни и контролни институти.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Й. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ на трето четене прочетения законопроектъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 69)

Пристъпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — одобрение предложението за одобряване свидетелството за дългъ на българското правителство, на приложения къмъ него договоръ за пълномощие и на протокола за прехвърляне правата и пълномощията на Репарационната комисия и на Междудържавната комисия въ България върху Банката за международни плащания и за прекратяване сношенията на тия две комисии съ България.

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Секретаръ Й. Марулевъ (д. сг): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 101)

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представител г. Илия Януловъ.

И. Януловъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вземамъ думата само за нѣколко минути, защото по това предложение нѣма какво да се говори много. Това предложение иде като заключение на единъ отъ най-важнитѣ въпроси за нашата страна. Вземамъ думата не за да застава юридически и формално срещу това предложение, защото то е въ съгласие съ спогодбата, сключена въ Хага на 20 януарий 1930 г. Безспорно е, че ние, като юристи и като депутати, не можемъ да кажемъ, че едно такова, уговорено въ другъ договоръ, съглашение не бива да се сключва. Азъ вземамъ думата по това предложение, за да говоря по съществуто му — по въпроса за нашитѣ репарации — и да подчертая, че не само въ България, но въ цѣлия свѣтъ въпросътъ за военнитѣ дългове и репарациитѣ е подложенъ на една строга критика — и въ странитѣ на победенитѣ, и въ странитѣ на победителитѣ. Чуватъ се вече много сериозни и авторитетни гласове въ Съединенитѣ щати, въ Англия, дори и въ самата Франция, въобще въ странитѣ на победителитѣ, за премахването на военнитѣ дългове и на репарациитѣ.

Г. г. народни представители! Въ познаване на стопанското и финансово положение на България, такова, каквото то се рисува не само отъ насъ, а и въ изложението на г. министра на финансите, а също така и въ даннитѣ на г. министра на търговията и г. министра на земедѣлието, ние можемъ да заявимъ, че податнитѣ сили на България, още повече днесъ, не отговарятъ на претенцията на победителитѣ да плащаме репарации. И ако започнете отгоре — вчера се занимахте съ Университета, а има и други работи, които, наистина, не би трѣбвало да се казватъ — всичко е изпразнено, всичко е лишено отъ срѣдства. Много пѣти става дума за заплатитѣ на професоритѣ. Нека да се знае, че въ юридическия факултетъ 12 души отъ професоритѣ получаватъ между 8 и 20 хиляди лева на година. На година, г-да! Никѣде това го нѣма. Нека да се знае, че лабораториитѣ на Университета също така не разполагатъ съ достатѣчни срѣдства за работа. Ако се слѣзе чадолу и се надникне въ бюджетитѣ на всички стопански ресори, на министерствата на земедѣлието, на търговията и на благоустройството, ще се види, че липсватъ срѣдства. Вѣрно е, ще трѣбва да признаемъ, че положението на г. финансовия министъръ въ бюджетарната комисия е било много тежко, когато отъ всички страни, отъ 10 министерства, са го дърпали за срѣдства, когато той самиятъ не може, като мене, да дойде тукъ и да говори съвсемъ открито за стопанското положение, защото заема най-високія постъ въ тази страна по голѣмия финансовъ ресоръ и носи голѣми отговорности. При едно такова положение, когато нѣмаме срѣдства да поддържаме тѣзи, които сѣж се жертвували по бойнитѣ полета и имъ даваме по 4—5 л. — действително по 4—5 л. даваме на сирачетата — въ това време, когато ние не можемъ да изплащаме внесенитѣ и капитализирани суми, обрнати въ пенсии, на близо 40 хиляди души пенсионери въ България, и България се пѣржи въ собственото си масло на нѣмотия, на гнетъ, на неволя и отчаяние, и се създаватъ страшнитѣ легенди долу въ маситѣ, че пенсионеритѣ не трѣбвало да получаватъ пенсиятъ си, че трѣбвало на всички съ единъ замахъ да се откаже това, което азъ сѣ създавали въ продължение на толкова години; въ едно време, когато намаляваме заплатитѣ до такава степенъ, че въ България, и само въ България, има заплатата 1.100 л., 1.200 л. на месецъ, които, ако вие обърнете въ злато, въ долари, въ лири стерлинги и дори въ франкове, ще видите, че като заплатата сѣ смѣшши; въ това време, когато намаляваме бюджета на земедѣлието, и то не защото това е воля на този или онзи, но защото се налага бюджетътъ на България да се сведе къмъ 6.400.000.000 л., за който бюджетъ азъ казахъ и поддържамъ, че надали ще може да се реализира, а ще се приложи последната алинея на бюджетпроекта, съ който сега ще се занимаваме веднага на второ четене, която казва, че, ако не може да се достигне до събирането на една такава сума, Министерството на финансите ще действува съ своята чека; въ това време, когато цѣлиятъ ресоръ на социалната политика го хвърляте върху математическитѣ резерви на работническитѣ фондове и, следователно, освобождавате държавната хазна отъ даването дори на една стотинка за социална политика — дори една стотинка, г. г. народни представители; тогава, когато една Германия, макаръ победена, макаръ и плащаща репарации, виждате, че си създава най-широки ресори за социалната хигиена, за социалната политика, за благосъстоянието на народа си — въ това време ние се намираме предъ едно задължение да плащаме репарации. Въ 1923 г. стана едно намаляние на това, което ни задължаваше договорътъ за миръ по чл. 121. Признавамъ, че Хагската спогодба е още по-благоприятна отъ споразумението на 1923 г., но, г-да, всички тѣзи намаляния не ни топятъ, по простата причина, че податнитѣ сили на България не й

позволяват да отговори на претенцията по репарациите. И днес много повече от вчера ние можем да кажем това.

Съ спогодбата, която разглеждаме сега, се изключват досегашните спорове относително приложението на чл. 122, изключват се всички реплики, че задължението ни ставало банково. Ние спорихме върху това тук, както си припомняте. Всичко това се изключва, защото въ настоящето решение въ сщност се съдържа два документа — единият е един чек, а вторият е един тръст, съгласно съ терминологията на решението; или на първото се казва свидетелство за дълг на българското правителство и то се състои само въ издаването на един единствен документ, а второто е договор за пълномощие. Въ свидетелството се съгласяваме да направим всички тѣзи вноски, за които е дума въ спогодбата, сключена въ Хага на 20 януарий 1930 г., да ги направим не на Репарационната комисия, не на представителитѣ, следователно, на политическитѣ сили победители, но да ги направим на Банката за международни плащания. Тя влиза въ ролята на пълномощникъ и то въ качеството си на единствен пълномощник на правителствата кредитори, като се изключи, е казано въ свидетелството, всѣкаквъ вид пълномощно, а годишнитѣ вноски въ златни франка ще бждат изплащани въ следния вид: 10 години ще се плащат по 10 милиона златни франка; другитѣ 10 години ще се плаща по 11.500.000 златни франка и 16 години ще се плащат по 12.515.000 златни франка. Изплащането ще бжде въ форма на 6-месечни анюитети. Следъ сключването на Хагската спогодба ние заплатихме вноската си на м. мартъ — спомнете си това — и на м. октомври 1930 г. Следъ заплащането на двѣтѣ тия вноски на Репарационната комисия изплащането на вноскитѣ вече става направо на Банката за международнитѣ плащания. И то въ тази форма, въ която ви казахъ сега — 6-месечни вноски. Следователно, и дума не може да става, поне формално, вече за прилагането на чл. 122 за една основна ревизия на политически задължения: тѣ се обръщатъ въ едно банково задължение на България спрямо Банката за международни изплащания. Въ договора за пълномощие — вторият документ — се казва, че правителствата кредитори назначаватъ именно Банката за международни плащания за свой общъ и единствен пълномощникъ за целитѣ, опредѣлени въ този договоръ. Банката приема този мандатъ и се задължава да го изпълнява при сложенитѣ тукъ условия.

Г. г. народни представители! Въ тия документи наново се повтарятъ най-важнитѣ ни задължения по спогодбата въ Хага, особено задължението ни да дадемъ допълнителни залози, въ случай че на правителствата кредитори се удостовери, че годишното произведение на заложенитѣ приходи по репарациитѣ, въ изпълнение на протокола отъ 21 мартъ 1923 г. — протоколътъ на покойния Стаболитски — и на протокола отъ 24 септември 1928 г., не надминава 150% отъ сумата на всѣки анюитетъ. Този контролъ, следователно, си остава. Той не се упразднява вече съ комисии и т. н., но пълномощникътъ има право винаги да се удостовери, дали не 100%, а 150% отъ сумата за покриване на всѣки анюитетъ е наличенъ.

Взехъ думата, г. г. народни представители, най-първо да припомня, че въ спогодбата, сключена въ Хага на 20 януарий 1930 г. има една клауза, въ която е казано, че ако стане опрощаване на военнитѣ дългове на силитѣ кредитори, съгласенитѣ, тогава ще се направи намаление отъ 50% на българския репарационенъ дългъ, който, изчисленъ сега въ български левове, споредъ статистиката на Дирекцията на държавнитѣ дългове, е 4 и половина милиарда лева; и второ, да ви спра вниманието, че ние имаме всичкитѣ основания, най-вече въз основа Ньойския договоръ, или спогодбата въ Хага, ние имаме всички основания и по силата на нѣщата, вследствие на едно фактическо изменение на обстоятелствата, при които сѣ сключили тия договори — по силата на формулата *rebus sic stantibus* — да заявимъ, да помолимъ, споредъ васъ, на дипломатически езикъ, а споредъ мене, да се документира невъзможността на България да плаща 270 милиона лева всѣка година въ времена, когато нейнитѣ бюджети свършватъ съ дефицити вече не само счетоводни, а и реални.

Азъ по първия въпросъ донѣкъде съмъ спокоенъ, макаръ че вече за нашитѣ задължения даваме единъ чекъ. Но въ чл. 5 на това свидетелство намирамъ една специална клауза, която азъ я тълкувамъ въ тоя смисълъ, че се касае до този членъ отъ спогодбата въ Хага, който се отнася до намаляването на репарациитѣ съ 50%, макаръ че не се споменава. Въ този чл. 5 е казано: „Предшествуащитѣ постановления“ — на настоящето свидетелство — „не биха могли да намалятъ евентуалното значение на декларацията на правителствата кредитори, приложена

къмъ Хагската спогодба съ България отъ 20 януарий 1931 г.“

И азъ веднага бихъ желалъ да ми се каже, дали се касае за тая декларация и се надѣвамъ, че министърътъ на финанситѣ ще бжде така любезенъ да декларира още сега — дали се касае до намаляването съ 50% на репарационния дългъ, въ случай че военнитѣ дългове на кредиторитѣ съгласенци се опростятъ. (Министърътъ на финанситѣ разговоря съ народния представителъ Т. Кожухаровъ)

Е. Начевъ (д. сг): (Къмъ И. Януловъ) Продължавайте!

И. Януловъ (с. д): Следъ малко.

Р. Маджаровъ (д. сг): Въ Камарата нѣма санкции за този, който не слуша. Трѣбва да привлечете вниманието.

И. Януловъ (с. д): Ще подновя въпроса, когато си свърши разговора. Всички, виждамъ, слушате.

Р. Маджаровъ (д. сг): Мина времето за речта Ви.

И. Януловъ (с. д): Вториятъ въпросъ, на който спирамъ вниманието ви, е: не може ли сега нашата страна да даде едно изложение, въ което да посочи невъзможността и да плаща репарации? Смѣтамъ, г. г. народни представители, че това не е една мисълъ само моя, или мисълъ на опозицията, или мисълъ на неимотнитѣ класи въ тая страна — смѣтамъ, че това до известна степенъ се намира и въ кръга на мислитѣ на самото правителство, защото на 12 декември миналата година г. министъръ-председателътъ въ своята речъ заяви, че ако положението стопанско и финансово на страната се влоши, тогава ние ще поискаме едно намаление, дори премахване на много отъ нашитѣ външни плащания.

За трети пътъ, г. г. народни представители, азъ обръщамъ вниманието на думитѣ на г. министъръ-президента — защото той обича да прави декларации тукъ, както бѣше по арбитражитѣ, както бѣше и по други работи — и нашъ дългъ е, безъ да внасяме раздразнение, да напомнимъ категорично за тия декларации. Когато се отива въ Женева, за да се искатъ оборотни срѣства за изплащане на заплатитѣ на чиновницитѣ, за поддържане на държавата, ние питаме: може ли въ сщщото това време да се не повдигне и въпросътъ за премахването или за отлагането на репарационнитѣ задължения?

Безспорно е, че най-удобенъ моментъ, за да повдигнемъ въпроса за репарационнитѣ плащания е точно сега, заради туй защото сега страната се намира въ една страшна стопанска и финансова криза; точно сега, защото държавата не може да посрѣща насщнитѣ си задължения, тя не може да изпълнява своитѣ функции. И когато държавата е изпаднала въ едно такова тежко положение, азъ питамъ: можемъ ли ние да стоимъ съ скръстени ръце и да казваме така: ние ще съкращаваме и последния милионъ, ние ще намаляваме всички разходи въ тая страна, и най-насщнитѣ разходи, но въ сщщото време ние нѣма да повдигнемъ въпроса за неплащане, за отлагане, за спирането поне, ако не за унищожението, на репарационнитѣ плащания?

Г. г. народни представители! Директорътъ на Райхсбанкъ въ нѣколко свои речи открито говори по този въпросъ. Министъръ-председателътъ и министърътъ на финанситѣ въ Райхстага, безъ да откажатъ, че Германия ще изпълнява своитѣ задължения — както и ние не го отказваме, не сме болшевици — повдигатъ вече този въпросъ, като посочватъ, че положението на Германия все повече и повече не позволява изпълнението на репарационнитѣ задължения. Ние, обаче, още се лелѣмъ отъ мисълта, че податнитѣ сили на България могатъ да позволятъ изплащането на тая сума. Все мислимъ, следователно, че въпросътъ за една ревизия на Хагската спогодба може да се отлага, както и дълго време се отлага репарационниятъ въпросъ, и България плати много.

Министъръ Д. Мишайковъ: Като че ли ние го отлагаме!

И. Януловъ (с. д): Не вие го отлагате. Това не казвамъ, г. Мишайковъ, азъ казвамъ: да се направятъ необходимитѣ постѣпки, тѣй както заяви г. министъръ-председателътъ — само че да изпълни тия си думи. Азъ поддържамъ, че едно въздействие въ това огношение предъ силитѣ победители и кредитори, или най-малко едно въздействие върху обществената съвѣсть на Европа може да даде известни резултати. Безспорно е, че повдигането на единъ такъвъ въпросъ слага много други въпроси на дневенъ редъ — и въпросътъ за сключването на бждещи заеми, и въпросътъ за ревизията на други спогодби, и въпросътъ за

възможностите. Но тогава, когато ние предъ цѣлия свѣтъ съ право заявяваме, че не разполагаме съ достатъчно сѣдства, за да можемъ да изплатимъ отъ сегашната земеделска и изобщо стопанска криза, когато въ м. май на ново ще се разглежда изложението на двамата видни кооператори, изпратени въ България за анкетиране на нашето кооперативно дѣло, тогава когато се създава една специална банка за дългосроченъ земеделски кредитъ за пострадали отъ земеделската криза страни, азъ се интересувамъ да зная дали не можемъ да повдигнемъ този въпросъ точно тамъ, предъ Обществото на народитѣ, предъ финансовия комитетъ и да го сложимъ на разискване?

Г. г. народни представители! Дали ще се направи отъ страна на българското правителство едно изложение, дали сегашното правителство, или едно друго правителство въ м. септември или октомври ще се види принудено да повдигне този въпросъ, това сѣщо така пакъ е отъ много голѣмъ интересъ за българския народъ. Азъ поддържамъ, че не трѣбва да чакаме, щото стопанското положение на страната и финансовата криза да дойде дотамъ, че ние да бъдемъ принудени да протестираме и да искаме да бъдемъ спрѣно изплащането на репарационния ни дългъ.

Смѣтамъ сѣщо така, че не бива да стигнемъ до едно положение, когато ние не ще можемъ да плащаме, и тогава да заявимъ: ние не можемъ да плащаме своитѣ външни задължения. Г. министърътъ на финанситѣ ни заяви, че да повдигнемъ въпроса за репарациитѣ сега, въ смисълъ да заявимъ, че не можемъ да ги плащаме, това значило да заявимъ, че България се намирала въ банкрутство. Г. министърътъ на финанситѣ ще бѣде така добъръ да признае, че ако ние подадемъ изложение за спиране на плащанията на нашитѣ репарационни задължения, това не е едно обявяване въ банкрутство. Ние продължаваме да плащаме своитѣ задължения. Но ако презъ септември и октомври т. г. или 1932 г. се намѣримъ въ положение да не можемъ да плащаме, да не можемъ да изпълнимъ съответнитѣ статии отъ настоящето свидетелство, въ които се казва, че трѣбва да имаме повече отъ 150% отъ приходитѣ отъ залозитѣ готови, и че банката има право да контролира това, азъ казвамъ, че тогава ще бѣде много лошо. Защо ще каже, г. г. народни представители, да достигнемъ до положение да се намалятъ нашитѣ приходи дотамъ, че да не можемъ да изплащаме нашитѣ репарационни вноски или да почнемъ да ядемъ собственитѣ си меса, за да плащаме? Защо да чакаме това положение, а да не го изпреваримъ, защо да не го предвидимъ? Затуй азъ не съмъ съгласенъ съ думитѣ на г. министра на финанситѣ, че повдигането на тоя въпросъ сега би значило обявяване на страната ни въ банкрутство. Най-малкото смѣтамъ, че той е предположилъ, че азъ искамъ да се спратъ вноскитѣ по репарациитѣ. Такова нѣщо азъ не казвамъ, г. министре. Азъ се надѣвамъ, че даването на едно подобно изложение ще бѣде много умѣстно, и че то ще бѣде дори въ хармония съ декларацията на г. министър-председателя, въ хармония дори съ Вашата декларация въ Женева, кѣдето Вие лично заявихте, че ако положението на България се влоши, тогава ние ще помислимъ и по въпроса за външнитѣ плащания. Но, г. министре, Вие преди малко се заприказвахте и не ме чухте.

Министъръ В. Молловъ: Напротивъ, много внимателно Ви слушахъ.

И. Януловъ (с. д.): Азъ Ви моля сега да ми дадете отговоръ на следния въпросъ: дали задъ думитѣ на п. 5 отъ свидетелството: (Чете) „Предшествуващитѣ постановления не биха могли да намалятъ евентуалното значение на декларацията на правителствата кредитори, приложена къмъ Хагската спогодба съ България отъ 20 януарий 1930 г.“ се разбира онази клауза, че ако военнитѣ дългове се премахнатъ или намалятъ съ 50%, и нашитѣ репарации ще се намалятъ съ 50%. Вие смѣтате ли, че така се разбиратъ думитѣ на това постановление?

Министъръ В. Молловъ: Така е, много ясно е.

И. Януловъ (с. д.): Значи, така. Щомъ това е така, както и азъ предполагамъ, би било желателно това да се стипулира въ единъ особенъ текстъ, въ единъ особенъ параграфъ, защото ако не се посочи въ специаленъ параграфъ, ще бѣде странно, че въ единъ банковъ документъ ще фигуриратъ тия неясни постановления, а именно, че „предшествуващитѣ постановления не биха могли да намалятъ евентуалното значение на декларацията на правителствата кредитори, приложена къмъ Хагската спогодба съ България отъ 20 януарий 1930 г.“ Тая декларация на правителствата кредитори бѣ вложена въ единъ специаленъ членъ

отъ Хагската спогодба, и затуй Ви моля много да бѣде тя цитирана и тукъ.

Не е въпросъ, г. министре, да диримъ дали има известно несѣгласие между това, което Вие говорите, и това, което се говори отъ страна на г. министър-председателя. Не е и въпросъ да диримъ противоречие между това, което Вие, като министъръ на финанситѣ, сега говорите, и онова, което ние, като опозиционери, намираме за свой дългъ да кажемъ. Въпросътъ е да заявимъ и да подчертаемъ, че българскиятъ народъ се намира въ такава бедствено положение, че репарационниятъ въпросъ заслужава и трѣбва да бѣде повдигнатъ на ново, и то вече отъ страна на самото правителство. Азъ не бихъ желалъ въ това отношение да ми се прави декларация, ако тя бѣде противна на това, което казвамъ. Съ това нѣма да се постигне никаква целъ. Азъ подчертавамъ пакъ, че нѣма да изпаднамъ въ никакво противоречие нито съ договора за миръ, нито съ Хагската спогодба, ако при тѣзи измѣнени обстоятелства повдигнемъ отново въпроса за ревизия на Хагската спогодба.

Въ заключение моля не само г. министра на финанситѣ, но цѣлото правителство и цѣлото Народно събрание, по въпроса за репарациитѣ сега, когато ние ще поднесемъ банковото свидетелство за изплащане нашитѣ задължения, въ този моментъ, когато ние вече се прощаваме окончателно съ чл. 122 и репарационното ни задължение се обръща вече въ чисто банково задължение — да смѣтнатъ този нашъ протестъ срещу репарационнитѣ ни задължения, както и, отъ друга страна, нашата декларация за ревизия на Хагската спогодба, въ смисълъ: спиране на репарационнитѣ ни плащания, като единъ изразъ на настроението и волята на цѣлия български народъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представител г. Илия Георговъ.

И. Георговъ (р): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Сега е моментътъ на нашето правителство да използва случая съ закриване на Репарационната комисиия въ София и съ прехвърляне плащанията по българскитѣ репарационни задължения върху международната комисиия за изплащане репарациитѣ, за да внуши на ония, които получаватъ български репарации, че ние не сме вече въ състояние да плащаме репарации. Ще трѣбва да се обясни нашето стопанско положение.

Какво е нашето стопанско положение днесъ? Макаръ че вносътъ на чужди стоки въ България е намалѣлъ, макаръ че външната търговия на България свършва съ единъ излишекъ, това се дължи на обстоятелството, че нашата страна се намира въ голѣма нѣмотия и не може да закупува нуждитѣ предмети. Обаче ако се направи една смѣтка на ония пари, които ние изнасяме не само за вносно и на ония пари, които плащаме за дългове и за репарации, както и на онова, което плащаме за командировки и за поддържане на нашитѣ легации, ще се види, че нашитѣ платежни балансъ свършва съ единъ минусъ отъ 428.000.000 л. Какъ ще плащаме ние тогава репарациитѣ? Не можемъ да ги платимъ, освенъ ако увеличимъ нашия износъ. Обаче при конкуренцията, която нашиятъ износъ срѣща, ние не можемъ да го увеличимъ. Нашиятъ вносъ е вече доста намалѣлъ. Но да предположимъ, че той ще се намали още повече. Кой ще губи тогава? Ще губятъ ония индустриални държави, които внасятъ въ България свои произведения. И тогава се явява въпросътъ: какъ да излѣземъ отъ положението да плащаме репарациитѣ по 270.000.000 л. годишно? Естествено е, че ония държави, които внасятъ стоки у насъ, ще трѣбва да ни дадатъ възможностъ да намалимъ тѣхния вносъ, за да можемъ да намѣримъ чужда валута, съ която да плащаме репарациитѣ. Проблемътъ, значи, е таквъ, че непременно ние трѣбва да намалимъ вноса на чужди стоки. Кой ще загуби отъ това? Ще загуби Англия, ще загуби Франция, ще загуби Италия — държави, които се интересуватъ отъ нашитѣ репарации.

Трѣбва да се съжاليا, че когато преди известно време се пререшаваше въпросътъ за репарациитѣ, нашето правителство не бѣше подготвено. Благодарение на тая неподготвеностъ се измѣни процентътъ на репарациитѣ на ония сили, които получаваха отъ насъ репарации. Преди да се пререша този въпросъ, най-голѣми репарации отъ насъ получаваше Италия, следъ това идѣха другитѣ велики сили и най-сетне — съседнитѣ държави победителки. Ако бѣ останало това положение, да плащаме предимно репарации на великитѣ сили, които внасятъ у насъ стоки, ние можехме да ги убедимъ да ни дадатъ мораториумъ, или пъкъ да се откажатъ отъ репарациитѣ, защото тѣ, като получаватъ най-голѣма частъ отъ репарациитѣ, бѣха да разбератъ, че иматъ интересъ да се откажатъ даже отъ репарациитѣ, но да запазятъ оня вносъ на стоки въ Бъл-

гария, който сѫ имали преди нѣколко години, преди пререшаването на репарационния въпросъ. Но, за съжаление, нашитѣ делегати не бѣха проучили въпроса.

Министъръ В. Молловъ: А!

И. Георговъ (р): Следъ като въ първата конференция въ Хага Венизелосъ заяви, че той нѣма да подпише спогодбата, ако Гърция не бѣде задоволена отъ българскитѣ репарации, Италия поиска да влѣзе въ споразумение съ Гърция.

Министъръ В. Молловъ: Кажете, кои сѫ били нашитѣ делегати въ първата конференция въ Хага!

И. Георговъ (р): Понеже нашиятъ делегатъ, макаръ че бѣше поканенъ да отиде предварително въ Римъ, замина за Парижъ, . . .

Министъръ В. Молловъ: Всичко сте обѣркали — и дати, и имена.

И. Георговъ (р): . . . понеже, казвамъ, нашиятъ делегатъ не отиде въ Римъ, италианцитѣ се съгласиха да задоволятъ Гърция.

Министъръ В. Молловъ: Всичко туй, отначало до край, е една измислица.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Сънъ!

И. Георговъ (р): Италианцитѣ отстъпиха голѣма частъ отъ репарационния дългъ на гърцитѣ. И когато нашитѣ делегати, за да поправятъ опушението, отидоха въ Римъ, Италия вече бѣше ангажирана съ Гърция и можа да отстъпи само своята частъ отъ окупационния дългъ. Благодарение на това по-голѣмата частъ отъ репарациитѣ — плащания досега на великитѣ сили — споредъ Хагската спогодба ще плащаме на нашитѣ съседи, главно на Гърция. И днесъ или заанапредъ, когато настѣпи въпросъ за репарациитѣ — да можемъ да се освободимъ отъ репарациитѣ или да искаме мораториумъ — ние ще имаме разпращане вече не съ великитѣ сили, не съ Италия, а предимно съ Гърция.

Министъръ В. Молловъ: И това е свършено невѣрно.

И. Георговъ (р): Но, както и да е поставенъ въпросътъ, фактъ е, че за да плащаме репарации, ние ще трѣбва да намалимъ вноса. Отъ намаляването на вноса естествено е, че Англия, Франция и Италия губятъ и тѣ ще могатъ да упражнятъ своето влияние на Гърция и другитѣ наши съседи, за да се получатъ мораториумъ на нашитѣ репарационни плащания.

Г. г. народни представители! Настѣпилъ е моментъ, когато ние ще трѣбва сериозно да се занимаемъ съ тоя въпросъ, защото при обстоятелството, че при нашия платеженъ балансъ ние ще трѣбва да изнасяме повече пари отколкото внасяме, намъ не остава освенъ да заявимъ, че ние не сме въ състояние да плащаме репарации за дълго време и да искаме мораториумъ. България не може да плаща репарации при единъ недоимъкъ въ нашия платеженъ балансъ отъ 428.000.000 л. За да можемъ да плащаме репарации, ще трѣбва Народната банка да прави краткосрочни заеми, и ние да се задължимъ пакъ къмъ нея — една работа невъзможна, мъчно приложима. И затова е настѣпилъ моментъ, когато нашето правителство ще трѣбва да иска отъ новата репарационна комисия въ Базелъ да се освободи България отъ репарации, ако тая комисия мисли, че ние ще трѣбва да имаме единъ по-голѣмъ вносъ, отъ който имамъ нужда великитѣ сили, които сѫ заинтересовани отъ репарациитѣ.

И тъй, г-да, настѣпилъ е моментътъ, когато трѣбва да се говори съ сериозенъ езикъ, за да се освободи България отъ репарационнитѣ плащания било съвсемъ, било като ѝ се даде единъ мораториумъ. Защото ние не сме въ състояние, при този недоимъкъ отъ 430 милиона лева въ нашия платеженъ балансъ, да плащаме, освенъ като правимъ нови борчове. А новитѣ борчове ще ни доведатъ до едно още по-голѣмо влошаване на стопанското положение, което и безъ това е непоносимо.

Не трѣбва да криемъ нашето положение, а ще трѣбва то да се обясни тъй, както си е, ние ще трѣбва тъй същъ да апелираме къмъ Америка, защото нашитѣ репарации сѫ свързани и съ дълговетъ на бившитѣ съюзници къмъ Америка. Ще трѣбва тѣхнитѣ дългове да се намалятъ или опростятъ, за да могатъ тогава и нашитѣ репарации да се намалятъ или опростятъ. Настѣпилъ е, както казахъ,

моментътъ да се каже истината, че България не е въ състояние да плаща репарации.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ В. Молловъ: Г. г. народни представители! По спогодбата, която азъ внесохъ за одобрение отъ Народното събрание, станаха известни дебати, на които азъ съмъ длъженъ да дамъ отговоръ.

Преди всичко, азъ не бихъ билъ длъженъ да внеса тая спогодба за одобрение отъ Народното събрание, ако не бихъ желалъ Народното събрание да се занимае отново съ въпроса, който се урежда съ тази спогодба. Съображението ми въ този случай е било, както въ всички останали случаи, щото Народното събрание да бѣде въ течение не само на законодателнитѣ инициативи на правителството, но да бѣде въ течение и на всички други по-важни въпроси отъ финансовъ характеръ, независимо отъ обстоятелството, дали съ тѣхъ се засѣгатъ или се възлагатъ нови финансови тежести, въвеждатъ се нови данѣци и пр. Тая спогодба не е сключена отъ насъ. Тая спогодба е сключена между силитѣ-кредиторки и Банката за международни плащания. Ние не сме контрагентъ въ тая спогодба; ние си даваме съгласието, и азъ не искахъ, щото това съгласие да бѣде дадено извънъ знанието на Народното събрание, въпрѣки че по чл. 17 отъ конституцията такава спогодба не би подлежала на одобрение отъ Народното събрание, понеже ние, както казахъ, не сме участваща страна въ нея. Но смѣтамъ, че съ туй съмъ на правилъ добре.

На второ мѣсто, въпроситѣ, които ми зададе г. Януловъ, иматъ своя отговоръ въ самия текстъ на спогодбата. Както ви казахъ, тя е спогодба между други фактори; тя не е спогодба, която правимъ ние. Следователно, препращането къмъ хагскитѣ спогодби е едно препращане, което не би могло да се поправи въ текста си, защото то е ясно само по себе си — отнася се до евентуално намаляние на репарациитѣ въ връзка съ намаляването на междусъюзническитѣ дългове и, следователно, даже ако не би било посочено, то си съществува, защото декларацията е една неотемлима, една интегрална частъ на самитѣ хагски спогодби.

По самия текстъ на тая спогодба азъ не бихъ ималъ нищо съществено да ви кажа. По този текстъ ние въ течение близо на една година сме водили преговори. Имаше известни предложения, които, споредъ нашето разбиране, възлагаха, косвено, ако не прѣко, евентуално известни тежести върху българската държава посредствомъ различнитѣ начини, по които можеха да се изчисляватъ курсоветъ на чуждитѣ девизи, въ които би трѣбвало да бждатъ внасяни репарациитѣ. Трѣбва да кажа, че въ последното събрание на силитѣ-кредиторки въ Парижъ нашитѣ искания бѣха удовлетворени. Съ чл. 5 се ограничаватъ девизитѣ, съ които се плащатъ репарациитѣ, само на четири: долари, английски лири, италиански лирети и французки франка, безъ каквато и да е възможностъ за други девизи. Споредъ чл. 7, конверсията на златнитѣ франкове къмъ лири стерлинги или къмъ девизата, която трѣбва да бѣде внесена въ Банката за международни плащания, ще става по срѣдния курсъ „купува“, а не по срѣдния курсъ на „купува и продава“, както е било по-рано предлагано. Известни други поправки, които ние сме искали, сѣщо тъй сѫ били възприети. Тая спогодба отговаря, следователно, на това, което ние считаме, че запазва напълно нашитѣ интереси. И друго въ този случай азъ не бихъ могълъ повече да кажа.

Сега, въ връзка съ тая спогодба на силитѣ-кредиторки и Банката за международни плащания, по силата на хагскитѣ спогодби, се слага краятъ на единъ периодъ на изплащане на репарации и започва единъ другъ. По този случай бихме ли могли въобще да говоримъ за репарации и бихме ли могли да говоримъ по какъвъ начинъ, правилно или не, ние сме уредили този въпросъ? По това азъ искамъ да кажа следното. Никога българското правителство не е поддържало нито въ своитѣ устни постѣпки, нито въ своитѣ писмени изявления, че България има разполагаемитѣ срѣдства за изплащане на репарациитѣ. Въ подробното изложение, което българското правителство направи презъ месецъ октомври 1929 г. предъ специалната комисия за уреждане на така нареченитѣ ориенталски репарации, сѫ изтъкнати всичкитѣ необходими сведения и данни за стопанското положение на България съ всичкитѣ възможни предвиждания за плащането въ злато на нейнитѣ дългове въ бждеще, до 1950 и не знамъ коя година; предвидени сѫ всичкитѣ отегчения, които биха настѣпили съ внасянето или опредѣлянето на едни или

други суми за репарационни плащания; изчислени сж евентуално и ония плащания, които се възлагат по договора за мир върху България, по главата за отоманския публичен дълг. Тъй че тая комисия и отговорният правителства сж били напълно освѣглени върху обстоятелството, че българските публични финанси нѣмат разполагаеми срѣдства, за да поемат върху себе си каквато и да е частъ отъ репарационния дългъ. Несъмнено е, че българското правителство, и днешното, и другитѣ правителства, които въ бъдеще ще има да управляватъ България, не вървамъ да отстъпятъ отъ това свое становище. Но то е заявявано, то не е оттегляно, и то ще се заявява. Отъ това изявление за тежкото финансово положение, въ което ни поставятъ между другото и репарациитѣ, до спирането на платкитѣ, подъ една или друга форма, било за репарации, било за други дългове, има доста голѣмо мѣсто за размишление. Ако ние бихме решили последния въпросъ, за спирането на репарационнитѣ платки, то ние бихме го решили по съображения не само отъ чисто стопански и финансовъ характеръ, но и по съображения отъ много дълбоки и много сѣщественъ политически характеръ. Всичкитѣ спогодби се сключватъ при положение на *rebus sic stantibus*. Като се вземе предъ видъ, че хагскитѣ спогодби сж вѣзли въ сила съ протокола, ако се не лъжа, отъ 27 декемврий 1930 г. и че днесъ, три месеца следъ поставянето въ действие на хагскитѣ спогодби, ние разискваме въпроса за осществяването на една формална страна — за изплащането на репарациитѣ, прехвърлянето имъ къмъ Банката за международни плащания — ясно е, че въ това толкова късо време ние не бихме могли да поставимъ въ действие, нито да осществимъ, ако бихме го желали, онова, което се нарича надлежната политическа подготовка за повдигането на единъ толкова важенъ въпросъ. Несъмнено е — това ми е познато напълно — както въ Съединенитѣ щати, така и въ Германия, така и на други мѣста въпросътъ за намаляването или за унищожаването на междусъюзническитѣ дългове е повдигнатъ. И въ Съединенитѣ щати има лица, между които азъ познавамъ нѣкои отъ най-личнитѣ представители, така да кажа, на висшиятѣ интелигентни кръгове на Съединенитѣ щати, които представятъ отъ себе си свѣстѣла на американския народъ — да не посочвамъ имената имъ — които сжщо тъй сж изявиали, че единствената възможностъ за излизане отъ тежкото кризово положение на стопанството на Европа е премахването на междусъюзническитѣ дългове и следъ това, като една последица, свършено ясно, премахването на репарационнитѣ плащания, за освобождението на стопанството на Европа отъ тази грамадна тежестъ. Въпрѣки всички тѣзи изявления, обаче, въпросътъ още не е сложенъ предъ самитѣ правителства по единъ категориченъ начинъ. И следъ тия изявления американскиятъ секретаръ на съкровището Мелонъ е заявилъ недвусмислено, че американското правителство намира, че то не може да направи никакво конкретно предложение въ тази посока. Азъ зная сжщо така и последната книга на д-ръ Шахтъ, отговоръ на който се даде отъ други лица, защото д-ръ Шахтъ сега написа една книга, а когато бѣше делегатъ на Германия при определянето на германскитѣ репарации, той остана докрай, не се отказа отъ участие и, следователно, и той въ това отношение, ако не е помогналъ, поне тогава е мислилъ, че уреждането на репарационния дългъ на Германия, свързано съ известни други политически проблеми, които Германия си бѣше сложила за разрешение, трѣбваше да се разреши по единъ или другъ начинъ, т. е. по оня възможенъ за ония обстоятелства начинъ, по който е билъ разрешенъ. Планътъ Йингъ е създаденъ при такива голѣми усилия на всички държави и при такова изчисление на разни възможности, които могатъ да бждатъ опровергавани отъ действителността следъ нѣколко месеца, защото германското правителство — което, знаете, тогава при тия разисквания бѣше представено отъ своитѣ най-видни хора — биде принудено да приеме този планъ. И днесъ германскитѣ отговорни политици заявяватъ тежестта на репарациитѣ за Германия, не, нѣщо повече — почти невъзможността на германското стопанство да понася чрезъ своитѣ собствени усилия репарациитѣ, тъй като до новото плащане, до плана Йингъ, Германия е изплащала репарациитѣ изключително съ срѣдства, добити отъ заеми. Обаче едновременно съ туй канцлерътъ на германската република заявява на всеушисане, че германската република не се отказва отъ своя подписъ и ще продължава своитѣ плащания. Съ други думи, и въ Германия въпросътъ се слага за политически условия, за една дипломатия, която има да следи внимателно всички прояви на обществения животъ въ другитѣ държави съ огледъ и на тия финансови тежести и да се опита да ги разрешава

тогава, когато политическитѣ обстоятелства позволяватъ да се повдигнатъ такива важни и сѣществени въпроси.

Къмъ туй азъ бихъ прибавилъ, г-да: несовременното, политически неподготвеното повдигане на единъ подобенъ въпросъ ще води къмъ друго едно положение — ще води къмъ неговото отхвърляне, къмъ неговото задръстване и може би къмъ невъзможността да се повдига той следъ едно кратко време.

Заключавамъ. Отговорното правителство следи съ най-голѣмо внимание всички прояви на обществения животъ на свѣта, които се свързватъ съ финансовата тежестъ на държавата по силата на изпълнението на договоритѣ за мира. То следи сжщо така и редъ други обществени прояви, които се свързватъ съ прилагането на известни клаузи на тия договори. Но то, като отговорно правителство, запазва за себе си правото, споредъ това, по какъвъ начинъ, какъ то се е убедило за сѣществуването на необходимитѣ предпоставки за повдигането на единъ въпросъ, да го повдигне или да не го повдигне въ дадения моментъ, като запазва своитѣ усилия за онзи моментъ, който ще бжде, споредъ неговата, трѣбва да кажа, въ този случай отговорна преценка, по-удобенъ за неговото повдигане и разрешаване.

Уважаемиятъ представителъ на Радикалната партия вѣдѣе въ друга дискусия. Той обвини правителството, че не било подготвено по разрешаването на репарационния въпросъ. Защо? Защото делегатитѣ — следъ моята забележка той се поправи — делегатитѣ на българското правителство, като заминавалъ за Парижъ, не се е отбилъ въ Римъ, а въ това време Венизелосъ успѣлъ въ Римъ да откъсне една частъ отъ българскитѣ репарации въ своя полза. Азъ трѣбва да заявя, че това е абсолютно невѣрно — невѣрно отначало докрай. Възможно е г. Георговъ да не знае или да не си припомнѣва развитието на хагскитѣ конференции. Първата Хагска конференция, която биде свикана презъ м. юний или юлий 1929 г. въ връзка съ създадения, изработения въ Парижъ въ първата половина на 1929 г. планъ Йингъ, имаше да разрешава само въпроса за германскитѣ репарации. Въ тази конференция българското правителство не е имало делегатъ, българското правителство не е било канено. Българското правителство направи само възможното — да изпрати тамъ единъ наблюдателъ, въ лицето на нашия пълномощенъ министъръ г. Мишевъ, който и безъ туй е акредитиранъ въ Хага. Всички разисквания сж били водени изключително за германскитѣ репарации. Въ първата конференция по тѣхъ окончателно съгласие не е било постигнато. Въ последното заседание на тази конференция, въ която ние не сме участвували, по силата на туй, че сж станали известни недоразумения между великитѣ сили и малкитѣ държави и пр., било се е решило, като следствие отъ уреждането на германскитѣ репарации, да се повдигне въпросътъ за уреждането и на другитѣ репарации — унгарски, австрийски, български, така нареченитѣ ориенталски. И въ това последно заседание, което се е състояло при прикличването на първата конференция следъ полунощъ, се е добило съгласие да се свика една нова конференция, въ която да бждатъ повикани представителитѣ на тия държави.

Тъй че това, което е ставало въ тая конференция между великитѣ сили и другитѣ държави-кредиторки по договора за миръ, е ставало извънъ знанието на българското правителство, безъ да бжде предупредено то и безъ присъствието на какъвто и да е делегатъ на българското правителство.

Българското правителство биде поканено къмъ края на м. септемврий 1929 г. да изпрати своитѣ делегати. И правителството изпрати своитѣ най-компетентни хора. То изпрати една специална делегация въ Парижъ и за външната политическа, дипломатическа и финансова работа ние бѣхме тамъ съ г. Бурова, министърътъ на външнитѣ работи, за да можемъ въ тая обща задача да използваме всички възможни шансове за по-благоприятно разрешаване на репарационния въпросъ. Това, което смѣсва г. Георговъ — пътуването на г. министра на външнитѣ работи за Парижъ, безъ да мине презъ Римъ — се отнася за декемврий 1929 г., преди втората конференция, обаче следъ като комисията въ Парижъ се е била събрала. И, следователно, въ този случай за никаква неподготвеностъ и за никаква грѣшка не може да става дума, и всичкото това, което той говори, не е нищо друго, освенъ или едно недоразумение, или едно неоснователно подозрение, което тукъ, въ Народното събрание, не бива да се изказва.

Но г. Георговъ отива въ своитѣ аргументи другаде. Той повдига въпросъ — и тукъ неговата обща теза може да бжде развита на икономическа почва, на финансова почва твърде подробно и твърде интересно — за съотношението на нашия платеженъ и на нашия търговски ба-

ланс; за нашите разходи, които ние трябва да правим вътре в държавата, и нашите плащания в странство; за това, което преследваме с ограничението на вносната търговия, за да имаме девизи, и това, което ние трябва да плащаме с чужди девизи за платежите, които има и нашата търговия, и нашата индустрия, и нашата държава в странство. Там действително трябва да направим едно извънредно много внимателно проучване, защото проблемът е много важен, но ние не можем да го разрешим по силата само на едно число, по силата на туй, че през 1930 г. нашият платежен баланс е показал един минус, а пък през 1927 г., напр., той е показал един плюс или може би ще бъде в плюс през 1931 г. Съ една цифра за една година такъв важен въпрос не може да се разрешава, поне сериозно не се разрешава и не се зачеква. Това е, следователно, само една така хвърлена цифра, която не може да има значение. Но, казвам, тезата на г. Георгов е много важна и съществена и тя ме занимава извънредно много. Обаче ако ние от там дойдем до заключение, че държавите, които са имали внос у нас и които са получавали репарации от нас, за да запазят тоя си внос, биха били наклонни да направят жертви от репарациите, това заключение е свършено произволно. Ние по силата на истината ще водим една политика на ограничение на вноса. Аз не се стъснявам да кажа, че и въпросът за митнически тарифи за нас не е само финансов въпрос, но е и въпрос политически, той е въпрос на чистата политика, чисто политически въпрос.

Великите сили са намалили значително, чувствително това, което вземат от нашите репарации, и са го отстъпили, по силата на техни взаимни задължения, на малките държави — на Гърция, Ромъния и Югославия; помежду тия държави е и симпатизиращата нам Чехославия — и тя е успяла да се нареди с известен процент. Ако това е вярно, кажете ми, кое е по-леко по аргументацията на една държава, която не получава от нас репарации? Да настоява, щото нейният внос да бъде запазен, защото ще настоява пък другите държави, които нямат тоя внос у нас, да направят надлежните жертви. Естествено е, че това е така. Естествено е, че не по силата на туй, че тя би получавала някаква част от нашите репарации — а знаете, че по-голямата част от нашите репарации ги получаваха Франция и Англия, Италия получаваше много малко — не по силата на туй, казвам, че тая държава би получавала една част от нашите репарации, тя би била съгласна да има една друга митническа политика по отношение на България. Свършено не! Положението на тия държави, които получават от нас репарации, днес е по-добро, въ смисъл, че могат да разрешат по-самостоятелно, по-обективно и по-справедливо репарационния въпрос.

И трябва да ви кажа, че и тук пак има едно погрешно мнение. Ние репарационния въпрос сега няма да го разрешаваме съ съседните държави. Прочетете декларацията към Хагската спогодба. Всичките държави, които са вземали по-рано участие с 1%, или са не знам колко в нашите репарации, вземат туй участие само за да запазят правото си да разрешават за въ бъдеще нашия репарационен въпрос. Той няма да се разрешава по един начин такъв, че една държава, каквото иска, да го налага. Този въпрос ще се разрешава по силата на едно международно споразумение, при участието на всички държави, които вземат известна част от репарациите ни. Следователно, при атмосферата и при условията, при които този въпрос е разрешаван, разбира се, по сравнение с миналото, той е разрешаван по-справедливо или по-леко за нас въ Хага.

Така че всички тия опасения са неуместни и всички тези критики са неоснователни. Правителството знае своя дълг. То следва всичките обстоятелства. То не може да се съгласи и се тълкуването на уважения г. Янулов, че репарационният дълг ставал банков дълг. Не е банков дълг. Той си е пак чисто политически дълг. Това, което се изразява в едно свидетелство, което се дава на една банка, то не е нищо друго, освен един държавен бонус, който трябва да се осребри на един срок, но характерът на дълга си остава все същият — това е политически дълг. Няма абсолютно никакво съмнение въ това.

Заклучавам. Въ съзнание на своя дълг и следвайки точно и неуморно всичките онзи инициативи, които се вземат въ днешния свят, които се появяват на хоризонта въ връзка с репарационния въпрос и военните дългове, правителството своевременно, при съзнанието на своята отговорност, ще прави надлежното и ще извършва всички онзи постъпки, които то счита за необходими, за такива, които могат да ни доведат въ известен момент до надлежния успех за намаляване или

за унищожаване тия тежести, които остават да съществуват по договора за мир. (Ръжкоплъскания отъ сговористите)

Председателстващ А. Христов: Ще се гласува. Които одобряват предложението за одобряване свидетелството за дълг на българското правителство, на приложението към него договор за пълномощие, на протокола за прехвърляне правата и пълномощията на Репарационната комисия и на Междусъюзническата комисия въ България върху Банката за международни плащания и за прекратяване сношенията на тия две комисии съ България, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 70)

Пристъпваме към точка четвърта отъ дневния ред — одобрение предложението за одобрение XVII-то постановление на Министерския съвет, отъ 16 февруарий 1931 г., протокол № 12.

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Секретарь И. Михайлов (д. сг): (Прочита предложението изцъло, заедно съ мотивите към него — вж. прил. Т. I, № 95)

Председателстващ А. Христов: Ще се гласува. Които одобряват предложението за одобрение на XVII-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му отъ 16 февруарий 1931 г., протокол № 12, моля, вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 71)

Пристъпваме към точка пета отъ дневния ред — одобрение предложението за одобрение VIII-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му отъ 18 август 1930 г., протокол № 48.

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Секретарь И. Михайлов (д. сг): (Прочита предложението изцъло, заедно съ мотивите към него — вж. прил. Т. I, № 87)

Председателстващ А. Христов: Ще се гласува. Които одобряват предложението за одобрение VIII-то постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му отъ 18 август 1930 г., протокол № 48, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 72)

Пристъпваме към точка шеста отъ дневния ред — одобрение предложението за облагане съ вносно мито 5% върху добитата при продажбата им цена и освобождаване отъ всякакви други данъци, такси и бери стоки, извадени отъ потъналия италиански параход „Кампиоло“.

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Секретарь И. Михайлов (д. сг): (Прочита предложението изцъло, заедно съ мотивите към него — вж. прил. Т. I, № 112)

Председателстващ А. Христов: Ще се гласува. Които одобряват предложението за облагане съ вносно мито 5% върху добитата при продажбата им цена и освобождаване отъ всякакви други данъци, такси и бери стоки, извадени отъ потъналия италиански параход „Кампиоло“, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 73)

Министър В. Моллов: Въпросът е за парахода, който потъна край нашия бряг. Ако внесат аварияните стоки, те да бъдат обложени съ едно намалено мито, както стана и съ стоки отъ потъналия французки параход „Жак Фрейсине“ през 1929 г.

Министър Г. Т. Данаилов: Въ цъл свят е така при такива случаи.

К. Манолов (зан): Не всичката стока е развалена.

Министър В. Моллов: Която не е развалена, за нея ще се плати следването се мито.

Министър Г. Т. Данаилов: Аварирала стока значи развалена стока, полена съ морска вода.

Министър В. Моллов: Която стока е здрава, ще я претоварят и ще я пренесат.

Председателстващъ А. Христовъ: Пристъпваме къмъ точка седма отъ днешния редъ — одобрение предложението за одобряване договора, сключенъ между министра на железницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ и Дойче Луфтханза А. Д. за отдаване на експлоатация въздушнитѣ линии Драгоманъ—София—Свиленградъ и пр.

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ и договора къмъ него — вж. прил. Т. I, № 114)

Председателстващъ А. Христовъ: Които одобряватъ така прочетеното предложение, заедно съ договора къмъ него, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 74)

Министъръ В. Молловъ: Моля, докато дойде г. докладчикътъ по точка 8, да се пререди днешниятъ редъ и да се мине на точка 14 и точка 18.

Председателстващъ А. Христовъ: Пристъпваме къмъ точка 14 отъ днешния редъ — второ четене законопроекта за института на заклетитѣ експертъ-счетоводители.

Моля г. секретаря да докладва законопроекта.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за института на заклетитѣ експертъ-счетоводители“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„I. Основане на института и приемане на членове.

Чл. 1. Основана се институтъ за заклети експертъ-счетоводители въ България, представляващъ отдѣлна юридическа личностъ, намиращъ се подъ контрола на Министерството на финанситѣ“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 2. За членове на института се приематъ лица, които отговарятъ на следнитѣ условия:

а) да иматъ висше образование по търговско-стопански, финансови, правни и математически науки съ легализиранъ дипломъ и шестгодишна рѣководна държавна, обществена или частна служба въ учреждения или предприятия, съ търговски, банковъ или финансовъ характеръ, която служба изисква солидна счетоводна подготовка, или да иматъ срѣдно търговско образование, съ дипломъ за зрѣлостенъ изпитъ и 10-годишна рѣководна държавна, обществена или частна служба въ учреждения или предприятия, съ търговски, банковъ или финансовъ характеръ, която служба изисква солидна счетоводна подготовка;

б) да иматъ завършена 30-годишна възраст;

в) да сѫ български подданици;

г) да не сѫ осѣждани за деяния, предвидени въ чл. 87, т. 3 отъ закона за устройството на сѣдилищата, и д) да не сѫ лишени отъ правата, предвидени въ чл. 30 на наказателния законъ“.

Забележка. Редовнитѣ професори по счетоводство въ висшитѣ учебни заведения, признати за такива по установения редъ, сѫ по право експертъ-счетоводители“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 3. Приемането на членове на института става отъ управителния съветъ на сѣщия въз основа на събрани сведения и документи за личнитѣ и морални качества и следъ като кандидатътъ издържи установенъ приемъ изпитъ за професионална подготовка“.

* За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 61.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 4. До една година следъ влизане на настоящия законъ въ сила, за членове на института могатъ да бъдатъ приети и лица, безъ да полагатъ предвидения въ чл. 3 приемъ изпитъ, ако отговарятъ на условията, предвидени въ точки „б“, „в“, „г“, „д“ на чл. 2, ако притежаватъ предвиденитѣ въ чл. 3 морални качества и ако иматъ следнитѣ образователни и служебни ценове:

а) висше образование по търговско-стопански, финансови, правни, държавно-стопански и математически науки съ легализиранъ дипломъ и 12-годишна рѣководна държавна, обществена или частна служба въ учреждения или предприятия, съ търговски, банковъ или финансовъ характеръ, която служба изисква солидна счетоводна подготовка;

б) срѣдно търговско или гимназиално образование съ дипломъ за зрѣлостенъ изпитъ и 15-годишна рѣководна държавна, обществена или частна служба въ учрежденията или предприятия, съ търговски, банковъ или финансовъ характеръ, която служба изисква солидна счетоводна подготовка;

в) по изключение съ търговско образование и 20-годишна рѣководна държавна, обществена или частна служба въ учреждения или предприятия, съ търговски, банковъ или финансовъ характеръ, която служба изисква солидна счетоводна подготовка;

г) преподавател по счетоводство въ срѣдни учебни заведения съ 10-годишна служба“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„II. Права и задължения на членоветѣ.

Чл. 5. Членоветѣ на института могатъ да бъдатъ назначавани за експерти по углавни, търговски, фискални и граждански дѣла въ всички сѣдилища на страната, синдикати по несѣстоятелности, ликвидатори, членове на мораторни комисии и вещи лица по подѣлби и арбитражи, членове на провѣрителни съвети въ акционерни дружества и кооперативни сдружения, вещи лица по данъчни облагания и пр.

Общитѣ събрания на всички видове акционерни дружества, съ внесенъ капиталъ най-малко 500.000 лева, сѫ длъжни да избиратъ въ провѣрителнитѣ съвети на сѣщитѣ дружества по единъ членъ измежду членоветѣ на института, начинай отъ 1 януарий 1932 г. а за банкитѣ, приемащи спестовни влогове — отъ деня на публикуването на настоящия законъ.

Експертъ-счетоводителъ може да бъде избранъ едновременно за членъ на провѣрителенъ съветъ най-много въ три акционерни дружества“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 6. Членоветѣ на института сѫ длъжни да положатъ клетва и подпишатъ клетвения листъ предъ мѣстния мирови сѣдия и внесатъ гаранция отъ 10.000 лева, следъ което добиватъ правото на заклетъ експертъ-счетоводителъ“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 7. Членоветѣ на института сѫ длъжни да разглеждатъ внимателно търговскитѣ книги и баланси, отъ счетоводната имъ и материална страна, и да даватъ безпристрастно преценката си по тѣхъ и тѣната редовност, както и по всички други въпроси, които биха имъ се повѣрили, като запазватъ еднакво както интереситѣ на страната, която ги е натоварила съ тази задача, тъй и интереситѣ на публично правнитѣ тѣла.

Тѣ сѫ задължени да подписватъ търговскитѣ книги и баланси и актове, които биха имъ се повѣрили; тѣ носятъ отговорностъ за дадената преценка.

Задължени сж също да пазят въ най-строга тайна факти, които имъ сж станала достояние при изпълнение на тѣхнитѣ обязанности“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„III. Губене право на членство. Дисциплинарни наказания.

Чл. 8. Всѣко оплакване противъ нѣкой членъ на института се отправя писмено до настоятелството на респективната секция, което отъ своя страна разследва случая и го внася на разглеждане въ управителния съветъ на института.

Настоятелствата на секциитѣ могатъ да внесатъ по своя инициатива на разглеждане въ управителния съветъ случаи, когато нѣкой членъ на института работи противъ закона и интереситѣ на института или не изпълнява членскитѣ си задължения

Управителниятъ съветъ е властенъ да налага на провиненитѣ следнитѣ наказания:

- а) писмено предупреждение;
- б) мѣмрене;
- в) глоба до 2.000 лева въ полза на института;
- г) временно отнемане на правото да бжде експертъ-счетоводителъ и
- д) изключване за винаги отъ института.

Дисциплинарната санкция на института е независима отъ гражданската, търговска и углавна отговорностъ на провиненитѣ, които оставатъ лично отговорни за нанесенитѣ щети и се подведжатъ подъ углавна отговорностъ по чл. чл. 193 и 442 отъ наказателния законъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 9. Решението за дисциплинарно наказание, наложено по чл. 8, ал. 3, точки „г“ и „д“, подлежи на обжалване предъ юридическия съветъ при Финансовото министерство, решението на който е окончателно и не подлежи на никакво обжалване“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 10. Когато едно лице не желае да бжде повече членъ на института, заявява писмено за това на настоятелството на респективната секция, следъ което то бива заличено отъ списъка на членоветѣ на института“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„IV. Списъкъ на членоветѣ.

Чл. 11. Въ началото на всѣка календарна година всѣка секция на института съставя списъкъ на членоветѣ, който се публикува и афишира въ седалището на секцията и се изпраща на всички финансови, сѣдебни и административни власти въ района на респективния окръженъ сѣдъ, както и въ управителния съветъ на института.

Управителниятъ съветъ на института отъ своя страна съставя и публикува въ „Държавенъ вестникъ“ общия списъкъ на членоветѣ на института въ България“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„V. Управление на института.

Чл. 12. Органи на института сж:

- а) общо събрание;
- б) управителенъ съветъ;
- в) постоянно присѣствие;
- г) провѣрителенъ съветъ и
- д) настоятелство на секция“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„а) Общо събрание.

Чл. 13. Общото събрание е върховно управително тѣло на института.

Общитѣ събрания на института сж редовни и извънредни. Редовнитѣ общи събрания се свикватъ презъ месець януарий. Извънреднитѣ общи събрания се свикватъ отъ управителния съветъ или провѣрителния съветъ по искане на една трета отъ общото число на членоветѣ на института въ България, когато има да се разглеждатъ и решаватъ въпроси, разрешението на които е наложително и не търпи отлагане.

Общото събрание на института разглежда отчета на управителния съветъ, доклада на провѣрителния съветъ, приема бюджета на института, избира членове на управителния и провѣрителния съвети, дава общи указания за дейността на института и освобождава управителния и провѣрителния съвети отъ отговорностъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 14. Общитѣ събрания сж законни, когато на тѣхъ присѣствуватъ лично или сж представени по пълномощия поне половината отъ членоветѣ на института въ цѣла България“.

Всѣки отдѣленъ членъ не може да представлява повече отъ трима други членове на института.

Въ случай че на опредѣлената дата не се яви нужното за тоя кворумъ количество членове, събранието се отлага за следния день, когато става законно, независимо отъ броя на присѣствувашитѣ и представени членове.

Решенията на събранията сж законни, когато сж взети съ вишегласие на присѣствувашитѣ и представени членове“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„б. Управителенъ съветъ.

Чл. 15. Управителниятъ съветъ на института има своето седалище въ София и ръководи дѣлата на института за всички членове въ страната.

Управителниятъ съветъ се състои отъ по единъ представител на Министерството на финанситѣ, Министерството на правосѣдието, Министерството на търговията, промишлеността и труда Българската народна банка, Българската земеделска банка, Българската централна кооперативна банка, Съюза на акционернитѣ дружества въ България, Софийската търговско-индустриална камара и 6 души заклетѣ експертъ-счетоводители, избрани отъ общото събрание за една година.

Последнитѣ може да бждатъ преизбрани“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 16. Управителниятъ съветъ върши следното:

- а) избира измежду си постоянно присѣствие и опредѣля неговитѣ права и задължения въ рамкитѣ на настоящия законъ;
- б) приема членове на института по реда и условията, указани въ правилника за прилагането на настоящия законъ;
- в) съставя и обнародва въ „Държавенъ вестникъ“ общия списъкъ на заклетитѣ експертъ-счетоводители въ страната;
- г) изработва всички правилници и наредби, свързани съ приложението на настоящия законъ и ги представя за одобрение;
- д) одобрява всички правилници и наредби за вътрешния редъ на института, изработени въ духа на взетитѣ отъ годишното събрание решения;
- е) изработва програмитѣ за приемнитѣ изпити и опредѣля реда, по който ще се произвеждатъ (програмитѣ

влизатъ въ сила, следъ като бждатъ одобрени отъ министра на финанситѣ;

ж) изработва бюджета на института и тарифата за хонораритѣ на заклетитѣ експертъ-счетоводители.

Представя бюджетопроекта за одобрение въ общото годишно събрание; а тарифата — за одобрение отъ министра на финанситѣ;

з) следи за точното прилагане на настоящия законъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 17. Управителниятъ съветъ се събира по покана на председателя на постоянното присѣствие или по покана на представителя на министра на финанситѣ, поне два пѣти презъ годината.

Решенията на съвета се считатъ за законни, ако сж взети въ присѣствието поне на половината отъ членоветѣ му.

Решенията на съвета, подписани при особено мнение отъ представителя на министра на финанситѣ, се считатъ за обтѣжвани по право предъ Министерството на финанситѣ. Последното, въ срокъ отъ 10 дни, разрешава окончателно спора. Следъ изтичането на този срокъ, ако министерството не се произнесе, решението на съвета подлежи на изпълнение.

Заседанията на съвета се ръководятъ отъ председателя на постоянното присѣствие“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„В. Постоянно присѣствие.

Чл. 18. Постоянното присѣствие при управителния съветъ на института се състои отъ шесть души, а именно: отъ председателъ, подпредседателъ, секретаръ, касиеръ и двама съветници, взети между изборнитѣ съветници на управителния съветъ.

По желание представителя на Министерството на финанситѣ, въ управителния съветъ може да присѣствува въ заседанията на постоянното присѣствие“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 19. По делегация на управителния съветъ, постоянното присѣствие направлява и ръководи текущитѣ работи на института въ рамкитѣ на дадената му компетентностъ отъ сѣщия.

Постоянното присѣствие полага всички грижи за изпълнението на бюджета и извършва всички разходи, въ рамкитѣ на гласуванитѣ му кредити.

Оправдаването на разходитѣ става по реда, указанъ въ правилника за вътрешния редъ на института.

Постоянното присѣствие се събира, по покана на председателя, поне веднажъ въ месеца“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 19, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Г. Провѣрителенъ съветъ.

Чл. 20. Провѣрителниятъ съветъ се състои отъ трима души, избрани за една година отъ общото годишно събрание.

Провѣрителниятъ съветъ е длъженъ да провѣрва дѣлата на института поне два пѣти въ годината и да представя годишенъ докладъ на общото годишно събрание“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 20, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Д. Секции.

Чл. 21. Въ седалищата на окръжнитѣ сѣдилища може да се образуватъ секции отъ института.

Въ мѣста, кждето нѣма окръжни сѣдилища, а има достатъчно число членове на института, може да се образуватъ подсекции, числящи се къмъ най-близката секция.

Секция или подсекция на института може да се образува въ мѣста, кждето иматъ постоянно мѣстожителство поне седемъ члена на института“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 21, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 22. Секциитѣ, респективно подсекциитѣ, се ръководятъ отъ настоятелство, състоящо се отъ трима души, избирани ежегодно отъ и между членоветѣ на сѣщитѣ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 22, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 23. Настоятелствата на секциитѣ, респективно подсекциитѣ, ръководятъ дѣлата на сѣщитѣ по делегация на постоянното присѣствие при управителния съветъ на института и въ рамкитѣ на компетенцията, дадена имъ отъ сѣщитѣ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 23, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„VI. Материални срѣдства.

Чл. 24. Материалнитѣ си срѣдства институтътъ набавя:

а) отъ вѣщителни и годишни членски вноски, чийто размѣръ се опредѣля всѣка година отъ общото събрание;

б) отъ продажба на изданията си;

в) отъ експлоатация на имота на института и

г) отъ дарения, субсидии и други подобни“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 24, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 25. Всички суми, постѣпили въ касата на института, се внасятъ въ нѣкое държавно кредитно учреждение на името на института.

Касовата наличностъ не може да надминава 5.000 л. Касиерътъ тегли суми отъ името на института по пълномощно, подписано отъ председателя и секретаря“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 25, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 26. Бюджетна година на института е календарната“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 26, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„VII. Общи наредби.

Чл. 27. Управителниятъ съветъ е властенъ да опредѣля коя и колко служби може да се признаятъ на кандидата като такива отъ търговски, банковъ, счетоводенъ или финансовъ характеръ, отговарящи на чл. 2 отъ настоящия законъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 27, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 28. Вземанията на експертитѣ-счетоводители, които произхождатъ отъ хонорари за положения отъ тѣхъ трудъ, иматъ привилегия по чл. 15 отъ закона за привилегиитѣ и ипотекиитѣ, която привилегия иде следъ предвидената въ п. 4 на сѣщия членъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 29. За прилагане на настоящия законъ ще се изработи специаленъ правилникъ, одобренъ отъ управителния съветъ на института и утвърденъ отъ министъра на финанситъ“

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 29, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 30. Една комисия, състояща се отъ длъжностни лица, които ще участвуватъ по назначение въ управителния съветъ на института, съгласно чл. 15, подъ председателството на министъра на финанситъ или на неговия заместникъ, ще приема, до три месеца отъ датата на обнародване на настоящия законъ, първитъ експертъ-счетоводители измежду кандидатитъ, които отговарятъ на условията, предвидени въ чл. 4.

Така приетитъ членове, въ срокъ отъ 30 дни найкъсно, се свикватъ отъ министъра на финанситъ на общо събрание за избиране на 6 души експертъ-счетоводители, съ които се попълва управителниятъ съветъ на института, и трима души експертъ-счетоводители за провѣрителния съветъ на сѣщия“

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 30, моля да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка 18 отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за отмѣняване всички начети и постановления, издадени по поводъ писмата на Министерството на търговията, промишлеността и труда № № 10220 отъ 19 октомврий 1928 г., 11010 — 13 ноемврий 1928 г., 591 — 21 януарий 1929 г., 786 — 28 януарий 1929 г., 861 — 31 януарий 1929 г., 939 — 4 февруарий 1929 г., 2269 — 13 мартъ 1929 г., 2964 — 18 мартъ 1929 г., 3136 — 20 мартъ 1929 г., 3508 — 26 мартъ 1929 г., 5576 — 25 май 1929 г. и 9151 — 16 септемврий 1929 г. до Министерството на финанситъ — отдѣление за митницитъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 94)

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ прочетения законопроектъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ В. Молловъ: Правя предложение за спешностъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ направеното предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ второ четене на сѣщия законопроектъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за отмѣняване всички начети и постановления, издадени по поводъ писмата на Министерството на търговията, промишлеността и труда № № 10220 отъ 19 октомврий 1928 г.; 11010 отъ 13 ноемврий 1928 г.; 591 отъ 21 януарий 1929 г.; 786 отъ 28 януарий 1929 г.; 861 отъ 31 януарий 1929 г.; 939 отъ 4 февруарий 1929 г.; 2269 отъ 13 мартъ 1929 г.; 2964 отъ 18 мартъ 1929 г.; 3136 отъ 20 мартъ 1929 г.; 3508 отъ 26 мартъ 1929 г.; 5576 отъ 25 май 1929 г. и 9151 отъ 16 септемврий 1929 г. до Министерството на финанситъ, отдѣление за митницитъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретарь И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„Членъ единственъ. Отмѣняватъ се всички начети и постановления, издадени по поводъ писмата на Министерството на търговията, промишлеността и труда № № 10220 отъ 19 октомврий 1928 г., 11010 — 13 ноемврий 1928 г., 591 — 21 януарий 1929 г., 786 — 28 януарий 1929 г., 861 — 31 януарий 1929 г., 939 — 4 февруарий 1929 г., 2269 — 13 мартъ 1929 г., 2964 — 18 мартъ 1929 г., 3136 — 20 мартъ 1929 г., 3508 — 26 мартъ 1929 г., 5576 — 25 май 1929 г. и 9151 — 16 септемврий 1929 г. до Министерството на финанситъ, отдѣление за митницитъ, съ които се иска събирането на митото и общинския налогъ за ония материали,

които сѣ били внесени безъ мито и безъ общински налогъ при действието на стария законъ за насърдчение на мѣстната индустрия и до влизането въ сила на новия законъ за насърдчение на мѣстната индустрия не сѣ били употребени въ производството на вносителитъ имъ, но и не се предвиждатъ въ новия законъ за внасяне безъ мито и безъ общински налогъ.

Да се събере отъ вносителитъ имъ, по реда, посоченъ въ чл. 406 отъ закона за митницитъ, митото и общинския налогъ само на ония, заварени отъ новия законъ, внесени безъ мито и безъ общински налогъ по силата на стария законъ материали, които следъ влизането въ сила на новия законъ не сѣ били употребени въ производството на вносителитъ имъ, или въ производството на други индустриални предприятия, добили било по стария, било по новия законъ правото да внасятъ безъ мито и безъ общински налогъ, подобни материали, количеството на които да се установи отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда.

Митото и общинския налогъ за ония внесени безъ мито и безъ общински налогъ, по силата на стария законъ за насърдчение на мѣстната индустрия, материали, които вносителитъ имъ сѣ разрешение отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда сѣ продали на други лица, недобили до деня на продажбата правото да внасятъ безъ мито и безъ общински налогъ подобни материали, да се събере отъ вносителитъ на тия материали по начина, посоченъ въ чл. 406 отъ закона за митницитъ, като списъкътъ за тѣхъ се изработи отъ сѣщото министерство“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ членъ единственъ, както се прочете, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка 8 отъ дневния редъ — докладъ на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за приходитъ на държавата за 1931/1932 финансова година.

Моля г. докладчика да докладва бюджетопроекта.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): Бюджетарната комисия прие бюджетопроекта за приходитъ на държавата безъ промѣна. (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т Ъ“) за приходитъ на държавата за 1931/1932 финансова година“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на бюджетопроекта за приходитъ на държавата за финансовата 1931/1932 г., моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете)

„Глава I.

Прѣки данѣци“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава I, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 1 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Калоянъ Маноловъ.

К. Маноловъ (зан): Г. г. народни представители! Представенъ е въ настоящия моментъ за гласуване бюджетопроектътъ за приходитъ на държавата за предстоящата година. Действително, тъй както се вотиратъ всички бюджетопроекти и закони, каточели всичко е казано, и каточели не остава нищо друго да се каже, и затова е настѣпила една апатия у всички депутати.

Отъ сговориститъ: А-а-а!

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Толкозъ много пичкаваха, че навѣрно сѣ уморени отъ приказки. Каква апатия?!

К. Маноловъ (зан): Азъ не мога да не обърна вниманието на г. министъра на финанситъ, че стопанското положение на страната е непоносимо, че данѣцитъ, които днесъ

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 94.

*) За текста на бюджетопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 82.

се плащат съ една голѣма тягостъ отъ населението, ставатъ все по-непоносими. Всички ония, които досега спомогнаха да плащатъ данѣци, особено дребнитѣ съществуващи, можеха по единъ или другъ начинъ да сторятъ това, като прибѣгваха къмъ заеми отъ популярни банки и отъ всевъзможни други кредитни учреждения. И ако днесъ се обърнемъ да видимъ, какъвъ е въобще плащентътъ на популярнитѣ банки въ България, ние ще видимъ, че той надминава милиарди, което значи, че ако държавата е могла да събере досега своитѣ данѣци отъ занаятчийството и другитѣ дребни съсловия, даже и търговското, то е станало срещу страшното и тежко задлъжняване на тия последнитѣ въ популярнитѣ банки и другитѣ кредитни учреждения. Азъ не зная какъ ще се излѣзе отъ това тежко положение, когато тия сѣщитѣ граждани взематъ отъ една страна, за да дадатъ на друга.

Следъ два-три дена е последниятъ срокъ, въ който се даватъ декларациитѣ за данѣчно облагане. Вие знаете, че тежката стопанска криза, която се яви, се отрази страшно въ нашата страна. Вие знаете, че ние плащаме данѣци, опредѣлени преди 4 години, и че сега продължаваме да ги плащаме въ сѣщия размѣръ, независимо отъ тежкото положение, въ което се намираме, и отъ загубитѣ, които се понесоха, и които загуби не се спадатъ при опредѣляне данѣцитѣ. Сега декларациитѣ се подаватъ пакъ възъ основа на приходитѣ за 1929/1930 г. — катастрофалнитѣ стопански години, особено 1930 г. Азъ не зная, какъ ще се облагатъ данѣкоплатцитѣ. Мога съ пълна увѣреностъ да подчертая, че днесъ въ цѣла България нѣма магазинъ на занаятчия, на дребенъ търговецъ, даже и на едъръ търговецъ, който да донася печалби. Днесъ печалбата на всѣки единъ е въ това — да загуби колкото се може по-малко. И ако отдѣлни лица можеха до известна степенъ да закрепятъ своето положение за едно кѣсо време съ известни приключвания на своитѣ сѣтки срещу своитѣ кредитори, азъ не знамъ, какво ще бѣде по-нататъшното положение.

И ако днесъ, г. г. народни представители, ние гласуваме единъ скочанъ бюджетъ, отъ който не може да се отиде нито нагоре, нито надолу — казватъ: това е, което ще трѣбва да го гласувате, размѣрътъ на бюджета е опредѣленъ 6.400.000.000 л., надолу сплизайте, нагоре не се качвайте — азъ дължа да изкажа съмнение, че нѣма да можемъ да реализираме това, което ще гласуваме, защото положението е тежко, и ако законътъ за закупуване на храни не се разшири въ смисълъ, съ боноветѣ, които издава държавата, да се изплащатъ и другитѣ данѣци, положението ще бѣде още по-лошо и маса бонове ще останатъ въ рѣцетѣ на българскитѣ данѣкоплатци, които и сега ще видятъ по кафенетата да предлагатъ бонове, които се носятъ отъ рѣка на рѣка. А не трѣбва да се забравя, че тѣзи бонове се купуватъ съ 20—30% подбивъ. При мене сѣ идвали данѣкоплатци да ми предлагатъ да купя бонове, но азъ съмъ имъ казвалъ, че не желая да ги купя, защото не мога да ги използвамъ. Ако туй положение продължи, то ще бѣде още по-тежко. Ония, които сѣ най-почтени платци — дребни търговци, дребни занаятчи и дребни стопани — които най-редовно изплащатъ своитѣ задължения, тия, които кѣсатъ отъ зѣлка си, тия, които не се дохранватъ, които не се дообличатъ, ще бѣдатъ поставени въ още по-тежко положение. Въ всѣки случай чашата вече е препълнена за тѣхъ и, ако при гласуването на бюджета за приходитѣ на държавата за 1931/1932 г. ние поставяме сѣщитѣ данѣци, азъ не знамъ, г. г. народни представители, какъ бихме свършили съ тия перспективи, които се чертаятъ. Ние виждаме, че нѣма раздървяване на тая тъмна, страшна стопанска атмосфера, че отъ тая стопанска криза нѣма изходъ. Всѣки у насъ е унилъ, всѣки е съ наведени очи. Магазинитѣ въ София и въ всички провинции всѣки денъ като кинематографически картини се мѣняватъ и се затварятъ. Преди известно време бѣхъ въ Чирпанъ, и единъ бакърджия ми казваше: „60 дена до днесъ нито една стотинка не съмъ вземалъ. И знаете ли какво правя? Не отварямъ дюкяна, защото ако го отворя, ще дойде нѣкой другаръ и трѣбва да го почерпя едно кафе, а азъ нѣмамъ съ какво да го почерпя“.

Това е положението, г. г. народни представители. Азъ съмъ дълженъ да подчертая тоя фактъ, който трѣбва да ни накара да се замислимъ върху въпроса, какъ ще излѣземъ отъ това положение. И ако не се намѣри начинъ, ако не се намѣрятъ пѣтица, за да може да се излѣзе отъ това тежко положение, ако не се намѣри начинъ да се намалятъ данѣцитѣ, да се дойде до едно положение, при което по-леко да се носи тежкитѣ данѣченъ товаръ, за да се излѣзе по-лесно отъ тая стрѣмна пѣтека, която поедостъ на всѣки стопански деецъ, азъ не знамъ, какво би станало. Г. г. народни представители! Ако ние убиемъ нашия стопански животъ, ако ние убиемъ нашата търговия, на-

шитѣ занаяти — всичко, което имаме — азъ се питамъ: какво ще представляваме ние, какво ще представлява българската държава? Въпрѣки че се казва много приказки за всичко, и нѣкои да казватъ: „Какво да приказваме повече, всичко е казано“, азъ не мога, г. г. народни представители, да не констатирамъ съ болка на сърдцето тия факти въ всички голѣми и малки центрове на нашата страна. Преди нѣколко дена бѣхъ на обиколка и констатирахъ, че хорага просто изнемогватъ и нѣматъ съ какво да се хранятъ, защото, като отворятъ сутринъ дюкянитѣ си, до вечерта никой не влиза въ тѣхъ. Онзи денъ ходихъ при единъ данѣченъ началникъ и го питахъ: г. началникъ, вие получавате декларациитѣ, вие сега облагате, но имате ли предъ видъ, че днесъ всѣки търговецъ гледа колкото може по-малко да загуби, и въ това счита, че е неговата печалба? Вие какво ще правите съ облаганитѣ? Казва: „Има Парламентъ, има кой да се грижи, на мене е даденъ единъ законъ да го изпълнявамъ и азъ съмъ длъженъ да го изпълнявамъ“.

Г. г. народни представители! Като изнасямъ това положение на тежка стопанска криза, на страшно обедняване, на стагнация и нѣмотия, азъ се питамъ: какъ ще излѣземъ отъ това положение и не трѣбва ли въ единъ моментъ, когато гласуваме бюджета за приходитѣ на държавата, да си зададемъ въпроса: съ какво можемъ да помогнемъ на българския стопанинъ, какви надежди ще му дадемъ, какво ще му обещаемъ, за да бѣде спокоенъ да посрещне празниците заедно съ своята челядь?

Азъ, г. г. народни представители, не мога да не констатирамъ това положение и да не изкажа единъ песимизъмъ за положението, което виждамъ, че е тежко, че е страшно.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Илия Георговъ.

И. Георговъ (р): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Бюджетопроектътъ за приходитѣ на държавата за 1931/1932 г. предвижда такива прѣки данѣци, каквито нашето население е плащало по бюджета за 1928/1929 г., когато приходитѣ на голѣмъ брой стопанства сѣ били сравнително доста голѣми. Сега въ тоя бюджетопроектъ, когато приходитѣ на стопанитѣ сѣ наполовина, отколкото презъ 1928/1929 г., се предвижда населението да плаща сѣщитѣ прѣки данѣци, т. е., като се взематъ въ съображение приходитѣ, той ще трѣбва да плаща два пѣти повече. Това се отнася най-вече за земеделскитѣ стопанства, поради спадането ценитѣ на зърненитѣ храни и на другитѣ произведения, които произвеждатъ нашитѣ земеделци, скотовѣдци и птицевѣдци. Ние се намираме предъ една проблема: ще бѣде ли възможно да се реализира този бюджетъ?

Но преди това трѣбва да се попитаме: какъ е възможно земеделското население, занаятчийското население, дребнитѣ търговци да плащатъ сѣщитѣ онѣзи налози, които тѣ сѣ плащали, когато сѣ имали два пѣти по-големи приходи? Естествено е, че, първо, тия налози не ще може да се плащатъ — тогава населението ще бѣде принудено да прави задължения, за да плаща данѣцитѣ си — и, второ, ще бѣде обременено съ глоби. Всичко това може да предизвика единъ упадѣкъ въ нашето стопанство. То преди всичко не ще има възможностъ да прави заеми при тоя намаленъ приходъ и при тѣзи голѣми данѣци. Нашитѣ дребни земеделци, занаятчи и търговци ще продължаватъ да се намиратъ въ невъзможностъ да иматъ жизнеспособни занятия. Правителството трѣбваше да има това предъ видъ, когато е опредѣляло разходния бюджетъ. Тоя разходенъ бюджетъ отъ 6.400.000.000 л. не може да се понесе при днешното състояние на голѣмата маса данѣкоплатци. И затова първото нѣщо, което правителството трѣбваше да направи при спадането ценитѣ на зърненитѣ храни и при намаляването покупателната сила на земеделцитѣ — вследствие на което станаха по-малко покупки на произведенията на занаятитѣ и на онова, което продаватъ дребнитѣ търговци — бѣше да намали разходитѣ. Не е достатъчно да се намалятъ разходитѣ съ 600.000.000 л., което намаление, обаче, е недействително.

Трѣбваше непременно да се намалятъ разходитѣ до възможно най-малкия размѣръ; трѣбваше да се намалятъ разходитѣ по бюджета на Външното министерство; трѣбваше да се намалятъ разходитѣ за администрацията и полицията. Доставкаитѣ на вагони и автомобили трѣбва да ставатъ при единъ строгъ контролъ.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Ами финансовиятъ министъръ не позволява нищо да се достави; тѣй щото никакви пари не сѣ харчени за тая целъ.

И. Георговъ (р): Тръбва да се внимава, што търговецъ, които се произвеждатъ за доставка на вагони и локомотиви, да не сж привидни. Много е важно, какъ се съставляватъ поеманитъ условия и какъ се приематъ доставенитъ локомотиви и вагони. Тамъ сж ставали и ставатъ голъми злоупотребления. Ако би се упражнявалъ единъ голъмъ контролъ, безспорно е, че сумата за тия доставки щеше да се намали.

Отъ нашитъ държавни стопанства можеха да се направятъ голъми икономии. На първо мѣсто можеха извънредно много да се намалятъ разходитъ, които се правятъ въ мина „Перникъ“.

С. Савовъ (д. сг): Е-е-е!

И. Георговъ (р): На мината „Перникъ“ се даде една голъма автономия, която се изрази въ липса на контролъ.

Главниятъ директоръ на мината „Перникъ“ получава заплата 20.000 л. месечно; тантиеми $\frac{1}{4}\%$ отъ чистата печалба на мината, които за 1929, както и за 1930 г. сж 375.000 л. годишно, или месечно 31.000 л.; премия 6 ст. на произведенъ тонъ въглища или срдъно за 1929 г., както и за 1930 г. 5.793 л. месечно. И тъй месечно той получава 57.000 л. Освенъ тая заплата, той получава безплатно вила за живѣне, получава безплатно освѣтление и отопление и има на разположение грамадна прислуга.

Министъръ В. Молловъ: Всичкитъ работници въ мината.

И. Георговъ (р): Има автомобилъ за частно употребление, има и безплатна карта по желѣзницитъ за цѣла България.

Мината „Перникъ“ има административенъ съветъ, въ който влизатъ: генералъ Вазовъ — кметъ на София, който сега си е далъ оставката; генералъ Тодоровъ — пенсионеръ; генералъ Каблешковъ — пенсионеръ; Първанъ Първановъ — адвокатъ; инженеръ Божковъ — главенъ директоръ на желѣзницитъ; инженеръ — Радославовъ — началникъ на минното отдѣление при Министерството на търговията; Спасовъ — директоръ на частна мина „Плакалница“; Губидѣльниковъ — отъ Търговската банка; П. Тодоровъ — отъ Софийската банка. Всички общо получаватъ 1% отъ чистата печалба. За 1929 г. сж получили 1.505.000 л. На всѣки се пада по 167.000 л. годишно. Всички тѣзи господа получаватъ заплата или пенсия. Членовѣтъ делегати, Цоню Бръшляновъ и Георги Пъевъ получаватъ заплата месечно по 20.000 л.; премия по 5 ст. на тонъ произведени въглища, която прави 5.793 л. месечно; като членове на административния съветъ на мина „Перникъ“ сж получили тантиеми за 1929 г. 167.000 л. годишно, или месечно по 13.923 л.; значи, общо месечната имъ заплата е по 49.716 л. Освенъ заплатата тѣзи двама господа получаватъ безплатна квартира — самостоятелна вила — освѣтление и отопление, многобройна прислуга, автомобилъ, освенъ за официално, и за частно употребление, и карта за безплатно пътуване по желѣзницитъ изъ цѣла България.

Връщамъ се къмъ членовѣтъ на административния съветъ. Казахъ ви, какво тѣ получаватъ. Тѣ го получаватъ само за 12 заседания въ годината.

Кой контролира тая мина? Контролира я единъ контроленъ съветъ, състоящъ се отъ Нейчо Ивановъ, директоръ на търговското училище въ София, Кръстьо Кръстевъ, представителъ на Финансовото министерство, Киселовъ, администраторъ на Българската народна банка и Михаилъ Генадиевъ, председателъ на Върховната смѣтна палата. Извънъ заплатата си тѣзи четирима господа получаватъ отъ мина „Перникъ“ $\frac{1}{4}\%$ отъ чистата печалба. Отъ 150.372.000 л. — чистата печалба на мината — $\frac{1}{4}\%$ прави 375.000 л., която раздѣлена на четиримата, прави около 93.000 л. годишно на единъ, или крѣгло 7.800 л. месечно.

Г. Марковъ (з. в): Нека г. Мишайковъ да ги помоли да отстъпятъ малко отъ възнаграждението си.

И. Георговъ (р): Административниятъ съветъ и главниятъ директоръ на мината „Перникъ“ имъ опредѣлятъ заплатитъ. Какъвъ контролъ тогазъ упражняватъ тѣ?

Д. Даскаловъ (з. в): Сами си опредѣлятъ заплатитъ.

И. Георговъ (р): Досега ви говорихъ за ръководнитъ лица въ минитъ „Перникъ“. Но минитъ „Перникъ“, освенъ тѣхъ, иматъ и други голъми чиновници. Висшитъ чиновници при мина „Перникъ“ се намратъ въ родственни връзки съ повечето отъ ръководнитъ лица, ...

Ц. Табаковъ (зан): Чисто по народняшки.

Х. Баралиевъ (с. д): Зетъ-шурьо-баджанакизмъ!

И. Георговъ (р): ... или сж въ отношения на кумъ спрямо кумецъ.

Д. Нейковъ (с. д): Дружество за експлоатация на минитъ „Перникъ“!

И. Георговъ (р): Много голъми заплати получаватъ висшитъ чиновници. Нѣкои отъ тѣхъ отиватъ въ странство въ командировки. Съ една речъ, ставатъ грамадни разпилявания на срдѣства.

Д. Даскаловъ (з. в): То не е разпиляване, а грабежъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Грабежъ срдѣ пладне. Намѣрили държава безъ сайбия.

И. Георговъ (р): Всѣки отъ висшитъ чиновници има на разположение вила. А сега строятъ едно помѣщение за минна дирекция, което ще струва 10 милиона лева. Построи се електрическа централа, която струва тоже грамадна сума. При произвеждането на търга за тая централа не е имало никакъвъ ефикасенъ контролъ.

Г. г. народни представители! Ако имаше контролъ въ тая мина, ако нѣмаше това разпиляване на срдѣства, ако имаше нѣкакъвъ редъ тамъ, държавата можеше да има много по-голъма печалба отъ мина „Перникъ“, отколкото сега.

П. Анастасовъ (с. д): Въглищата щѣха да бждатъ по-евтини.

И. Георговъ (р): Държавата има една печалба отъ 70.000.000 л., а можеше да има много по-голъма печалба. Тогава и въглищата щѣха да бждатъ по-евтини ...

Ц. Табаковъ (зан): Народняшкиятъ сой така по-лесно се угоява.

И. Георговъ (р): ... и можеше да се помисли за облекчение данѣния товаръ на населението. Както казахъ, трѣбваше да се намалятъ разходитъ за Външното министерство, разходитъ за полицията и администрацията, която е прѣкомѣрно голъма. Нека да се намалятъ и разходитъ въ държавнитъ банки, за да се намали лихвата.

При намаление на разходитъ навсѣкжде, дето е възможно, ние щѣхме да имаме възможностъ, повтарямъ, да намалимъ данѣното бреме на населението предъ видъ спадането на приходитъ на масата дребни стопанства.

Това разпиляване на срдѣства, което става, и тѣзи голъми разходи просто възмущаватъ хората, запознати съ нашата администрация. Понеже г. министърътъ на търговията дойде тукъ, ще припомня, че въ командировка се изпращатъ повече чиновници, отколкото е нужно. Сега, напр., въ Римъ отиватъ трима души, а можеха да отидатъ двама или единъ. Отиде се дотамъ да се изпрати чакъ въ Токио единъ представителъ на нашата статистика, който се занимаваше съ този предметъ преди 20—25 години. Изпратенъ бѣ на единъ извънреденъ конгресъ тамъ.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Не на държавни срдѣства.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: За тая командировка въ Римъ държавата нищо не плаща; Земледѣлската банка поема върху себе си разносикитъ.

И. Георговъ (р): То е все едно.

Д. Нейковъ (с. д): Тѣ не сж български пари! (Глъчка)

И. Георговъ (р): Шо се отнася до командировката на това лице, бившъ професоръ, въ Токио, истина е, че единъ японски богаташъ е поелъ върху себе си разносикитъ за отиването и връщането, обаче лицето, което е било командировано въ Токио, е получило грамадна сума за дневни и свръхпѣтни. Тая сума е много голъма, но понеже азъ не мога точно да я зная, нека министърътъ на търговията да я каже. Но азъ питамъ: имаше ли нужда да праца на единъ извънреденъ конгресъ въ Токио едно лице, което не е въ Дирекцията на статистиката? Каква полза ще принесе то? Вънъ отъ това, както ви казахъ, този конгресъ бѣ извънреденъ, тамъ нищо особено не се е говорило.

Д. Нейковъ (с. д): Той се върна и държа сказка за болшевикъ Русия.

И. Георговъ (р): Конгресътъ биле свиканъ тамъ, за да се даде едно удовлетворение на Япония, че тя не е забравена отъ Всемирния статистически съюзъ.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Г. Боевъ не е отъ Сговора и пише противъ Сговора. Той отиде тамъ, защото е членъ на Международния статистически институтъ. Това бѣ една голѣма почитъ за България. Вие добре знаете тѣзи нѣща.

И. Георговъ (р): Полза никаква нѣма да принесе.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: То е другъ въпросъ, г. Георговъ! Той е членъ на института, въ който участвуватъ всички държави. Всички тѣ изпратиха делегати въ Токио.

Ц. Табаковъ (зан): Когато хората гладуватъ, вие го пращате въ командировка въ Япония!

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Този въпросъ Вие не може да го решите — нѣмате думата!

П. Анастасовъ (с. д): Въпросътъ бѣ да се заздравя коалицията между смилонисти и Сговора.

Д. Каранешевъ (д): Сжщиятъ господинъ, когато се гледаше дѣлото на банка „Гирдапъ“ въ апелативния съдъ, въ пледоарията си каза: „За менъ моралъ не сжществува, щомъ се касае до моитѣ интереси“.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): Други казаха: политиката нѣма нищо общо съ морала. Да не поменавамъ имена.

И. Георговъ (р): Г. г. народни представители! Както казахъ, народътъ се възмущава отъ тия разпилявания и той ще си каже думата въ предстоящите избори.

Г. г. народни представители! Ако се даде свобода на народа, азъ съмъ убеденъ, че той ще осъди цѣлото управление на Демократическия сговоръ. (Ржкоплѣскания отъ лѣвицата)

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 1, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 2 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 3 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 4 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 5 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 6 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 7 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 8 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 9 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 9, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 10 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете)

„Глава II.

Косвени данъци.“

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава II, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 11 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 12 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 13 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 14 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 15 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 16 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 17 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 37—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстваващ А. Христов: Които приемат § 75, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 76—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 76, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 77—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 77, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 78—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 78, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 79—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 79, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 80—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 80, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 81—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 81, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 82—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 82, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 83—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 83, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 84—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 84, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 85—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 85, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете)

„Глава X.

Приходи отъ сключени бюджети.“

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава X, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 86—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 86, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 87—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 87, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 88—вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 88, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще отложимъ разглеждането на следващата точка, двете — второ четене законопроекта за бюджета на държавата за 1931/1932 финансова година — понеже бюджетарната комисиия не е готова съ доклада си.

Ц. Табаковъ (зан): Кога гласувахте толкова параграфи? (Къмъ докладчика) Ще вземете дипломъ по бързо докладване!

Министъръ В. Молловъ: Комисията е разгледала приходния бюджетъ перо по перо и не сж направени никакви измѣнения. По кой параграфъ ще говорите? Кажете и ще Ви се даде думата да говорите. Чункимъ Ви интересува! Само ще разправяте това, че разходитѣ трѣбва да разстатъ, а приходитѣ да намаляватъ. Г. Калоянъ Маноловъ прави предложение въ бюджетарната комисиия да се увеличатъ разходитѣ, а тукъ плаче, че трѣбва да се намалятъ приходитѣ. Демагогия отначало докрай!

Ц. Стоянчевъ (з. в): Но защо е тоя карьеръ при гласуването на бюджета?

Министъръ В. Молловъ: Кажете какво оспорвате?

Председателствуващъ А. Христовъ: Пристъпваме къмъ точка 16 отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за ревизиране договоритѣ за наемъ на фондови земи и пр.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ С. Бояджиевъ (д. сг): Понеже сжщността на законопроекта, който е внесенъ по частна инициатива, представлява разширение на сега действащия законъ за ревизиране на договоритѣ за наемъ на фондови земи, комисиията намѣри, че е по-целесъобразно, вмѣсто да се създава новъ законъ, да се приематъ нѣкои допълнения къмъ действащия законъ и затова замѣни заглавието на законопроекта съ „Законопроектъ за допълнение на закона за ревизиране договоритѣ за наемъ на фондови земи за стопанската 1929/1930 г.“ Съ съгласието на г. министра на земледѣлието комисиията прие, че законътъ се отнася и за нефондовитѣ земи. По сега действащия законъ наемитѣ на общинскитѣ, манастирскитѣ, църковнитѣ и читалищнитѣ земи, ако тия земи не сж фондови, не се намаляватъ, а съ това допълнение наемитѣ и на тия земи ще се намалятъ. (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за допълнение на закона за ревизиране договоритѣ за наемъ на фондови земи за стопанската 1929/1930 г.“

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Бояджиевъ (д. сг): Членъ единственъ се допълня така: (Чете)

„Въ четвъртия редъ подъ думата „конопъ“ се добавя думата „зеленчукъ“, а въ осмия редъ предъ думата „конопъ“ се добавятъ думитѣ „зеленчуковитѣ градини“.

Второ, комисиията прие следъ думата „фондови“ да се прибавятъ думитѣ „и не фондови“.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 52.

Така измѣненъ внесениятъ първоначално законопроектъ, комисията моли да го приеме.

Х. Силяновъ (д. сг): Влизатъ ли бостанитѣ, земитѣ, засѣти съ дини, любеници?

Докладчикъ С. Бояджиевъ (д. сг): Казано е: „зеленчуковитѣ градини“.

Х. Силяновъ (д. сг): Не се разбира.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Калоянъ Маноловъ.

К. Маноловъ (зан): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Сега действащиятъ законъ за намаление наемитѣ на фондовитѣ земи бѣше ограниченъ, вследствие на което много наематели на обществени земи бѣха онеправдани. Така, напр., общинскитѣ ниви не сѣхъ подъ обсега на действащия законъ; наемателитѣ, които сѣхъ взели подъ наемъ такива ниви, не се ползватъ съ никакво намаление на наемитѣ си. Азъ имамъ въ себе си 10 заявления на хора отъ моя край, отправени до г. министра на вътрешнитѣ работи, които искатъ да му ги връща, но не можатъ да го намѣря поради болестта му, и хората ме търсятъ по телефона да питатъ какво става. Наемателитѣ не могатъ да платятъ абсолютно нищо поради това, че сѣхъ получили извънредно малко пари за плода, а падежитѣ за плащане наемитѣ настѣпватъ. Хората сѣхъ се обърнали къмъ общинскитѣ съвети съ молба да се намалятъ наемитѣ имъ, съгласно закона, обаче имъ е отказано.

Ето защо азъ смѣтамъ, че всички общински и други обществени земи трѣбва да попаднатъ подъ обсега на този законъ, който се измѣня сега.

С. Мошановъ (д. сг): Не чухте ли преди малко доклада на г. докладчика? Той каза, че наемитѣ на всички манастирски, църковни, училищни и читалищни земи ще се намалятъ.

Докладчикъ С. Бояджиевъ (д. сг): Азъ казахъ, че законътъ ще засегне и нефондовитѣ земи.

К. Маноловъ (зан): Азъ смѣтамъ, че законътъ ще трѣбва да засегне всички обществени земи, за да бѣдатъ облекчени наемателитѣ.

Това сѣхъ нѣколко думи, които искахъ да кажа.

С. Мошановъ (д. сг): Това е прието отъ комисията.

Докладчикъ С. Бояджиевъ (д. сг): Още едно пояснение, г. да: въ думитѣ „зеленчукови градини“ се включватъ и бостанитѣ. Така се разбира отъ комисията и нѣма нужда въ законопроекта да се поставя думата „бостанитѣ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стефанъ Пѣйчевъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ ще кажа нѣколко думи по докладвания ни законопроектъ. Както ви е известно, сега действащиятъ законъ за намаление наемитѣ на фондовитѣ земи бѣше прокаранъ много набързо, безъ да засегне всички култури, и сега, както виждате, сме принудени да гласуваме законопроекта за допълнение на закона. Законопроектътъ е внесенъ по частна инициатива отъ народни представители, въ чийто край зеленчукарството е пострадало поради намаление на ценитѣ. Законопроектътъ се отнася само за фондови земи, засѣти съ зеленчукови растения. Ние нѣмаме нищо противъ да се намалятъ наемитѣ на зеленчуковитѣ градини, но съжаляваме много, че въ комисията законопроектътъ не е добилъ такава форма, че въ послѣдствие да не се налага пакъ ново допълнение на закона.

Напр., подъ „зърнени храни“ въ сега действащия законъ разбираме само жито, ечемикъ и царевича, но не и слънчогледа и рапицата, съ каквито сѣхъ засѣти една частъ отъ фондовитѣ земи, когато и слънчогледътъ и рапицата миналата година нѣмаха такива цени, при които наемателитѣ да покритъ разходитѣ си.

Също така не намалява наемътъ на общинскитѣ земи, засѣти съ фуражни култури. Вие си спомняте, че г. Христовъ, когато бѣше министъръ на земледѣлието, провеждаше политиката, да се разоратъ по-голямата частъ отъ меритѣ, като се обърнатъ въ фуражни ниви, за да се подобрило скотовѣдството. Една голѣма частъ отъ общинскитѣ мери, следъ тѣхното закрѣгляване, следъ отдѣляне

на части за оземляване на малоимотнитѣ селяни и бѣжанцитѣ, както и за създаване на училищни, скотовѣдни и други фондове, се разора за фуражни ниви, за да се подобри нашето скотовѣдство. Сега тѣзи хора, които сѣхъ взели подъ наеми такива ниви, трѣбва да плащатъ. Комисията, когато е разглеждала както тоя законопроектъ, така и закона, не е имала предвидъ тѣзи хора. Азъ смѣтамъ, че ще бѣде справедливо да се вмѣкне въ законопроекта една забележка, че наемателитѣ на фуражни ниви се освобождаватъ отъ всѣкаквъ наемъ, защото тия ниви не принадлежатъ на никакви фондове, а просто сѣхъ дадени по 1—2 декара отъ общинската мера на отдѣлнитѣ стопанства за фуражни ниви. Нѣма основание да се иска отъ тѣзи хора да плащатъ наеми на така даденитѣ имъ части отъ общинската мера.

Искамъ да повдигна и другъ единъ въпросъ. Както въ закона, така и въ тоя законопроектъ не се говори нищо за онѣзи наематели, които вече сѣхъ си платили наемитѣ. Една голѣма частъ отъ наемателитѣ на фондови земи, макаръ ценитѣ на културитѣ, съ които сѣхъ ги засѣли, да сѣхъ спаднали съ 60%, сѣхъ намѣрили срѣдства било отъ банка, било отъ частни лица, било отъ свои спестявания да платятъ наемитѣ си. На тѣзи хора не се дава възможностъ да се възползватъ отъ облекчението, което се прави на ония наематели, които още не сѣхъ платили наемитѣ си. Затова смѣтамъ, че трѣбва въ една забележка или специаленъ членъ да се каже, че на наемателитѣ, които сѣхъ платили наемитѣ на наетитѣ отъ тѣхъ фондови земи за реколтата презъ 1930 г., се връща 50% или 25% отъ плащания наемъ.

С. Савовъ (д. сг): Кой ще ги върне? Общинитѣ?

С. Пѣйчевъ (з. в): Освенъ това азъ смѣтамъ, че тоя законъ трѣбва да се допълни въ смисълъ, че се отнася не само за намаление на наемитѣ за реколтата презъ 1930 г., но за повече години, защото фондовитѣ земи не се даватъ за една стопанска година, а за 3 или 5 години. Това ще бѣде необходимо да се направи, защото вие виждате, че ценитѣ на земледѣлскитѣ произведения отъ день на день падатъ. Следъ като се повдигне стойността на земледѣлскитѣ произведения, тогава вече можемъ да искаме да се отмѣни тоя законъ за намаление наема на фондовитѣ земи.

Така че азъ правя следнитѣ предложения: първо, да се разбиратъ подъ зърнени култури и рапицата и слънчогледътъ; второ, да се освободятъ отъ всѣкаквъ наемъ наемателитѣ на така нареченитѣ фуражни ниви, които сѣхъ разорани части отъ общинскитѣ мери; и трето, на наемателитѣ, които сѣхъ платили досега наемитѣ на наетитѣ отъ тѣхъ общински, фондови, училищни и други земи, се връща, съгласно закона, 50% или 25%.

Азъ моля както г. министра, така и васъ, г. г. народни представители, да се съгласите да се приематъ тия мои предложения, за да се почувствува действително едно облекчение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Силяновъ.

Х. Силяновъ (д. сг): Г. докладчикътъ обясни, че подъ „зеленчукови градини“ се разбирали и бостанитѣ, т. е. земи, засѣти съ любеници и пѣпеши. Понеже нѣкои общини може да оспорватъ правото на наемателитѣ да се ползватъ отъ облекченията, които тоя законъ дава на наемателитѣ на фондови земи, ако сѣхъ ги засѣли съ дини и пѣпеши, то предлагамъ да се упомене изрично думата „бостани“. Не забравяйте, че има села, на които главниятъ поминѣкъ е отъ тая култура, а миналата година тѣхъ имали едно производство 10 пѣти по-малко, отколкото презъ по-миналата година. Та, за яснотъ, предлагамъ да се помене изрично думата „бостани“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Кирпиковъ.

И. Кирпиковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Не трѣбва да забравяме и онѣзи, които сѣхъ наели фондови земи за ливади. Известно ми е, че въ една околия около 115 декара ливади сѣхъ наети отъ бѣжанци по 800—1200 л. наемъ за декаръ. Тогава когато тѣхъ сѣхъ наемали тѣзи ливади, сѣхното се е продавало 3—4 л. килограмътъ, а днесъ се продава 50 ст. и отива вече къмъ 30 ст. Мисля, че ще извършимъ актъ на справедливостъ, ако включимъ и наемателитѣ на ливади. Затуй азъ моля да се прибави и думата „ливади“, ако не се приеме предложението на г. Пѣйчевъ, който иска да се освободятъ отъ всѣкаквъ наемъ наемателитѣ на ливади.

Председателстващ А. Христов: Има думата народният представител г. Стоименъ Савовъ.

С. Савовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ се обявявамъ противъ този законопроектъ и особено противъ предложението на г. Калоянъ Маноловъ, който е много щедъръ въ прошетарната комисия при раздаване на помощи и опрощаване на глоби. Той иска да се рекламира навсякъде. Това го прави той съ единствената целъ да може да опечели повече привърженици за предстоящитѣ законодателни избори. Той е, обаче, човѣкъ, който може да върви изъ нанадолнището. Българската пословица казва: лесно е да се върви изъ вода, трудно е да се върви узъ вода. Народното представителство е избрано, за да върви узъ водата, срещу течението. Затова именно народниятъ представителъ полага клетва — за да не се поддава на влиянието на улицата и на разнитѣ партизани. Когато бѣхъ избранъ преди четири години втори пътъ за депутатъ и дойдохъ тукъ, когато още не бѣхъ положилъ клетва, срещна ме единъ на ул. „Дондуковъ“ и ми каза: „Вие, депутатитѣ, трѣбва да направите следното: първо, да намалите чиновницитѣ въ България 50%, и второ, на останалитѣ чиновници да намалите заплатитѣ съ 50%“. Това е вървене низъ вода.

Въ тѣзи трудни времена, при това забатачено положение на общинскитѣ бюджети, такива предложения, каквито се правятъ, не бива да се приематъ. Отъ 4 години на насъ ни се обещава новъ законъ за селскитѣ и градски общини, за да се установятъ съ него известни такси, съ които да могатъ да се издържатъ общинитѣ, но и досега го нѣма. Презъ м. февруарий т. г. азъ бѣхъ въ Шуменския окръженъ съветъ и редихме бюджета. Много е лесно сега вие да кажете: ще намалимъ наемитѣ на зеленчуковитѣ градини, ама не си задавате въпроса: отъ къде ще взематъ приходи общинитѣ и окръжнитѣ съвети? Но азъ ви питамъ, констатирахте ли вие презъ 1930 г. нѣ какво намаление въ ценитѣ на зеленчука? Ами доматитѣ въ началото на сезона се продаваха по 150 л. килограмътъ въ халитѣ и слѣзоха най-долу 5 л. А знаете ли колко килограма дава единъ декаръ, засѣянъ съ домати? Не бива да се поддаваме на настроения, не бива да унищожаваме и така малкитѣ приходи на общинитѣ, които иматъ много голѣми задължения. Ние ще направимъ една голѣма грѣшка, ако приемемъ направенитѣ предложения, така както направихме грѣшка, когато раздавахме мери комуто трѣбва и комуто не трѣбва. Ние тукъ се боримъ за нѣкакви 100 хиляди лева и създаваме смутове въ Камарата, за да ги намѣримъ, а сега съ единъ замахъ ще намалимъ приходитѣ на училищнитѣ фондове и на общинитѣ съ стотици хиляди и милиони лева. Понеже го нѣма отговорниятъ министъръ, азъ моля да се отложи разглеждането на този въпросъ, докато той дойде. Защото утре азъ мога да внеса друго предложение, както нѣкога внесоха чл. 4, за да се преследватъ богатитѣ хора; другъ пътъ ще внеса предложение да се намалятъ наемитѣ и на частнитѣ земи. Наемитѣ ще се урегулиратъ сами по себе си, защото паренъ канша духа. Г. Кирпиковъ предлага да се вмѣкнатъ и ливадитѣ. За единъ човѣкъ законъ не се създава. Миналата година, когато той продаде сѣното по 5 л. килограмътъ на българскитѣ гарнизони, даде ли отъ печалбата свиеше на респективнитѣ общини? Не бива да се законодателства така и то въ дни, когато народното представителство не е спокойно. Азъ мога да ви се похваля, че въ Шуменския окръженъ съветъ ние бѣхме много по-спокойни при разглеждане бюджета на окръга. Така не бива да се решава тая работа; азъ съмъ противъ още повече, че тукъ го нѣма отговорниятъ министъръ. Ако миналата година единъ е далъ 1.000 л. наемъ на декаръ, тази година ще даде 500 л., защото е изгоренъ, и другъ нѣма да дойде да го конкурира. Но така лекомислено да се бърка въ бюджетитѣ на общинитѣ и да се оцетяватъ общинитѣ, не бива. Общинитѣ нѣматъ приходи Г. министъръ-председателъ тукъ нееднократно е казвалъ, че ще имъ дадемъ приходи, а сега не само че не имъ даваме, но вземаме и това, що иматъ. Има маса училища, които се издържатъ отъ училищни имоти; има училища, които не могатъ да си купятъ единъ столъ и една маса, една рогозка. Искане се да облагодетелствуваме 5—6 души въ едно село. Тия хора сж готови съ ходатайства. Отъ хотела до тукъ 20 души ме срѣщатъ, за да ходатайствуватъ. Като имъ кажа, че азъ не съмъ депутатъ да излъжнявамъ прищевкитѣ на всѣкого, тѣ си отиватъ. Или сте депутати, или сте се отrekli отъ депутатското звание. Ще вървите срещу водата, узъ водата. Това е вашата длъжностъ, това е вашата клетва. Калоянъ Маноловъ е готовъ да продаде цѣла България, за да го избера въ втори пътъ за депутатъ.

Председателстващ А. Христов: Има думата лично обяснение г. Калоянъ Маноловъ.

К. Маноловъ (зан): Г. г. народни представители! Вземайки думата, нѣма да отговоря на г. Стоименъ Савовъ, а на народното представителство.

С. Савовъ (д. сг): Ще ти отговори списъкъ № 23.

К. Маноловъ (зан): Инсинуира се, че азъ, като членъ на прошетарната комисия, съмъ раздавалъ земи и не знамъ какво. Г. г. народни представители! За честта на Парламента и комисията, азъ трѣбва да отхвърля тази инсинуация, защото азъ не съмъ господаръ на прошетарната комисия. Всички земи, които се раздаватъ, минаватъ презъ вашитѣ рѣце чрезъ списъцитѣ. Всѣко искане, което е удовлетворено, е минало презъ съответното министерство. Даже по мой докладъ въ прошетарната комисия сме оставили безъ последиствие тѣкмо такива искания, за които отъ Министерството на земледѣлието се дава благоприятно мнение.

Второ. Г. Стоименъ Савовъ, който си е наредилъ цѣлото семейство отъ 8 души на държавната трапеза и е депутатъ. . .

С. Савовъ (д. сг): За семейството ми да не приказвашъ!

К. Маноловъ (зан): Г. г. народни представители! Азъ не съмъ живѣлъ отъ депутатството, азъ живѣя отъ собственитѣ си рѣце и поддържамъ 10 семейства покрай мене.

С. Савовъ (д. сг): Вѣтъръ поддържашъ. Скубешъ семействата.

Председателстващ А. Христовъ (Звѣни)

К. Маноловъ (зан): Цѣлото му семейство се храни на държавната трапеза, когато има толкова хора, които нѣматъ какво да ядатъ. Не го е срамъ за бѣлата му брада! Азъ не съмъ живѣлъ отъ депутатство, азъ живѣя отъ собствения си трудъ.

С. Савовъ (д. сг): Плачешъ като дете!

К. Маноловъ (зан): Настанилъ е цѣлото си семейство на държавната трапеза.

Т. Стоилковъ (д. сг): Чухме го това.

К. Маноловъ (зан): Г. Славейко Василевъ настани и дѣщеря му.

С. Савовъ (д. сг): Ти за семейството ми да не говоришъ говедо! За моето семейство нѣмашъ право да говоришъ!

К. Маноловъ (зан): Не те е срамъ!

С. Савовъ (д. сг): Говедо си!

К. Маноловъ (зан): Говедо си ти!

Председателстващ А. Христовъ (Звѣни) Моля, тишина, г-да!
Има думата г. Станю Златевъ.

С. Златевъ (з. в): Стана нѣколко пъти се разглежда този въпросъ въ Камарата. Сега пакъ го разглеждаме поради това законодателно предложение, но пакъ нѣма да го разрешимъ. Ние си отиваме и нѣма да има време да се внесе друго законодателно предложение, за да се допълни това. Ще си отидете отъ тукъ и ще ви посрещнатъ онѣзи, имотитѣ на които сж на търгъ, на публична продажба.

С. Савовъ (д. сг): На търгъ сж пакъ вие ги купувате! Дѣдо Дойчинъ и други ги купуватъ.

С. Златевъ (з. в): Г. Стоименъ Савовъ като си отиде въ Шуменъ, ще види, че имотитѣ, които се продаватъ въ селата. . .

С. Савовъ (д. сг): Стоименъ Савовъ е купилъ 50 декара, а дѣдо Дойчинъ е купилъ 100 декара. Вие закупувате имотитѣ на селянитѣ.

Ц. Табаковъ (зан): Такива като тебе узурпатори ги закупуватъ. Цѣлото ти семейство и внуцитѣ ти сж на държавни служби.

С. Савовъ (д. сг): Тебе ще те пратимъ въ Карлуково да наливашъ отъ пусто въ праздно.

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Моля, г-да, оставете оратора да говори.

С. Златевъ (з. в): Азъ не знамъ колко души отъ васъ познаватъ положението на земеделците, наели фондови земи.

С. Савовъ (д. сг): Само ти го познавашъ! Ние не живеемъ въ България!

С. Златевъ (з. в): Мълчи, ти си забравилъ селото. Право ти казва, че всичките твои синове и дъщери сж учители и учителки.

С. Савовъ (д. сг): Ами твоите?

К. Маноловъ (зан): Вие сте осъденъ въ време на войната за мародерство.

С. Савовъ (д. сг): Ха, сиктиръ отъ тукъ, бе! Говедо! Ти си мародеръ!

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Тишина, г-да!

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! Има села, които азъ познавамъ, които дължатъ къмъ фондовете по 700—800—900 хиляди лева за 1929 г. и по 400—500 хиляди лева за 1930 г. Има стотина семейства, които дължатъ къмъ фондовете, имотите на които семейства ще се продаватъ, ако вие не намалите тия задължения. Съ закона, който приехте по-рано, вие намалихте наемите само на земите, васъти съ зърнени храни, конопъ и оризъ. Но общините не признаватъ за зърнени храни много култури. Овеса не признаватъ за зърнена култура, просото не признаватъ за зърнена култура. На изкуствените ливади взематъ наема изцъло. Днесъ какво правите? Освобождавате и веленчуковите градини. Азъ не можахъ да разбера отъ г. докладчика какво е прибавено още тамъ.

Г. г. народни представители! Цената на коя земеделска култура е останала на нивото, на което е била презъ 1928/1929 г.? Цената на коя култура не е спаднала съ 50, 60, 70% въ сравнение отъ преди две-три години? Защо не облекчите наемателите на всички фондови земи? Недейте унищожаватъ ония стопанства, които сж задължени къмъ тия фондове. Зарадъ хатъра на училищните фондове ли вие ще разсипете бащите на децата, които учатъ въ тия училища? Ами нали като продадете имотите на тия хора и ги оставите на улицата, подъ чужда стрѣха, тѣ нѣма да могатъ да издържатъ своите деца и нѣма да ги пращатъ на училище? Нѣщо повече, тѣ нѣма да иматъ възможностъ гогова да издържатъ свой добитѣкъ, защото нѣма да могатъ да се ползватъ отъ ония ниви, които принадлежатъ на скотовъдните фондове и които се засѣватъ съ фуражъ. Когато му продавате имота за дългъ къмъ скотовъденъ фондъ, тогава защо му трѣбва въобще нѣкакъвъ скотовъденъ фондъ? А до продажбата на имотите и добитѣка неминуемо ще се дойде, защото има стопани, които сж задължени отъ две години насамъ съ по 30, 40, 50 хиляди лева. Кога ще могатъ да се изплатятъ? Цѣлиятъ имъ имотъ да продадете, нѣма да стигне за погашение на тия дългове.

Г. г. народни представители! Може би това е последниятъ день, когато Камарата се занимава съ този въпросъ. Облекчете наемателите на всички фондови, обществени и общински земи, които сж засѣти съ всички култури, като намалите поне съ 50% наемите, та да могатъ тѣхните наематели да запазятъ по нѣщо отъ стопанството си, да иматъ къде да се подслонятъ, да иматъ една къщичка, защото иначе и къщата имъ ще хвъркне за задълженията имъ къмъ тия фондове, за които вие много плачете. Облекчете ги, защото такива хора има навсякъде — тѣ не сж само въ едно-две села. Нѣма село, където да не се продаватъ имоти на публиченъ търгъ заради такива задължения. Азъ не виждамъ тукъ министъра на просвѣтата или министъра на земеделството, отъ които зависи да се съгласятъ, защото тия фондове сж къмъ тѣхния ресорть, но азъ моля Народното събрание да се съгласи да бждатъ облекчени наемателите отъ задълженията имъ къмъ фондовите земи, засѣяни съ всички фондове култури, поне съ 50%, защото иначе ще останатъ на улицата. (Ржкоплѣскания отъ земеделците)

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата г. министърътъ на обществените сгради, пѣтищата и благоустройството.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Г. г. народни представители! Ще ви моля да обърнете внимание на следното. Не се касае въпросътъ по сѣщество, а до една формалностъ. Нѣкои народни представители по частна инициатива сж внесли едно доста обширно предложение за изменение закона, който гласувахме. Както ми каза сега докладчикътъ, тоза предложение е отишло въ комисията, но тамъ сж го изоставили и съ две думи изменаватъ закона, който е обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“. Така че докладчикътъ докладва изменението, написано на една записница. Това правилникътъ не позволява.

Ще ви моля, г. г. народни представители, да се отложи въпросътъ, да се направи писменъ докладъ, за да бждатъ наясно г. г. народните представители, и тогава заповѣдайте, по сѣщество ще се разисква и ще решите каквото вие намѣрите за добре. А сега азъ моля да се постѣпи съгласно правилника и да се отложи разглеждането на тая точка отъ дневния редъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Докладчикътъ направи докладъ по този въпросъ.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Нѣма писменъ докладъ. Азъ ви моля точно по правилника да се постѣпва. Нека народните представители, членове на комисията, се заематъ да представятъ тукъ писменъ докладъ. Не бива да се изменява цѣлъ единъ текстъ по този начинъ. Нека се процедира по реда.

Д. Бошняковъ (д. сг): Възражение за неспазване на правилника не е повдигнато въ Камарата.

Х. Силяновъ (д. сг): Това е чисто формаленъ отводъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Когато приематъ направеното предложение отъ г. министъра, законопроектътъ да се изпрати въ комисията, за да се приготви писменъ докладъ, . . .

А. Пиронковъ (д. сг): Моля Ви се, г. председателю, комисията е решила това и докладъ има.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Да се приготви писменъ докладъ.

Председателстващъ А. Христовъ: . . . моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка единадесета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за опрощаване таксата „водно право“ на водните синдикати.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Н. Търкалановъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцъло, заедно съ мотивите къмъ него — вж. прил. Т. I, № 109)

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтанъ Стоянчевъ.

Ц. Стоянчевъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законътъ за отменяване на таксата „водно право“ бѣше отдавна налегащъ, защото водните синдикати сж мѣроприятия отъ общественъ интересъ. Тѣ, както и Върховниятъ административенъ съдъ се произнесе, сж пълнолично-правни тѣла.

Н. Търкалановъ (д. сг): Той е софийски депутатъ отъ „Блатото“ и сега иска да прави демагогия. И безъ това си имамъ демагогъ. Остави ги тия работи.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Азъ не искамъ дипломъ за това.

Н. Търкалановъ (д. сг): Ние внасяме законопроекта.

Ц. Стоянчевъ (з. в): Азъ не съмъ противъ това, че вие внасяте законопроекта. Не е важно откъде излиза тая инициатива. Важното е, че тя е една добра инициатива. И азъ съжалявамъ, че вие самите не искате да бждете похвалени. Но щомъ като бързате сами да се похвалите съ това, че сте го внесли, тогава позволете ми да ви увѣря, че сте твърде много закѣснѣли.

Н. Търкалановъ (д. сг): Ето сега куче, което не знае да лае, какво прави!

Ц. Стоянчевъ (з. в): Още повече, че вие, въ продължение на 8 години, не направихте нищо повече за тия водни син-

ликати отъ това, което направиха самитъ членове при най-неизгодни условия, и отъ това, което бѣше направено още въ началото при създаването на воднитъ синдикати. Вие знаете, че съгласно чл. 76 отъ закона за воднитъ синдикати държавата е длъжна да имъ дава безвъзмездна помощъ въ размѣръ на 30% отъ стойността на мѣроприятията на синдикатитѣ. Досега, обаче, тая помощъ, освенъ първитѣ нѣколко години, е отказано да бѣде давана. Азъ имамъ една таблица и мога да ви кажа какви помощи сѣ давали на воднитѣ синдикати отъ държавата. Отъ нея вие ще се уверите, че тия помощи отъ 1923/1924 г. насамъ сѣ престанали да бѣдатъ давани, или ако държавата ги е давала, тя ги давала като дѣловъ капиталъ и участвува наравно съ другитѣ членове и често пѣти, имайки вече дѣловъ капиталъ или изчислявайки своя дѣловъ капиталъ въ съответния брой гласове, които по една особена процедура й се следватъ. Държавата се явява сѣ повече гласове, отколкото едноличнитѣ членове, и се налага по всички въпроси, а най-вече що се касае до нѣкои мѣроприятия и особено до управлението на самитѣ синдикати, което нѣщо измѣчва членоветѣ на синдикатитѣ. Самитѣ членове на воднитѣ синдикати сѣ дали твърде много досега. Ако ми позволите, азъ ще ви цитирамъ и ще видите, че синдикатитѣ съ свои сръдства сѣ направили доста работи. Досега въ тия водни синдикати сѣ внесени 117.875.362 л. дѣловъ капиталъ. Обаче отъ държавата сѣ получили много малко, въпрѣки че държавата би трѣбвало да даде 1/3 отъ стойността на мѣроприятията на воднитѣ синдикати, и затова реализирането на тия предприятия става твърде мѣчно. Въ странство навсѣкѣ държавата взема по-голямъ участие въ капитала на воднитѣ синдикати, особено що се касае до напояването, иригирането и отводняването, защото земледѣлие безъ напояване и отводняване на заблатенитѣ почви не е земледѣлие. Напримѣръ, въ Франция държавата поема 60% отъ стойността на предприятията, окрѣгътъ 20% и само 20% остава за синдикалнитѣ членове. Въ Германия участието на държавата е отъ 40—80%, а често пѣти сѣ намѣсата на общинитѣ участието на държава и общини стига 100% и по такъвъ начинъ населението е освободено отъ тежести. Въ Чехославия участието на държавата е 70%, въ Италия — 40%. Въ България, обаче, макаръ че тази безвъзмездна помощъ трѣбва да бѣде 30%, досега тя не е давана, или по-право тя възлиза едвамъ на 1 1/2%.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя В. Димчевъ)

Но освенъ че държавата не се притича на помощъ и макаръ да признава, че реализирането на тия мѣроприятия е отъ общественъ интересъ, тя е обременила воднитѣ синдикати и съ водно право. По този начинъ идемъ до парадокса, че държавата има да взема отъ синдикатитѣ повече, отколкото е дала.

Ето защо ние считаме, че този законопроектъ е твърде навремененъ и че народнитѣ представители не бива да правятъ опозиция, а трѣбва да го приематъ единодушно. Защото колкото повече успѣятъ тия синдикати, които сѣ повече дѣло на лична инициатива, колкото българскитѣ народъ е показалъ своето трудолюбие, толкова по-скоро успѣхътъ на нашето земледѣлие ще бѣде по-голямъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за опрощаване таксата „водно право“ на воднитѣ синдикати моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство. Събрането приема.

Пристапваме къмъ точка 12 отъ дневния редъ — **второ четене законопроекта за тълкуване на чл. 289 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство.**

Й. Марулевъ (д. сг): Не го е разгледала комисията.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Тогава ще пристапимъ къмъ точка 15 отъ дневния редъ — **първо четене законопроекта за възнаграждаване съ наредни пенсия Тодоръ Влайковъ и Мария Абрашева.**

Моля г. секретаря да докладва законопроекта.

Секретаръ Б. Димевъ (д. сг): Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 92)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народнитѣ представители г. Калоянъ Маноловъ.

К. Маноловъ (зан): Съ настоящия законопроектъ се предлага да се даде народна пенсия на единъ заслужилъ български общественъ деецъ. Г. г. народни представители! Никой не е противъ на заслужили въ всички области на

нашия животъ българи да се даде известна държавна помощъ или по-право награда подъ една или друга форма — съ случая подъ формата на пенсия. Това, обаче, може да става, когато общественитѣ деецъ, следъ като е пожертвувалъ своя трудъ и всичко, каквото е ималъ, е останалъ безъ сръдства за сѣществуване и е лишенъ отъ възможностъ да се издържа на старини. Случаятъ, обаче, който разглеждаме, не е такъвъ. Г. Влайковъ, за който е речъ, преди една година и половина, ако се не лъжа, подари на Министерството на просвѣтата едно здание, за което българската държава пое ангажментъ да изплати ипотека, която се равняваше почти на стойността на самата постройка.

П. Йоловъ (д. сг): Не сте прави.

С. Кърловъ (з. в) Влайковъ е богатъ човѣкъ. Срамота е на милионеръ човѣкъ да даватъ пенсия!

П. Йоловъ (д. сг): Това здание не бѣше на г. Влайковъ, а на неговата госпожа и тя го завеща.

Л. Кацковъ (д): Все сѣщото е.

П. Йоловъ (д. сг): Проучете въпроса и тогава приказвайте. Не заблуждавайте Парламента! Не знаете какво сте гласували.

Д. Жостовъ (мак): Това е едно здание негодно за нищо.

К. Маноловъ (зан): Когато говорихъ по бюджета на държавата, азъ ви казахъ въ какво състояние се намира българскитѣ народъ въ тоя моментъ и че, приемайки бюджета на държавата за 1931/1932 г., ние трѣбва да съкратимъ всичко онова, което може да се съкрати. Ние намалихме заплатитѣ и на най-дребнитѣ чиновници.

Д. Каранешевъ (д): Даже което не трѣбваше, и него съкратихме.

К. Маноловъ (зан): Даже и това, което не трѣбваше да отнемеме, ние и него отнемеме. Ние отнемемъ хлѣба на децата на дребнитѣ чиновници. И въ този моментъ, когато всички се питаме, съ какво ще излѣземъ предъ българскитѣ народъ да оправдаемъ нашето стоене тукъ; когато отъ министерската маса ни се заявява, че не могатъ да намѣрятъ единъ милионъ лева, за да построятъ една лѣтна колония за инвалидитѣ, които сѣ жертва на войната, въ тоя моментъ предлага ни се единъ законопроектъ за даване пенсия на г. Влайкова. Моитѣ почитания къмъ г. Влайкова, ...

П. Йоловъ (д. сг): И завчера Парламентътъ даде пенсия, и вие гласувахте за нея. Не си ли спомняте?

К. Маноловъ (зан): ... моето уважение къмъ неговата обществена дейностъ, но той е ли въ такова положение, че да чака отъ държавата да му дава 3.000 л. пенсия месечно? Той нѣма ли достатъчно сръдства, достатъчно приходи, за да преживѣе своя животъ не най-скромно, но сръдно, да изкара своитѣ старини? Ако най-после той остане безъ сръдства, азъ мисля, че Парламентътъ е винаги на разположение и може да се притече на помощъ да спаси единъ общественикъ. Но въ този моментъ, когато всичко се огъва, когато цѣлнитѣ стопански животъ се разтърсва, когато всички страдатъ, когато нито търговецътъ е финансово здравъ, азъ мисля, че ние трѣбва да откажемъ тая пенсия.

Л. Кацковъ (д): Той има достатъчно сръдства.

К. Маноловъ (зан): Азъ отидохъ въ единъ малъкъ градъ на гости при единъ дребенъ стопанинъ и видѣхъ какъ той не даваше на децата си да ядатъ топълъ хлѣбъ, а имъ даваше само студень хлѣбъ, защото топлиятъ хлѣбъ щѣли да го изядатъ по-скоро.

Ако всички признаваме тежкото положение на нашата страна, азъ питамъ, трѣбва ли да гласуваме отпускането на тая пенсия? Азъ казвамъ — не. Не защото съмъ противъ отпускането пенсия лично на г. Влайкова, но защото г. Влайковъ има достатъчно сръдства, за да живѣе. Ако най-после неговитѣ сръдства се изчерпятъ, българската държава ще може да му се притече на помощъ. Но въ този моментъ ние не трѣбва да приемемъ този законопроектъ, ние трѣбва да го отхвърлимъ и то не отъ неуважение къмъ г. Влайкова, но отъ неудобство да го приемемъ въ момента, въ който това предложение се прави, защото

българският народ ще каже, че ние не гледаме на нещата такива, каквито сж.

Аз не правя демагогия по тоя въпрос, както ми казват някои. Аз казвам истината. Вникнете, г. г. народни представители, въ тежкото положение, което преживяваме днес, и отговорете: трябва ли да даваме пенсия на хора, които имат достатъчно средства, за да живеят? Аз съмтам, че не трябва да им даваме. (Ръкопляскания от някои земледълци)

Председателстващ В. Димчев: Има думата народният представител г. Константин Томовъ.

К. Томовъ (з): Г. г. народни представители! Създаденъ е единъ прецедентъ, една практика въ нашата страна: всички общественици, работили въ разнитъ поприща на нашия културенъ животъ, на старини, когато останатъ безъ средства, държавата да ги подкрепи, да ги подпомогне материално, за да могатъ, отъ една страна, да преживятъ по-добре своитъ старини, и, отъ друга, да се поощрятъ и младитъ поколения да работятъ въ разнитъ поприща на нашия културенъ животъ и да знаятъ, че държавата няма да ги изостави на старини. Народни пенсии се даватъ не само на бедни, изпаднали въ немотия български общественици, а се даватъ и на хора състоятелни, като изразъ на благодарностъ отъ страна на държавата и единъ видъ като едно поощрение отъ страна на обществото, отъ страна на Парламента. Никога досега българскиятъ Парламентъ, когато е била поискана народна пенсия за някой заслужилъ общественикъ, не е отказвалъ да отпусне такава. Ставало е въпросъ само за размера на тая пенсия — да бъде по-малка или по-голяма.

Въ конкретния случай ни се предлага законопроектъ за отпускане пенсия на госпожата на единъ покойникъ, бившъ министъръ, голъмъ общественикъ и професоръ въ нашия Университетъ, заслужилъ къмъ България деецъ, и на г. Влайковъ, доскоро нашъ колега.

Г. г. народни представители! Безъ да се противопоставямъ принципиално на тоя законопроектъ, азъ ще изхождамъ въ моитъ разсъждения отъ момента, въ който се иска отпускането на тия пенсии. Материалното положение на г-жа Абрашева не познавамъ. Може би тя е въ нищета, въ немощ. Щомъ правителството е дошло до заключение, че трябва да се отпусне на тая госпожа пенсия, азъ не мога да се противопоставя. Не бихъ се противопоставилъ и на отпускането пенсия на г. Влайкова — моитъ уважения къмъ неговата обществена дейтелностъ и къмъ неговитъ старини — но, по моитъ сведения, г. Влайковъ е доста състоятеленъ човкъ. Отъ друга страна, считамъ, че много скоро се иска тая пенсия за него — той вчера, както се казва, сложи депутатския си мандатъ.

Д. Жостовъ (мак): И затова сложи мандата си — за да може да си уреди пенсията.

К. Томовъ (з): Едвали има месецъ, откакто ние тукъ съ благодарностъ приехме неговата оставка, подадена не поради това, че той се е почувствувалъ остарялъ и негоденъ за обществена деятелностъ, но заради това, че искалъ да остане вѣренъ на онѣзи качества, които той е забелязалъ въ голъмъ размѣръ развити въ себе си, именно, да се отдаде на литературна деятелностъ. Г. Влайковъ не е завършилъ своята кариера, за да чака възнаграждение отъ българското общество, отъ българския Парламентъ подъ форма на пенсия. Въ едно свое изложение до печата той съобщи, че тепърва има да работи въ полето на българската литература, че ние можемъ да очакваме още негови трудове. Следователно, азъ съмтамъ, че е много прибрано, много рано да се говори за неговото пенсиониране.

Най-после, ние току-що гласувахме приходния бюджетъ на държавата. Ние видѣхме какъ бързо мина той, макаръ че всѣки депутатъ можеше да иска намаление на приходитъ отъ данъцитъ въ тѣхнитъ различни форми — прѣки, косвени данъци, мита и пр. и пр. Но държавата безъ данъци не може, трябва да се намѣрятъ приходи. Но когато се намѣрятъ тия приходи, тѣ трябва да бъдатъ използвани само за нуждитъ на държавата, за най-необходимото за нейното съществуване. Ако г. Влайковъ е дошелъ до положението на крайна мизерия, тогава да му отпуснемъ пенсия. Но когато той има две-три къщи, отъ които получава наеми, когато той получава голъмъ хонораръ за своитъ литературни произведения и отъ сега нататкъ ще получава такъвъ, когато той има една вила въ Костенецъ-бания, да иска и 3.000 л. пенсия, и ние да му я дадемъ — това сж 3.000 л., които ние ще вземемъ отъ сирацитъ и

вдовицитъ, на които сега държавата дава пенсии, които не имъ стигатъ и за черъ хлѣбъ. (Ръкопляскания отъ някои народни представители отъ лѣвицата и дѣсницата)

Председателстващ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представител г. Рашко Маджаровъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ мисля, че е малко неудобно да говоримъ така за единъ човкъ като г. Тодоръ Влайкова, който може да е оставилъ приятни или неприятни впечатления въ тая политическа сръда, въ която се е движилъ довчера, но който съ своята почти полувековна литературна дейностъ все е далъ нѣщо за развитието на нашата родна култура.

Когато е въпросъ да се даде ли или не пенсия на едно лице, проявило се въ родната култура, или като политикъ, азъ не мисля, че единствениятъ мотивъ за това трябва да бъде, дали това лице се намира въ мизерия или не.

Д. Жостовъ (мак): Мотивътъ е бедността — да мине безъ лишения старинитъ си.

Р. Маджаровъ (д. сг): Ако прегледате списъка на заслужилитъ хора, на които сж дадени пенсии — било на самитъ тѣхъ или на семействата имъ — вие ще видите, че сж дадени пенсии на хора, които иматъ милиони приходъ годишно.

С. Кърловъ (з. в): Трябва да се направи ревизия на тѣзи пенсии.

Р. Маджаровъ (д. сг): Чакайте. — Народното събрание е суверено да се произнесе по всички въпроси. Ако то реши, че единствениятъ мотивъ за отпускане народни пенсии е бедността, добре ще бъде Народното събрание да назначи една комисия, която да установи състоянието на всички. (Ръкопляскане отъ лѣвицата)

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Съгласни сме.

Р. Маджаровъ (д. сг): Но страхъ ме е, че ще има между тия, които сега ме прекъсватъ, после да съжаляватъ.

Д. Каранешевъ (д): Нѣма да го направите.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Нѣма да съжаляваме.

Р. Маджаровъ (д. сг): Вие управлявахте 3 години и знаете какъ стои този въпросъ. Когато дойде да ревизираме пенсиитъ, ще има да пострадатъ някои и отъ ваша, и отъ наша страна.

К. Маноловъ (зан): Нека да има — направете го.

Р. Маджаровъ (д. сг): Но, г. г. народни представители, азъ искамъ тукъ да повдигна единъ другъ въпросъ — за едно друго лице. Азъ съжалявамъ, че г. министъръ-председателътъ го няма и че заявлението, подадено въ проше-тарната комисия, не е предметъ на обсъждане въ днешното заседание.

Г. г. народни представители! Азъ мисля, че Петко Славейковъ е заслужилъ признателността на българския народъ. Той умрѣ въ мизерия и неговитъ наследници, за да могатъ да се издържатъ, продадоха единствената негова къща.

К. Маноловъ (зан): Хвала му!

Р. Маджаровъ (д. сг): Неговиятъ синъ, Пенчо Славейковъ, остави на България — и, мога да кажа, на славянството — много нѣщо. Той е единъ отъ най-силнитъ наши лирически поети. Той умрѣ презъ 1915 г. Живѣеше съ подадения, бидейки уволненъ и останалъ безъ никакви средства. Недавна почина и другиятъ синъ на Петко Славейковъ — Рачо Славейковъ, който работи въ продължение на 40 години и създаде военната критика у насъ. Неговото дѣло е също така отъ значение въ полето на родната литература. Той остави една своя племянница, днесъ обикновена чиновница, и една сестра на 77 години. Тя е въ мизерия, не може сама да си изкарва прехраната. Азъ бихъ молилъ народното представителство, когато ще решава да се даде пенсия на двѣтѣ лица, споменати въ предложението, което разискваме, ако съмта, че е възможно да се прибави и друго лице, да се съгласи съ мене да се впише въ предложението още едно лице. Това да направи предъ видъ заслугитъ на Петко Славейковъ, който на държавата даде

много и нищо ѝ не струва, както и предъ видъ заслугитѣ на неговия синъ — голѣмиятъ писателъ Пенчо Славейковъ, който също всичко даде и нищо не взема отъ държавата, освенъ дето бѣше само 2 години директоръ на Народната библиотека и на Народния театръ.

Предлагамъ, г. г. народни представители, предъ видъ всичко казано отъ мене, да се съгласите да се даде на единствената останала жива тѣхна сестра — на 77 годишната Донка Петко Славейкова, която друга поддръжка освенъ тая на братъ си нѣмаше — една подобаваща народна пенсия.

Отъ лѣвицата: Направете предложение.

Министъръ А. Ц. Цанковъ: Въпросътъ да се изпрати въ комисията.

Р. Маджаровъ (д. ср.): Въ комисията или тукъ, но решете въпроса, защото Камарата се закрива, а мизерията тропа на вратата.

К. п. Цвѣтковъ (д): Направете предложение и да се гласува.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Дерлипански.

Д. Дерлипански (з. в): Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситѣ е внесълъ законодателно предложение, съ което иска да се отпусне народна пенсия на заслужилия на българския народъ общественикъ, писателъ, учителъ и т. н. — г. Тодоръ Влайковъ. Какви сѣ заслугитѣ на г. Влайковъ, за да му отпусна днесъ Народното събрание пенсия въ размѣръ 3.000 л. месечно? До колкото можахъ да се добера до истината, знаей, че г. Влайковъ е свършилъ своето образование съ държавна стипендия.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Недейте влиза така на дълбоко. Има единъ предѣлъ на приличие, бе джанъмъ!

Х. Силяновъ (д. ср.): Неговата деятельность показва, че справедливо му е била отпусната тая стипендия. На какви други тѣлаци се даватъ стипендии!

Д. Дерлипански (з. в): Значи, преди да заслужи г. Влайковъ на народа си, народътъ му е далъ срѣдства, за да завърши своето образование. Завършилъ или не образованието си г. Влайковъ на държавна смѣтка, азъ смѣтамъ, че той, като членъ на единъ народъ, на една държава, е дълженъ да положи всички усилия, за да служи на тоя народъ, на тая държава. Азъ не считамъ за общественици ония, които за своитѣ заслуги взематъ заплатата отъ тая държава не въ такъвъ размѣръ, какъвто се следва, ами взематъ 5 и 10 пѣти повече. Останалъ ли е неплатенъ г. Влайковъ? Отъ сведенията, които азъ имамъ, се вижда, че той е ималъ една кѣща на 3 етажъ и съ кино въ новия кварталъ при Орловия мостъ. Тая кѣща съ киното бѣ завещана на държавата, за да поеме тя срещу тоя имотъ неговитѣ задължения, възлизали, ако се не лъжа, на сума 370.000 л. Значи, държавата трѣбваше да му плати това, което той ѝ подарява! Друго. Това 3-етажно здание г. Тодоръ Влайковъ го подарява, за да издигне още по единъ етажъ на дветѣ кѣщи, които притежава въ София на ул. „Аспарухъ“ въ единъ дворъ; на едната кѣща издигна, освенъ втори етажъ, и тавански стаи. Тия две кѣщи сѣ приписани на името на сина на жена му, за да се представи безимотенъ. (Веселостъ всрѣдъ лѣвицата) Ако това е така, г. г. народни представители, азъ бихъ искалъ г. министърътъ на финанситѣ да ни представи удостоверение отъ г. Тодоръ Влайковъ, че той е безимотенъ и че е изпадналъ въ такава положение, че не може да се издържа.

Друга нѣща. Както споменаха и други предговоривши, г. Тодоръ Влайковъ ималъ една вила въ курорта Костенецъ-бана, която струвала около 1 милионъ лева.

Отъ сговориститѣ: Ей-й!

Д. Дерлипански (з. в): Макаръ азъ да не съмъ видѣлъ тоя имотъ, бихъ приелъ да дамъ всички си имотъ . . .

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: И паритѣ.

Д. Дерлипански (з. в): . . . срещу тази вила, да се размѣнимъ, та г. Влайковъ да се отдаде на обществена дейностъ и да служи на народа си по-добре.

Г. г. народни представители! Когато единъ човѣкъ има 2 кѣщи въ София и една вила въ Костенецъ-бана, не е ли престѣпление отъ наша страна да му гласуваме 3.000 л. месечна пенсия? Не прави ли по-голѣмо престѣпление този, който проси отъ тая държава, да му отпусне 3 хиляди лева месечно народна пенсия, тогава когато вие преди нѣколко дена получихте една резолюция — вѣрвамъ и г. министърътъ на финанситѣ да я е получилъ — отъ с. Черна-гора, Чирпанска околия, въ която се казва: „Дължимъ къмъ мѣстната кооперация 2.500.000 л., къмъ Българската земеделска банка — 1.000.000 л., къмъ частни банки и лица — 1.500.500 л., къмъ държавата и общината — 1.000.000 л.“, или всичко на 308 кѣщи въ това село се пада дългъ 6.000.500 л.?

Г. г. народни представители! На всѣко семейство отъ това село се падатъ по 20.000 л. дългъ. А само това село ли е въ такова положение? Онези денъ получихъ писмо отъ с. Проваленица, Радомирско, което брой около 200 кѣщи. Пишатъ ми, че сѣ подали телеграма до министъра на финанситѣ, съ които до вестникитѣ, но, за съжаление, въ никои вестникъ азъ не срещнахъ напечатана телеграмата на това село, въ която казватъ, че дължатъ 3 милиона лева къмъ държавни и популярни банки.

Х. Силяновъ (д. ср.): Въ „Земеделско знаме“ или „Пладне“ не е ли печатана?

Д. Дерлипански (з. в): Тогава когато народътъ не отъ едно, не отъ две села, а почти отъ цѣла България иска само отсрочка на данѣнитѣ си, за да може да дочака щогоде по-благоприятно време да ги изплати, ние ще отпускатъ народни пенсии на заслужили, дори и на незаслужили на държавата хора. Г. г. народни представители! Има мнозина, които сѣ заслужили на държавата, но нѣматъ пенсии. Нима този художникъ, който е рисувалъ тѣзи картини (Сочи портретитѣ въ залата), не заслужава да бѣде пенсиониранъ? Нима този дърводѣлецъ, който е изработилъ тия маси и столове тукъ, въ залата, не заслужава да бѣде пенсиониранъ?

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Това значи да понижавате обществената и литературната дейностъ до камѣта! Това значи да не можете да разберете обществения животъ! (Възражения отъ земеделцитѣ)

Н. Търкалановъ (д. ср.): (Къмъ Д. Дерлипански) Я предложи пенсии и на бозаджитѣ отъ Радомиръ.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: (Къмъ Д. Дерлипански) Работникътъ има пенсия, той е гарантиранъ за своя хлѣбъ. Недейте приказва за нѣща, които не разбирате и не знаете.

Д. Ивановъ (з. в): А за земеделѣца, който се бори съ земята, който се бѣ за отечеството и който плаща данѣци — за него нѣма нищо.

Д. Дерлипански (з. в): Днесъ, когато маса работници не могатъ да намѣрятъ работа, за да изкаратъ не 100 л., а 20 л., за да си купятъ сухия хлѣбъ, когато не само въ България, но въ много държави има съ десетки и стотици хиляди работници, които търсятъ работа и не могатъ да намѣрятъ, въ това време ние ще даваме пенсии на състоятелни хора! Цѣлиятъ бюджетъ на г. министра на финанситѣ, бихъ казалъ, е бюджетъ фиктивенъ, съставенъ само на книга, който нѣма да бѣде реализиранъ и 50%. Виждате какви бѣха предвижданията по бюджета за миналата година, а какви излѣзоха постѣпленията. И презъ тази финансова година постѣпленията нѣма да бѣдатъ по-голѣми, защото народътъ обеднѣ, неговото производство се обезцени.

Ето защо нашата парламентарна група нѣма да гласува пенсия на г. Влайковъ. И азъ моля г. г. народнитѣ представители да се съгласятъ да не гласуватъ пенсия на г. Влайковъ, който напусна Народното събрание, за да се отдаде по-свободно на книжовна дейностъ. Нека се отдаде на такава дейностъ, нека да пише, държавата ще откупи неговитѣ съчинения, както и досега е откупувала нѣкои негови съчинения скѣпо, за да може да живѣе. А когато дойде до положението да не може да работи, тогава, естествено, трѣбва да се погрижимъ както за него, така и за всички други, които не могатъ да работятъ и нѣма откъде да изкаратъ хлѣба си, за да могатъ и тѣ да живѣятъ. (Ръкоплѣскания отъ земеделцитѣ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю п. Цвѣтковъ.

К. п. Цвѣтковъ (д): Г. г. народни представители! Азъ бихъ молилъ председателството да раздѣли въпроса, защото положението на вдовицата на покойния проф. Абрашевъ е съвсемъ друго отъ положението на г. Влайковъ или отъ положението на тѣзи, за които направи предложение г. Маджаровъ. Трѣбва да се отдѣлятъ въпроситѣ единъ отъ другъ, да не се свързватъ, да не се крие задъ политѣ на една нещастна вдовица единъ човѣкъ, за който се изнася тукъ, че е състоятеленъ.

Колкото се отнася до покойния Абрашевъ, доколкото имамъ сведения, той е бездетенъ, презъ цѣлия си животъ се е занимавалъ съ благотворителностъ и преди смъртта си е завещалъ единствения си имотъ за благотворителна целъ — за издържане на бедни момичета следъ смъртта на съпругата му. Покойниятъ Абрашевъ презъ цѣлия си животъ е работилъ като юристъ, далъ е нѣщо за България, и азъ намирамъ, че е умѣстно, че заслужава съпругата му, неговата съпътница въ живота, останала безъ доходи, да бѣде подпомогната съ пенсия, като награда за дейността на покойния ѝ съпругъ.

Съвсемъ другъ, обаче, е въпросътъ за г. Влайковъ. Навсѣкѣ ние слушаме да се шушука, да се възмущаватъ и отъ лѣво, и отъ дѣсно. Азъ смѣтамъ, че Народното събрание, ако гласува пенсия на г. Влайковъ, ще обиди не само себе си, но и самия г. Влайковъ. Не зная по чия инициатива г. министърътъ на финанситѣ е внесълъ този законопроектъ, дали нѣкой е внушилъ това, дали г. министърътъ е намислилъ съ 3.000 л. да възнагради полувѣковната дейностъ на г. Влайковъ, но азъ смѣтамъ, че ако по този начинъ, срещу пари, г. министърътъ иска да възнагради неговата дейностъ, ако тя се откупува за 3.000 л. месечно, това е обίδα за г. Влайковъ.

Азъ моля да не се съгласявате да се отпуска пенсия на г. Влайковъ не само защото това ще направи лошо впечатление, но и защото не бива дейността на единъ човѣкъ, който е работилъ дълги години, да се откупува съ пари. Освенъ това, ще изпаднемъ и въ противоречие, защото преди една година семейството на г. Влайковъ направи благотворителностъ, като завеща на държавата една къща. Лошитѣ езици говорятъ, че г. Влайковъ — азъ не искамъ да допусна това за негова честъ и за честта на българската държава — преди два месеца си подаль оставката като депутатъ и изгуби 20.000 л. хонораръ като народенъ представителъ, за да си подсигурѣлъ за цѣлъ животъ една пенсия. Азъ смѣтамъ, че Камарата не трѣбва да гласува пенсия на г. Влайковъ.

Г. Маджаровъ предложи да се даде пенсия на една вдовица, останала отъ едно голѣмо семейство, свързано съ възраждането на българския народъ. Азъ смѣтамъ, че нѣма да се намѣри народенъ представителъ нито отъ лѣво, нито отъ дѣсно, който да се противопостави да се даде пенсия на тази жена, дъщеря на Петко Рачо Славейковъ, сестра на Пенчо Славейковъ, която нѣма никакви доходи и живѣе въ мизерия.

Азъ правя предложение да се гласува исканата за нея и за г-жа Абрашева пенсия, а на г. Влайковъ да се благодари по другъ начинъ за неговата голѣма политическа и книжовна дейностъ, а не съ пари.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Борисъ Павловъ.

Б. Павловъ (д): Г. г. народни представители! Въпросътъ не е на партийно убеждение, а на съвѣсть, затова смѣтамъ, че всѣки може свободно да се изкаже. Но както каза моятъ другаръ г. Цвѣтковъ, въпросътъ за пенсията на г-жа Абрашева и въпросътъ за пенсията на г. Влайковъ трѣбва да се раздѣлятъ.

Преди всичко, трѣбва да се подчертае отъ това Народно събрание, че обществената и научната дейностъ на покойния Абрашевъ е била безкористна. Нека не се забравя нито за моментъ, че чрезъ покойния Абрашевъ дишѣ една катедра въ продължение на близо 30 години. Тая катедра овдовѣ и тя до днесъ нѣма онзи замѣстникъ, какъвто трѣбваше да има. Надѣвамъ се, че нѣма да мине много време и тя ще си намѣри такъвъ. Г-жа Абрашева следъ смъртта на нейния мъжъ, който има една дълга обществена и научна безкористна дейностъ, е въ тежко материално положение. Мене ми е неудобно повече да рисувамъ печалната картина, която представлява нейното материално положение, защото всички вие бихте се ужасили отъ нея. Затова ще ми позволите да спра, съ молба да се гласува исканата пенсия за г-жа Абрашева. Съ това ние ще изпълнимъ единъ дългъ не само къмъ заслужилия български ученъ, но въобще и къмъ българската наука.

Що се касае, обаче, до пенсията на г. Влайковъ, азъ съмъ на противно мнение. Азъ уважавамъ голѣмата обществена и литературна дейностъ на г. Влайковъ. Азъ се прекланямъ предъ нея. Предъ нея се прекланяте всички вие безъ разлика на партийни убеждения. Обаче искането на пенсия нѣма нищо общо съ тая обществена и литературна дейностъ на г. Влайковъ — азъ не допускамъ, за неговата честъ, той да иска пенсия. Кой знае по каква грѣшка азъ я поискали други. И азъ смѣтамъ, че за да запазимъ доброто име на г. Влайковъ и да не го дамъосаме съ дамата на черното петно, трѣбва г. министърътъ на финанситѣ, или респективно сега стоящиятъ на министерскитѣ мѣста министъръ, да оттегли законопроекта въ тая негова частъ, що се отнася до даванетоъ пенсия на г. Влайковъ.

По този начинъ, азъ смѣтамъ, ние ще изпълнимъ по-добре своя дългъ.

Г. Маджаровъ каза преди малко, че пенсии сѣ давани и на хора, които сѣ имали добро материално положение. Никога българскиятъ Парламентъ, г-да, не е гласувалъ пенсии на хора, за които е ималъ съзнанието, че сѣ въ добро материално положение. Допускамъ другото — българскиятъ Парламентъ да е билъ подвежданъ. Но азъ смѣтамъ, че този пътъ българскиятъ Парламентъ не трѣбва да се подвежда. Нѣма две мнения, че г. Влайковъ е въ добро материално състояние. Тукъ преди малко се приведе единъ аргументъ, като доказателство за доброто му материално състояние. Каза се, че преди една година той е подарилъ на държавата една къща.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Той не е подарявалъ нищо. Къщата е подарила неговата бездетна жена, която е разполагала съ имота.

Б. Павловъ (д): Разбира се, отъ този фактъ не може да се прави капиталъ за или противъ исканата пенсия. Азъ се абстрахирамъ отъ него, той за менъ нѣма значение въ случая, но на менъ въ очитѣ се навеждатъ други факти, които сочатъ, че г. Влайковъ е въ добро материално състояние и то много по-добро, отколкото е материалното състояние на мнозина тукъ отъ васъ. Азъ смѣтамъ, за честта на г. Влайковъ и за да запазимъ доброто му име, което българскиятъ народъ има за него, че тая пенсия не трѣбва да му се гласува. Пакъ подчертавамъ, азъ не допускамъ нито за моментъ, че тая пенсия е поискана отъ самия г. Влайковъ.

Повдигна се отъ г. Маджаровъ и въпросътъ за даване пенсия на една старица, която се намирала въ извънредно тежко материално положение. Ако е въпросъ наистина да се дава на нѣкого пенсия, азъ смѣтамъ, че най-напредъ трѣбва да бѣде гласувана такава на тая старица. Славейковци! — Това сѣ бисери отъ предосвободителната и следосвободителната епоха. Отъ тѣхъ почти нищо не е останало. Днесъ ви се рисува отъ г. Маджарова страшната картина на положението, въ което се намира тая старица. Най-после, като имате предвидъ, че тая жена е вземала участие въ страданията и борбитѣ и на баща Славейковъ, и на братя Славейкови и че тя носи голѣмъ дългъ отъ ония достоинства и заслуги, които има семейството Славейковци, нѣма да нарушимъ нѣкаква особена форма, ако на мѣстото на името на Влайковъ, поставимъ името на Дона Петко Славейкова. Така ние по-добре ще изпълнимъ своя дългъ.

Та, като се противопоставямъ на искането да се даде народна пенсия на г. Влайковъ, моля тая пенсия, която се предвижда на г. Влайковъ, да се даде на г-жа Дона Петко Славейкова.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Прокопи Йоловъ.

П. Йоловъ (д.сг): Г. г. народни представители! По моя преценка — казвамъ го чистосърдечно — разискванията, които станаха по поводъ на този законопроектъ, стоятъ по-долу отъ престижа на Парламента. Прояви се тукъ злостъ, прояви се тукъ опартизанената душа на българина: да вижда нещастieto или заслугитѣ само въ своята срѣда, а когато се касае до друга срѣда да го отрича.

Българскиятъ Парламентъ — не въ миналото, а тая Камара — въ последната си сесия и въ миналитѣ нѣколко сесии на нѣколко пъти се е занимавалъ съ въпроса за отпускаване народни пенсии. Досега при отпускането на такива пенсии не е ставало въпросъ никога дали се отпускатъ на бедни или богати. Азъ искамъ да опровергая г. Павловъ, който каза, че всѣкога било въ съзнанието на народното представителство, че този, на когото се гласува пенсия, е беденъ. Това е едно съображение, изказано отъ него, което иде да обиди оня, на който се отпуска пенсия,

защото пенсията се обръща единъ видъ на просяка, на милост, която държавата дава на просяци. Закъсаль до-тамъ, че дайте да му дадемъ помощ! Г-да! Парламентътъ има друга преценка за народнитъ пенсии. Той тая преценка дава, когато отпуска нѣкому народна пенсия и я отпуска съ съзнанието, че се дава на заслужилъ човѣкъ на българската държава.

П. Анастасовъ (с.д): Да намѣри Парламентътъ другъ начинъ да му изрази своята почитъ.

П. Йоловъ (д.сг): Никога не е ставало въпросъ за беденъ и богатъ. Но, г-да, изтъкнаха се други съображения, които като-че-ли искатъ да внушатъ, какво тукъ се дава пенсия на човѣкъ, който може да не я е поискалъ; а други казаха: „Не, той самъ я е поискалъ“, т. е. отъ сребролюбие иска пенсия. И това го казватъ по адресъ на г. Влайковъ, а забравятъ, че г. Влайковъ бѣше нашъ другаръ довчера въ Парламента, че той не е отъ вчера въ Парламента, че г. Влайковъ години наредъ е билъ въ Парламента по достоинство, изпращанъ отъ българския народъ, че г. Влайковъ, ако бѣше жеденъ за тѣзи 3.000 л., можеше презпокойно да си стои тукъ въ тая Камара и да получава 4 пѣти по-големо възнаграждение като народенъ представителъ, да дойде и въ бъдещата Камара, въ която мнозина отъ тѣзи, които вземаха думата, може би нѣма да дойдатъ. (Възражения отъ лѣвицата) Това е вѣрно, това е положително. Мнозина отъ насъ, мнозина и отъ васъ може да не дойдатъ въ идущата Камара, но г. Влайковъ, който толкозъ пѣти е избранъ отъ българския народъ за народенъ представителъ, ако бѣше жеденъ за пари, нѣмаше да се оттегли отъ политическия животъ и щѣше да дойде като народенъ представителъ и въ идущата Камара. Така че не сѣ тѣзи мотивитъ и съображенията на г. Влайковъ. Той отъ сребролюбие никога не се е движилъ. Г. Влайковъ въ своята обществена и политическа дейность никога не се е движилъ отъ сребролюбие. (Нѣкои отъ говориститъ ржкоплѣскаха) И въ този моментъ, когато разискваме този въпросъ, имайте предъ видъ, че въ случая му нанасяме една голѣма обида, защото той не е поискалъ тази пенсия. Ние трѣбва да признаемъ качествата, заслугитъ и достоинствата на човѣка и само заради това да му дадемъ народна пенсия.

Каза се, г-да — и колко демагогски е казано, колко е, бихъ казалъ, непристойно казано — г. Влайковъ ще вземе 3.000 л. народна пенсия, но ще я вземе отъ залька на сирацитъ и на вдовицитъ.

Х. Баралиевъ (с.д): Лъжа ли е?

П. Йоловъ (д.сг): Лъжа е, защото г. Влайковъ въ своята обществена дейность се е проявилъ като защитникъ именно на вдовицитъ и на сирацитъ и затъ не вие, а сирацитъ и вдовицитъ ще кажатъ, че на г. Влайковъ трѣбва да се даде пенсия; тѣ сами ще ви опровергаятъ. Искамъ да се обясня по този въпросъ повечко. Вие говорите за сирацитъ и вдовицитъ отъ войнитъ. Най-малко г. Влайковъ е виновникъ, ако е въпросъ за лична и обществена отговорностъ за създаването на сираци и вдовици въ тая страна.

Ония, които съ бѣлитъ бюлетини закрепиха Радославовъ, трѣбва по този въпросъ да мълчатъ, защото голѣма частъ отъ вдовицитъ и сирацитъ станаха такива поради бѣлитъ бюлетини на дружбашитъ презъ 1913 г. Вие, дружбашитъ, носите голѣма отговорностъ за сирацитъ и вдовицитъ въ тая страна, а не г. Влайковъ. Това трѣбва да го помните.

С. Кърловъ (з.в): Ние бѣхме противъ войната.

П. Йоловъ (д.сг): Бѣлитъ бюлетини вие трѣбва винаги да си ги спомняте — това е вашата дамга, която винаги ще ви петни. Когато видите сиракъ, да си спомните за вашитъ бѣли бюлетини!

Но, г-да, каква е била обществената дейность на г. Влайковъ? Вие знаете, че нещастията на България дойдоха отъ тамъ, че въ тая страна не се създаде единъ истински парламентаризмъ, че въ тая страна нѣмаше едно истинско демократично управление, че имаше единъ личенъ режимъ, който е първоизточникъ на всичкитъ наши нещастия, та дори и за създаването на сираци и вдовици. Кой пръвъ повдигна борбата срещу личния режимъ, кой посочи опасноститъ, на които се излага държавата, ако тя върви по този пѣтъ и следва тая система на управление? Не бѣше ли г. Влайковъ? Не е ли той, който създаде именно тая теория, която днесъ никой не отрича, че въ България има лѣжепарламентаризмъ и че тоя лѣжепарла-

ментаризмъ се характеризира съ две думи — личенъ режимъ? Чий е билъ този личенъ режимъ, то е другъ въпросъ. И благодарение на тоя личенъ режимъ вие имате сираци и вдовици, а г. Влайковъ бѣше именно борецъ противъ тоя режимъ и затова вие най-малко право и основание имате да кажете: „Отъ сирацитъ вземате, за да дадете на г. Влайковъ“ — защото той най-много се е борилъ противъ това нещастие, което се струпа на държавата.

П. Миновъ (з.в): 9 юний е личенъ режимъ.

Б. Димевъ (д.сг): Вашиятъ тероръ докара 9 юний.

П. Йоловъ (д.сг): Г. г. народни представители! Най-малко г. Влайковъ можете да вините като причинителъ или виновникъ за 9 юний. Той бѣше човѣкътъ, който проповѣдаваше това, което вчера се опита г. Гичевъ да каже тукъ: милосърдие, братство, обществено сътрудничество, обществена солидарность. Това е политическото евангелие на г. Влайковъ. Но, за нещастие, когато той проповѣдаваше това евангелие между населението, той получаваше отъ дружбашитъ цепеници. И когато неговиятъ учителъ, другаръ и народенъ трибунъ, покойниятъ дѣдо Найчо Цановъ, отиде въ Търново не да се бие, а само да каже своята искрена дума, вие го срещнахте на Долни-Джбникъ и го бихте, заведохте го на моста на Янтра и тамъ му устройохте народенъ съдъ! Това сте вие, проповѣдницитъ на милосърдие, които казвате: не давайте на г. Влайкова пенсия!

П. Миновъ (з.в): Ние гласувахме за Найчо Цановъ за председателъ на Камарата.

П. Йоловъ (д.сг): Азъ бихъ желалъ да зная какъвъ въпросъ ми задавате.

П. Миновъ (з.в): Казвамъ, че ние гласувахме за Найчо Цановъ за председателъ на Камарата. Говорите за личенъ режимъ; 9 юний е личенъ режимъ.

П. Йоловъ (д.сг): Не, Вие не познавате историята, г. Миновъ. Прочетете дневницитъ, за да видите какви бюлетини сте дали. Оставете кой какво е приказвалъ. Какво сте вършили, това трѣбва да се знае.

Смѣтамъ, че хората отъ тая страна (Сочи лѣвицата) и особено хората на Земледѣлския съюзъ въ тоя моментъ най-много трѣбваше да замѣлчатъ, а не да взематъ думата да хвърлятъ камъни срещу г. Влайковъ.

Д. Ивановъ (з.в): Никой не е казалъ нищо противъ г. Влайковъ. Казваме, че той има отъ какво да живѣе, а народътъ гладува, умира. А децата на г. Влайковъ нѣма да умратъ отъ гладъ.

П. Йоловъ (д.сг): Г. г. народни представители! Казвамъ и повтарямъ сега, че не трѣбваше да се обаждатъ хората на Земледѣлския съюзъ срещу г. Влайкова, защото това болшинство тукъ не много отдавна и не по преценка на голѣми обществени заслуги, но отъ хуманность и човѣщина, която Парламентътъ може и трѣбва да проявява, даде редъ пенсии.

П. Миновъ (з.в): Семейството на Димитъръ Драгиевъ и самиятъ той гладува — нѣма срѣдства.

Х. Силяновъ (д.сг): Но никой отъ насъ не ви каза, че Драгиевъ е идеологъ на дружбашкото движение и никой не си позволи да го оскърби.

П. Миновъ (з.в): Никой не е оскърбилъ и г. Влайковъ.

Х. Силяновъ (д.сг): Вие мислите, че ние не можехме да намѣримъ какво да кажемъ противъ него? Но не-искахме да внасяме непристойна, недостойна нота и да оскърбяваме единъ човѣкъ, който така или иначе приключва своята кариера; а не че нѣмахме какво да кажемъ противъ него, ако разсъждавахме по партизански. Това ви казва човѣкътъ. (Сочи П. Йоловъ) Но вие не разбирате това, не оценявате нашето поведение при отпущането помощъ и пенсия на Драгиева и ни връщате съ едно такова недостойно поведение.

Г. Нешковъ (д.сг): Срамота е да говорите така. Г. Влайковъ е заслужилъ. Ние никога не се ржководимъ отъ чувство на мѣстъ. Ние гласувахме за отпускане помощъ и пенсия на г. Драгиевъ. И сега, когато се говори за единъ Влайковъ, съ почитъ трѣбва да се признае неговото име. Недейте внася дразги въ тази работа.

П. Миновъ (з. в.): Ние говоримъ за материалното състояние на г. Влайковъ.

П. Йоловъ (д. сг.): Г. г. народни представители! Азъ не искамъ въ случая да визирамъ, че на г. Драгиевъ му е дадена пенсия не 2—3 хиляди лева месечно, както се предлага за г. Влайковъ, а 4 хиляди лева; не искамъ да говоря, че при това пакъ тоя Парламентъ му отпуска повече отъ 100 хиляди лева помощъ, за да се лъкува, . . .

Х. Силяновъ (д. сг.): И безъ да се каже дума.

П. Йоловъ (д. сг.): . . . безъ да се говори тогава за сираци и вдовици, макаръ че и тогава имаше, може би, повече сираци и вдовци, отколкото днесъ.

Х. Силяновъ (д. сг.): И всички гласувахме тогава. Но вие (Къмъ земледѣлцитѣ) не го оцените.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: За гладнитѣ винаги ще гласуваме, но не и за сититѣ.

Х. Силяновъ (д. сг.): Вие мислите, че нѣмаше какво да ви кажемъ тогава и да отсѣчемъ веднага? Можехме да го направимъ, но не го направихме. Вижте сега по какъвъ начинъ вие ни отвърщате!

П. Йоловъ (д. сг.): Г. г. народни представители! Азъ никога не съмъ сподѣлялъ идейното въру на г. Драгиевъ и не мога да го сподѣлямъ, защото за менъ г. Драгиевъ е родоначалникъ на това, отъ което той самъ се отрече после. Той създаде едно обществено и политическо поколение, което щѣше да го обеси, ако имаше възможностъ, тукъ, предъ Народното събрание. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Той се отвори отъ своитѣ ученици, отъ своитѣ възпитаници.

С. Савовъ (д. сг.): Той издигна съюзната сграда.

П. Йоловъ (д. сг.): Това е другъ въпросъ. Но той е духовниятъ родоначалникъ на съсловната борба, която се изроди у насъ въ цепенничество. И ако би трѣбвало да се дава пенсия за тия заслуги, и ако тукъ имаше единъ Парламентъ, който да държи здрава смѣтка за общественитѣ заслуги на тоя или оня, азъ не зная дали щѣше да му отпусне пенсия.

Г. Драгиевъ (з. в.): Той още не е получилъ такава.

П. Йоловъ (д. сг.): Азъ ви питамъ, г-да, съ каква съвѣсть, съ какво чувство вие искахте пенсия за децата на Яневъ, за децата на Цанко Бакаловъ — пѣвца, който възбѣ цепенничата, който подучаваше Стамболийски какъ да устройва разни вартоломеевски ноци — какъ вие преглътнахте това и гласувахте тия пенсии и какъ болшинството ви подкрепи и отпуска тая помощъ? Сега викате срещу г. Влайковъ.

Но вие, г-да, не обръщате внимание на най-сжщественото въ тая работа. Г. Влайковъ, както ви казахъ, можеше да остане тукъ, обаче неговата съвѣсть не му позволяваше да носи въ едно и сжщо време, така да се каже, две длъжности. Едната длъжностъ, която е повеление на неговата съвѣсть и на неговото съзнание, е, че той трѣбва да завърши своя земенъ животъ, като даде онова, което природата е вложила въ него. Той се е проявилъ у насъ като добъръ учителъ, той се прояви като добъръ учител-администраторъ, той се прояви и като голѣмъ и яркъ общественъ борецъ. Но надъ всичко това, г-да, стоеше едно: г. Влайковъ е единъ народенъ писателъ, и вие ако сте чели неговитѣ съчинения, . . .

Н. Търкалановъ (д. сг.): Ами, чели сж!

П. Йоловъ (д. сг.): . . . било повестъта „Ратай“, било другитѣ му повести, които издѣзоха, нѣмаше сега да приказвате така, защото той рисува въ своитѣ произведения мжкитѣ, теглата и живота на тая срѣда, отъ която вие изхождате. Само затова вие трѣбваше да го подкрепите въ този моментъ.

Но, казахъ, г. Влайковъ, следвайки гласа на своята съвѣсть, отиде да се откаже отъ Парламента, да се откаже отъ тия 400 л. дневни, които той по достоинство вземаше, които и за въ бждеще можеше да ги взема, за да подчертае, че той е далечъ отъ тая мисль за сребролюбие, и за да има възможностъ спокойно да завърши своето писателско дѣло и да даде не на насъ, а на бждешитѣ поколения, което природата му е дала.

Той се оттегли отъ политическия животъ, за да завърши една голѣма народополезна дейностъ. И, поради тая именно причина, правителството по своя инициатива внесе това законодателно предложение. Това предложение не заслужава тия критики. Азъ не допускамъ, че тия хора — които, когато се разискваше предложението за даване пенсия на г. Драгиевъ, вмѣсто да намалятъ пенсията му, я увеличиха — сега, когато се разглежда предложението за пенсия на г. Влайковъ, ще се обявятъ противъ. Азъ смѣтамъ, че правителството изпълнява своя дългъ, като дава на г. Влайковъ едно отличие, а не нѣкаква награда. Съ това то иска да подчертае, че цени обществената дейностъ на г. Влайкова. За това то му дава тая народна пенсия.

Г. г. народни представители! Нека ви кажа, че азъ бѣхъ единъ отъ ония — и даже въ този моментъ съмъ — които останали извънредно много огорчени отъ факта, че г. Влайковъ напуска Парламента. Азъ съмъ съ съзнанието, че г. Влайковъ може да си бжде тукъ, да изпълнява своя мандатъ достойно, . . .

Х. Силяновъ (д. сг.): И да взема отпуски, като не идва — както правятъ мнозина.

П. Йоловъ (д. сг.): . . . и да взема отпуски непрекъснато, да получава възнаграждение по 12.000 л. всѣкимесечно, да пише своитѣ творения и да ги издава, па и да печели, както каза г. Дерлипански. Той можеше това да направи, защото мнозина тукъ това го правятъ. Обаче неговата съвѣсть това не му позволи. И затуй вие изнасяте единъ много слабъ, много нищоженъ, много недостоеенъ аргументъ, като казвате: „Той проси“. Защо ще проси онзи, който може да има? Защо ще проси г. Влайковъ 3.000 л. пенсия, когато той си е осигурилъ и може да си осигури за по-дълги години по 12.000 л. месечно депутатско възнаграждение? Какъ може той да се откаже отъ това голѣмо възнаграждение, ако е сребролюбецъ, та да остане на тѣзи 3.000 л.? Разсждете малко върху този фактъ и вие ще дойдете до убеждението, г. Маноловъ, че не трѣбваше да приказвате това, което казахте.

За да завърша, трѣбва да опровергая господата, които изнесоха тукъ единъ списъкъ — взетъ не знамъ отъ коя декларация — за имотното състояние на г. Влайковъ. По този случай тукъ се пуснаха нѣколко лъжи, които трѣбва обязательно да се опровергаятъ. Г. Влайковъ завещалъ или далъ на държавата имотъ, за да си плати ипотеката, а тоя, който говори за това, казва, че това било триетажно здание, а ипотеката била 300.000 л.! Че ако ипотеката е 300.000 л., а зданието е триетажно, както каза г. Дерлипански, азъ не знамъ кой печели. Държавата ли, или оня, който го е далъ?

Д. Дерлипански (з. в.): Той е завещалъ кино, отдѣлно отъ триетажното здание, като държавата поема задължението да му изплати ипотеката съ законъ.

П. Йоловъ (д. сг.): Съжалявамъ, г. Дерлипански, че трѣбва да Ви кажа следното нѣщо. Когато вземете думата тукъ, хубаво е да проучите въпроситѣ и да не лъжете.

С. Кърловъ (з. в.): Проучени сж.

П. Йоловъ (д. сг.): Защото е недостойно да се подвежда Парламентътъ съ лъжи. Трѣбваше да видите самото здание, трѣбваше да видите този салонъ, който, за нещастие, се развали отъ когато отиде въ ржцетѣ на държавата, която го даде въ ржцетѣ на Народния театъръ, и тогава да говорите. Това здание сега е разстроено, то не стана кино, то се обърна на единъ складъ. Единъ цененъ държавенъ имотъ се разруши. Но тоя имотъ не бѣше на г. Влайковъ. Това бѣше имотъ на неговата жена, която сама го завеща за тая целъ, за която после го взе държавата.

Колко сж кжщитѣ на г. Влайковъ, не знамъ, както и не знамъ колко сж и неговитѣ задължения. Но ако вие смѣтате, че г. Влайковъ е толкова много богатъ и пр., вие, г-да, трѣбва да го видите, когато мине хей тукъ, покрай Академията на наукитѣ, да видите неговото палто. За да разберете колко богатъ е тоя човѣкъ и да не завиждате на неговата пенсия! (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Да, да, това е положението.

Съ тия думи, които казахъ, г-да, азъ завършвамъ. Всичкитѣ аргументи, които се изказаха отъ тукъ (Сочи лѣвицата), унизили въ моитѣ очи престижа на Парламента. По-добре е тия приятели (Сочи земледѣлцитѣ) да се откажатъ отъ своето предложение, за да не се червимъ после, когато четемъ тия думи, казани въ Парламента.

Председателстващ В. Димчевъ: (Звъни). Г-да! Частъ е 8. Моля да се продължи заседанието до 12 ч. Който приема това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Възражения отъ земледълците)

Н. Търкалановъ (д.сг): Да се отбележи, че опозицията не иска да работи.

Г. Драгневъ (з. в): Г. председателю! Не може ли да се продължи заседанието до 2 ч.?

Председателстващ В. Димчевъ: Не може. Правилникътъ предвижда само до 12 ч.

Има думата народниятъ представител г. Иванъ Лъкарски.

И. Лъкарски (д.сг): Г. г. народни представители! Парламентътъ е обединенъ около преценката за достоинството на лицата, които сж визирани въ законодателно предложение на правителството, и за достоинството на тия, които спомена г. Рашко Маджаровъ. Обаче изглежда, че Парламентътъ е раздѣленъ по отношение въпроса, дали ще следа на тия лица или на тѣхнитъ наследници да се даде предлаганата пенсия.

Предъ видъ на туй, че тукъ се изнесоха известни обстоятелства, които смущаватъ, може би, нѣкои отъ народнитъ представители, и, отъ друга страна, предъ видъ на това, че настоящето законодателно предложение ние ще трѣбва да го гласуваме на три четения, азъ ви моля да се съгласите сега да се гласува на първо четене предложениятъ законопроектъ, заедно съ добавките, предложени отъ г. Рашко Маджаровъ, и следъ туй законопроектътъ да се изпрати въ комисията по Министерството на финанситъ, където да бждатъ поставени на преценка изнесенитъ обстоятелства и направенитъ нови предложения отъ г. Рашко Маджаровъ. Следъ туй чакъ законопроектътъ да се върне за ново разглеждане и гласуване на второ четене тукъ.

Председателстващ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Петровъ.

Г. Петровъ (нац. л): Г. г. народни представители! Трѣбва да се съжалава, наистина, че при разискванията по предложението законопроектъ се казаха думи, които засегнаха личността на г. Влайкова. Трѣбваше да се избѣгнатъ такива горчиви думи. Но ако тоя законопроектъ се посрещна съ възражения отъ цѣлата лѣвица . . .

П. Йоловъ (д.сг): Да, и отъ националибералитъ, които сж гробокопатели на България. Вие най-малко имате право да приказвате по този въпросъ, г. Петровъ! Вие трѣбва да се засрамите. Вие сте поне единъ отъ младитъ депутати и не трѣбва да говорите така.

Г. Петровъ (нац. л): Азъ нѣмамъ нужда отъ Вашитъ нотации. Азъ не защитавамъ лична или партийна кауза, а азъ искамъ да защитя единъ общъ интересъ, когато Вие защитавате една лична кауза.

П. Йоловъ (д.сг): Всички бивши министри, националиберали, иматъ голѣми пенсии.

Г. Петровъ (нац. л): Вие защитавате една лична, една партийна кауза.

П. Йоловъ (д.сг): Не е партийна, а обществена кауза е. Когато се даватъ награди на общественици, даватъ се за трудолюбие, за способности. Но Вие не искате и не сте въ състояние да разберете тия работи.

Г. Петровъ (нац. л): Вие не искате да разберете тия работи, защото сте заинтересованъ. Вие не знаете какво ще кажа още.

Толкова заинтересованъ сте! Ще ми развържете устата, изглежда.

Та, казвамъ, че ако тоя законопроектъ се посрещна съ толкова възражения отъ тая страна (Сочи лѣвицата) и съ явна недружелюбностъ и отъ тая страна (Сочи сговориститъ), голѣма частъ отъ която нѣма да гласува за него, това показва, че действително личността на г. Влайковъ, или пъкъ самиятъ тоя фактъ на внасяне законопроекта тукъ създава известни разположения, които трѣбва да се иматъ предъ видъ.

П. Йоловъ (д.сг): Тѣй е — честнитъ хора се преследватъ.

Г. Петровъ (нац. л): Вие говорите за излагане престижа на Парламента, . . .

П. Йоловъ (д.сг): Да, да!

Г. Петровъ (нац. л): . . . но то не идва отъ тия разисквания, които ставатъ, . . .

П. Йоловъ (д.сг): То идва точно отъ това.

Г. Петровъ (нац. л): . . . а идва отъ това, че нѣкои отъ насъ, нѣкои отъ приятелитъ на г. Ляпчева, сж накарали министра на финанситъ да внесе този законопроектъ и съ това да се изложи.

П. Йоловъ (д.сг): Това е лъжа и клевета, достойна само за единъ сопаджия.

Г. Петровъ (нац. л): Ще мълчите тамъ! — Защото азъ не допускамъ, че г. министърътъ на финанситъ по своя инициатива въ този моментъ, когато се разглежда бюджетътъ, ще внесе тоя законопроектъ.

С. Мошановъ (д.сг): Той е внесенъ много по-рано.

Г. Петровъ (нац. л): Казватъ, че къмъ преписката имало нѣкакво заявление, което липсало впоследствие.

П. Йоловъ (д.сг): И това е лъжа, и това е клевета.

Г. Петровъ (нац. л): Азъ не вѣрвамъ, че министърътъ на финанситъ по свой починъ е внесълъ тоя законопроектъ.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Защо приказвате така? Тукъ нѣма никаква преписка.

Г. Петровъ (нац. л): Нека г. министърътъ на финанситъ да ме опровергае.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Министърътъ на финанситъ ви внася по свой починъ този законопроектъ. Защо приказвате, че липсвало нѣкакво заявление?

П. Йоловъ (д.сг): Не държишъ смѣтка за думитъ си. Самъ министърътъ на финанситъ ще те опровергае сега и ще се изложишъ още единъ пътъ.

Г. Петровъ (нац. л): Допускамъ, че отъ коректностъ г. министърътъ на финанситъ се е поддалъ на тия внушения да внесе този законопроектъ, за да не бжде обвиняванъ.

П. Йоловъ (д.сг): Недостойно е да приказвате, че министърътъ на финанситъ се поддава на внушения.

Г. Петровъ (нац. л): Ако имаше нѣкакво излагане престижа на Парламента, това излагане е направено тамъ, дето не трѣбваше да става. То не става отъ тия разисквания. И, г. г. народни представители, ще се съгласите, че ако не е излагане престижа на Парламента това, което се казва отъ тая страна (Сочи сговориститъ), относно искането да се даде пенсия на г. Влайковъ, има друго нѣщо, което наистина излага достоинството на Парламента. То се съдържа въ мотивитъ на законопроекта, дето се казва следното: (Чете) „Увлѣченъ и отдаденъ всецѣло на културно-обществена дейностъ. Т. Г. Влайковъ не е успѣлъ да се погрижи за старинитъ си и да си подсигури едно съществуване, което, при неговото отслабнало зрение, да му даде възможностъ спокойно да се отдаде на книжовна дейностъ“. Вие мислите, че нѣкой въ Парламента ще уважи този мотивъ?

П. Йоловъ (д.сг): Само единъ безсъвѣстенъ човѣкъ не може да вникне въ истинския смисълъ на тия думи. Човѣкътъ е загубилъ своето зрение въ обществена работа.

Г. Петровъ (нац. л): И вие мислите, че това отговаря на действителността? Азъ нѣма да се спирамъ на тия сведения, които се изнесоха за неговитъ имоти.

С. Мошановъ (д.сг): Това сж имоти, които е добилъ чрезъ своя братъ, а не чрезъ лични печалби.

Г. Петровъ (нац. л): Не е тамъ въпросътъ.

С. Мошановъ (д.сг): Не се говори така за живи лица, общественици. Пази се известно приличие.

П. Йолов (д.сг): Не знаете какво говорите.

Г. Петров (нац. л): Аз не говоря за личности Вие правите диверсии.

С. Мошанов (д.сг): Аз мълчах и слушах досега, обаче никой — даже и дружбашият — не се порови въ частния живот на човъка, както Вие, г. Петров, се осмълявате да правите туй. Аз се възмущавам и протестирам срещу това.

Г. Петров (нац. л): Вие протестирате срещу нѝщо, което не съм казал.

С. Мошанов (д.сг): Правите смѣтка за неговият имоти, какъ ги е придобил.

Г. Петров (нац. л): Кога съм казал това?

С. Мошанов (д.сг): Аз ви казвам, че тия имоти той е придобил чрезъ брата си.

Г. Петров (нац. л): Чакайте бе, г. Мошанов! Вие ми приписвате думи, които не съм казал. Аз не говоря какъ е придобил имотитъ си г. Влайков, но казвам, че мотивитъ на законопроекта не отговарят на действителността, защото г. Влайков не е беден човѣкъ. Това нѝщо се знае и трѣбва да се каже. Най-сетне въпросътъ не се отнася до него самия; въпросътъ се отнася до поведението, което се държи спрямо Парламента съ внасянето на единъ законопроектъ, придруженъ съ такива мотиви...

П. Йолов (д.сг): Не е въпросъ за бедност и богатство, а е въпросъ за честъ.

Г. Петров (нац. л): . . . когато е всеизвестно, че г. Влайков е състоятелен човѣкъ. Това се знае. Нѣма да търсимъ какъ е придобил той своитъ имоти. Когато видимъ, че той е несъстоятелен или че се намира въ материална нищета, ще му се притечемъ на помощъ.

С. Мошанов (д.сг): Така се говорѣше и за покойния Геннадиев, че билъ голѣмъ милионеръ, а опростихме тукъ данѣнитъ на семейството му, макаръ че имаше триетажна къща.

Г. Петров (нац. л): Говорѣше се, защото трѣбваше да се петни името на Геннадиев, на тоя голѣмъ човѣкъ, чрезъ измислици.

П. Йолов (д.сг): Като Васъ сега.

Н. Търкаланов (д.сг): Обаче като умрѣ, видѣха всички, че е билъ последенъ беднякъ.

Г. Петров (нац. л): Та, моята мисълъ е, че не може съ тая мотивировка да се внася тоя законопроектъ и да се иска вотирането му отъ Народното събрание.

Отъ друга страна, недейте забравя, че г. Влайков довчера бѣше депутатъ; той едва вчера се подаде оставката. Това ни казва и г. Прокопи Йолов.

П. Йолов (д.сг): Тоя фактъ трѣбва да го прецените.

Г. Петров (нац. л): Следъ като е стоялъ толкова време въ тая Камара, той я напуска въ края на легислатурата и си подава оставката. Вие подчертахте туй и го преценявате като единъ голѣмъ подвигъ. Г-да! Струва ми се, че ако трѣбва да се окачествява това поведение на г. Влайков, може да се даде една квалификация, която не би правила честъ на никого.

Х. Силянов (д.сг): Г. Прокопи Йолов иска да каже, че г. Влайков е единъ отъ ония, които една партия, като Демократическиятъ сговоръ, всѣкога би кандидатирила и би го прокарала.

Г. Петров (нац. л): Това е едно предположение.

Х. Силянов (д.сг): За това споръ нѣма. Това иска да каже г. Йолов.

Г. Петров (нац. л): Това, което се предлага съ внасяния законопроекта, е по-сигурна работа, отколкото оная възможност, да бѣде пакъ кандидатиранъ и пакъ избранъ. Оставете тия работи настрана!

Въпросътъ е, г-да, че въ тия тежки времена, въ моментъ, когато се съкращаватъ и заплати, и всичко, не бива

да се внасятъ и одобряватъ такива законопроекта. Това трѣбва да разберете. Освенъ това трѣбва да разберете, че личната дейностъ на г. Влайков е малко и подъ подозрение.

Х. Силянов (д.сг): Коя лична дейностъ на г. Влайкова е подъ подозрение?

Г. Петров (нац. л): Каза се тукъ, че г. Влайков е направилъ едно дарение, за да се освободи отъ задължения.

Х. Силянов (д.сг): Той не е направилъ дарение.

Г. Петров (нац. л): Жена му го е направила, но туй нѣма значение. Искамъ да кажа, че има известно подозрение въ това отношение.

Трѣбва да се изтъкне, че не съществува, както за друга категория хора, необходимостта да се даде пенсия на г. Влайков. Въ тия времена, въ които живѣемъ, трѣбва да се откажемъ да вървимъ изъ тоя пътъ.

Ето защо азъ се обявявамъ противъ този законопроектъ и нѣма да гласувамъ за него.

Председателствуващъ В. Димчев: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Драгневъ.

Г. Драгнев (з.в): Г. г. народни представители! Мене ми е чудно какъ е могълъ г. министърътъ на финанситъ да се съгласи да се внесе подобно предложение за отпускане народна пенсия на г. Влайков! Не заради туй, защото г. Влайков не е заслужилъ, не заради туй, защото той не е писалъ — било въ читанки, било другаде — не заради туй, защото той не е създалъ нищо, но заради туй, защото г. министърътъ на финанситъ, когато се поставятъ подобни въпроси, винаги пита: „Какво е материалното състояние на човѣка, на когото се дава пенсия“? Когато се отпуска народна пенсия на известенъ човѣкъ, тя му се дава не като награда, не като орденъ, а му се дава, за да може той да преживѣе.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Като помощъ.

Г. Драгнев (з.в): Защото старческитъ му години съ напреднали и той не може вече да изкара своята прехрана, следователно, ще трѣбва да му се даде прехрана, ще трѣбва да му се даде възможностъ да живѣе единъ спокоенъ, спокоенъ човѣшки животъ на старини. Такова ли е положението на г. Влайкова? Азъ съмъ увѣренъ, че той самъ нѣма да се съгласи да приеме подобна пенсия, която би му се гласувала тукъ.

С. Мошанов (д.сг): Особено като му се дава тя по този начинъ.

Г. Драгнев (з.в): Защото е въ добро материално положение и защото познава хала на народа, за когото, както казахте, плакалъ, работилъ и действувалъ. Азъ съмъ увѣренъ, че, при материалното положение, което има, той никога нѣма да поиска да вземе залъка на сиромаха.

С. Мошанов (д.сг): А Драгневъ не е ли желалъ да вземе залъка на сиромаха?

Г. Драгнев (з.в): Това, което вие се стремите да му създадете, се губи. Народни пенсии се даватъ на онѣзи, които иматъ нужда отъ тѣхъ. А данѣнитъ власти у насъ наброяватъ състоянието на г. Влайкова съ милиони левове.

П. Йолов (д.сг): Какъ не те е срамъ да говоришъ така!

Г. Драгнев (з.в): Само онази къща, която бѣше вегетарианска гостилница, вѣнъ отъ вилата и други, които не зная, струва милиони.

П. Йолов (д.сг): Кажете коя е тая къща. Вегетарианската гостилница никой не я знае.

Г. Драгнев (з.в): Питамъ ви, защо неговиятъ политически приятелъ отъ крилото на радикалитъ се стремѣше отведе да уязви тази или онази група; защо отиде чакъ дотамъ, да търси виновностъ за сираци, за нѣкакви бѣли бюлетини и не знамъ още какво? Защо ще се сърдите на Земледѣлския съюзъ, че навремето не билъ подкрепилъ една или друга група?

П. Йолов (д.сг): Кажете, коя е тая къща, къде е тя?

Г. Драгневъ (з. в): Отде-нажде сега ще карате селския земеделски народъ да подкрепя тази или онази буржоазия?

П. Йоловъ (д. сг): Вие знаете да давате бѣли бюлетини въ най-критическия моментъ за страната. И докараха вълка въ кошарата. Имате сега сираци и вдовици — това е то.

Г. Драгневъ (з. в): Защо ще искате отъ него да гласува за Сговора? Нѣма да гласува. Или да гласува за другитѣ, които въ разбиранията си не се различаватъ отъ Сговора?

П. Йоловъ (д. сг): Така е — когато кучето не знае да лее, вкарва вълка въ кошарата.

Г. Драгневъ (з. в): И вие ще ми приказвате за бѣли бюлетини! Каква разлика имате отъ дѣдо Радославовъ? Дѣдо Радославовъ искаше война, и вие искахте; само че той я искаше съ централнитѣ сили, а вие я искахте съ Съглашението. Значи, все война, все касапница. Затова, когато приказвате, недейте мѣри съ вашия аршинъ, защото е кривъ.

П. Йоловъ (з. в): Вашия аршинъ вземаме.

Г. Драгневъ (з. в): И тѣй, г. г. народни представители, правото и редното е да се отпуска народна пенсия само на онѣзи хора, които действително сѣ заслужили на страната и на народа, на онзи народъ, който твори богатата, и нѣматъ състояние, за да могатъ да изкаратъ прехраната си. А тукъ положението е свършено друго. Да отпустнете пенсия — било 2.000 л., 3.000 л. или 4.000 л., не е важно колко — на единъ милионеръ, не знамъ какъ да окачества туй нѣщо.

П. Йоловъ (д. сг): Въ 1913 г., когато тукъ се водѣха преговори, кой да бѣде на онази катедра (Сочи председателското мѣсто), вие пуснахте бѣли бюлетини и осигурихте болшинство на Радославовъ. Вие сте ортаци съ онѣзи тамъ. (Сочи националибералитѣ) Прочетете дневниците, за да видите какво е било.

С. Златевъ (з. в): Г. Йоловъ! Имаше 86 бѣли бюлетини. Питамъ те, кой ги даде? Земеделцитѣ по две ли бюлетини дадохъ или и радикалитѣ гласуваха съ бѣли бюлетини?

П. Йоловъ (д. сг): Вашитѣ грѣхове сѣ голѣми.

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни) Има думата народниятъ представителъ г. Коста Николовъ.

К. Николовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Едно свѣтло име, което принадлежи вече на нашата история,...

Т. Стоилковъ (д. сг): (Къмъ земеделцитѣ) Нѣмате смѣтка, да се прочете дневникътъ на Александъръ Димитровъ. Той ще ви покаже каква е отговорността ви предъ лицето на историята, като погромници. Банда отъ провокатори! (Възражения отъ земеделцитѣ)

П. Миновъ (з. в): Въ антракта свири музика!

Т. Стоилковъ (д. сг): Свири, свири! Ти си тиква напълнена съ медъ! Ти говоришъ за страданията на селския народъ! Шкембе! Я си вижъ муцуната каква е! Типъ престѣпенъ!

П. Миновъ (з. в): Недей се увлича.

Т. Стоилковъ (д. сг): Ти говоришъ за селския народъ — паразитъ, тунеядецъ престѣпенъ! Ти нѣмашъ моралното право да говоришъ за страданията на селския народъ.

Отъ земеделцитѣ: А-а-а!

П. Миновъ (з. в): Не обиждай. Не ти прилича.

Т. Стоилковъ (д. сг): Прилича ми. Тя, които нѣматъ право да говорятъ за трудящия се народъ, това сте вие — вулгарни спекуланти. Вие сте провокатори. Вие лежите изключително на гърба на тоя озлочественъ народъ. Това се нарича, на селски домашенъ речникъ, тунеядство. Вие всички сте отъ фалангата на тунеядцитѣ. Типъ престѣпенъ! (Възражения отъ земеделцитѣ)

П. Миновъ (з. в): Г. председателю! Когато обиждатъ насъ, не взимате никакви мѣрки.

Т. Стоилковъ (д. сг): Обиждате цѣла трудеща се България съ вашия мозъкъ.

К. Николовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Едно свѣтло име пълни нашата новейша история. Това е името на Славейковци. Пръвъ пътъ това име се чу въ Цариградъ, когато българскиятъ народъ поде енергична борба противъ грѣцкото духовно робство. Това име се чу по-късно презъ въстанията за нашето освобождение. Това име се чу въ Търново, когато се създаваше нашата конституция. Това име се чу по-късно, когато младата държава заживѣ своя политически животъ. Пенчо Славейковъ, синъ на Петко Славейковъ, е единъ отъ най-голѣмитѣ наши лирически поети. Иванъ Славейковъ умрѣ като министъръ на просвѣтата — единъ голѣмъ литераторъ. Христо Славейковъ е билъ министъръ на правосъдието.

С. Савовъ (д. сг): Председателъ на Камарата.

К. Николовъ (д. сг): Наскоро почина най-младиятъ синъ на Петко Славейковъ — Рачо Славейковъ, добъръ журналистъ, добъръ офицеръ и честенъ българинъ.

Петко Славейковъ е родоначалникъ на нашата поезия въ ново време, преди Ботевъ. Той е бѣл на нашата хумористична поезия. Той е пръвъ издателъ на хумористичното списание „Гайда“. Той каза: „Щомъ засвири гайдата, ще събирамъ парсата“ — ще събира абонамента веднага. Ние и днесъ пѣмъ пѣснитѣ на Петко Славейковъ. „Кървава пѣсенъ“ и днесъ ни възхищава и докарва въ умиление.

Е добре, г-да, това семейство, което е броило толкова видни имена, не остави наследникъ отъ мъжки полъ, за да продължи името му. Останала е една бабичка, сестра на тѣзи покойници, дъщеря на Петко Славейковъ. Г. Рашко Маджаровъ предлага да включимъ въ този законопроектъ и нейното име, като ѣ дадемъ една скромна пенсия отъ 3.000 л. Азъ поддържамъ това предложение и намирамъ предложението на г. Лѣкарски за много разумно: така попълненъ, законопроектътъ да отиде въ комисията, кѣдето по-спокойно, между четири стени, ще можемъ да обсъдимъ въпроса и за останалитѣ двама, за които се иска пенсия. Не е достойно да обиждаме тукъ хората, още повече, че не знаемъ, дали действително тѣзи хора не заслужаватъ такава пенсия.

Н. Таркалановъ (д. сг): Та аслъ у насъ никой не остана незамѣрнъ и неокалѣнъ приживѣ.

К. Николовъ (д. сг): Ние направихме зле, като изложихме името на дѣдо Влайковъ. Народното събрание отпуска пенсия не само по бедностъ, но и по заслуги. Безспорно, ние не знаемъ, дали да предпочетемъ заслугитѣ или бедността, и този въпросъ ще може да се обсъди въ комисията. Тамъ, може би, ще намеримъ достатъчно мотиви, за да се обединимъ около тѣзи три имена и да имъ гласуваме действително заслужени пенсии.

С. Кърловъ (з. в): За заслуги се даватъ ордени, а не пенсии.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Ние, народнитѣ представители отъ XXII обикновено Народно събрание, трѣбва да констатираме съ голѣма скръбъ, че когато вече се привършва нашата работа, привършваме я чрезъ едно ожесточение по поводъ почитѣта, която дължимъ къмъ известни хора.

П. Миновъ (з. в): Ха!

С. Мошановъ (д. сг): У Васъ, г. Георги Драгневъ, изглежда, не съществуватъ такива чувства къмъ нищо, къмъ единъ старъ български общественикъ, който отъ първия до последния день на своя политически животъ не е пропуская да изпълнява своя дългъ.

Г. Драгневъ (з. в): Защо се обръщате къмъ мене?

Г. Петровъ (нац. л): Г. Влайковъ призна тукъ, че въ 1913 г., когато Малиновъ го поканилъ да съставятъ кабинетъ, той избѣгалъ.

Т. Стоилковъ (д. сг): Нали Тончевъ, Радославовъ и Геннадиевъ съставиха тогава кабинета?

С. Мошановъ (д. сг): Вие, г. Петровъ, трѣбва да бждете много доволни, че се даде властта на дѣдо Радославовъ, защото днесъ въ тая Камара можа да се каже всичко като аргументъ противъ отпускането на тая пенсия, но никой не можа да хвърли петно или укоръ върху обществената дейностъ на г. Влайковъ.

Г. Драгневъ (з. в): Нѣмаме намѣрение да хвърляме такъвъ укоръ.

С. Мошановъ (д. сг): Изглежда, че нѣма нѣщо по-жестоко отъ общественика, когато се касае за другъ общественникъ. Насъ ни обезоружава партизанската злоба само предъ гроба на общественника противникъ. Додето общественикътъ е живъ, ние не можемъ да намѣримъ въ себе си сили, за да бждемъ безпристрастни къмъ него и да му отдадемъ данъ на заслугитъ, каквито той има. Докато разпъваме на кръстъ общественикътъ, докато сѣ живи, предъ тѣхния гробъ сме се прекланяли и тукъ безъ разлика на политически убеждения сме давали пенсии следъ смъртта имъ. Но живи ли сѣ, чувството на партизанска мѣстъ е достатъчно силно у насъ, за да можемъ да се преклонимъ предъ тѣхнитъ заслуги. На стария дѣдо Влайковъ, следъ като той по такъвъ достоенъ начинъ прекъсна своята обществена дейностъ съ заявлението, което далъ до Народното събрание, ние, представителитъ на българския народъ, се отплащаме много незаслужено, много жестоко, съ тия думи, които тая вечеръ се казача по неговъ адресъ. Съ какво заслужи той това? Съ туй ли, че отъ първия до последния денъ на своята обществена дейностъ се е борилъ за правата на своя народъ? Съ туй ли, че е пръвъ основателъ на кооперативното движение у насъ, тѣй разраствало се днесъ въ такъвъ голѣмъ размѣръ въ нашия политически животъ? Съ туй ли, че въ общественния животъ, въ училищното движение и т. н. и т. н. той винаги е билъ въ първитъ редове и винаги на страната на народа, на страната на слабия? Ние отъ тая страна (Сочи мнозинството) ви дадохме примѣри въ това отношение. И трѣбва да изтъкнемъ днесъ това като достоинство спрямо поведението, което държите по отношение на живитъ общественници. Нима по предложението за пенсия на дѣдо Драгневъ ние, отъ тая страна (Сочи мнозинството), не можеме да намѣримъ аргументи противъ? Нима по отношение на него ние не задавихме много силни чувства, много възражения, които бихме могли да изразимъ? Ние, обаче, се съединихме съ васъ отгласъ (Сочи земледѣлцитъ), за да отдадемъ почитъ на единъ човѣкъ, за когото — каквито и да сѣ били резултатитъ отъ неговата дейностъ — не може да се откаже, че е действувалъ добросъвестно, съгласно своитъ убеждения и съгласно своята съвѣсть.

П. Миновъ (з. в): Той е много беденъ.

С. Мошановъ (д. сг): А това трѣбва да се иска отъ единъ общественникъ, когато се преденая неговата дейностъ — да е действувалъ безкористно, съответно на своитъ разбирания и на своята съвѣсть. И тая вечеръ азъ взехъ думата, за да изкажа именно моето дълбоко огорчение за това, че създаваме голѣма горестъ, вмѣсто наслада и радостъ, на тоя общественникъ приживъ, когато утре той ще чете въ вестникитъ — или ще му прочетатъ неговитъ близки, понеже той не вижда — тия думи, които се казача тукъ. Това ли заслужава общественикътъ? Кога ще дойде денътъ, когато за насъ ще настане примирение, да се гледатъ като хора, а не да се гледаме и третираме като звѣрове?

С. Кърловъ (з. в): Отъ васъ зависи.

С. Мошановъ (д. сг): Отъ насъ ли зависи? Ние дадохме примѣръ за това съ гласуването пенсията на дѣдо Драгневъ. Не гласувахме ли и пенсия на вдовицата на Петъръ Яневъ, макаръ че се е оженила? Не гласувахме ли пенсия за всички, за които поискахте? Не гласувахме ли всички амнистии, които поискахте? За жената на Цанко Бакаловъ, който писа най-голѣми статии, съ които ни насъскваше къмъ взаимно отмъщение, не гласувахме ли пенсия? Какви повече примѣри искате отъ насъ да дадемъ за обществено примирение и за смекчаване на нашитъ партийни борби?

Обаждатъ се отъ сговориститъ: И на човѣщина.

С. Мошановъ (д. сг): И на човѣщина. Но изглежда, че тамъ (Сочи земледѣлцитъ) тия чувства винаги се затмняватъ отъ партизанската мѣстъ.

Тия думи на скръбъ и възмущение искахъ само да кажа, защото, и да се реши да се отпусне пенсия на г. Влайковъ,

това, което Народното събрание дава съ пенсията, не сѣ паритъ, особено когато тя се дава приживъ, а е данъта на признателностъ и на благодарностъ отъ цѣлъ народъ къмъ единъ заслуги. А това именно — и да гласуваме тази пенсия — ние не можахме да дадемъ въ този случай. Вмѣсто да дадемъ благодарностъ, дадохме огорчение. Отговорността, обаче, за това трѣбва да се търси тамъ. (Сочи земледѣлцитъ) (Ржкоплѣскания отъ сговориститъ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тодоръ Кожухаровъ.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Бѣ . . . решилъ да не взимамъ думата по този въпросъ, но чувствавамъ мораленъ дългъ спрямо единъ старъ общественникъ и писателъ не да защита неговата пенсия, а да защита честта на българския писателъ, на българския публицистъ и на българския общественникъ. Не желая да минаватъ по такъвъ начинъ помощи за заслужили българи. Ако г. Влайковъ присъствуваше тукъ, въ това заседание на Парламента, дълбоко съмъ убеденъ, че той съ възмущение би се отказалъ отъ тази помощъ, която се предлага да бжде гласувана, и би напусналъ съ най-голѣмо огорчение своята обществена кариера.

Г. г. народни представители! Азъ моля да бжде изправенъ този законопроектъ въ комисия. Сѣтамъ, че най-добре ще защита честта на г. Влайкова, ако успѣя да спра това поругание съ неговото име, защото, слава Богу, каквито и слабости да има, той нѣма грѣхове спрямо България, за да бжде разпъванъ на кръстъ по този начинъ въ Народното събрание тая вечеръ. Вѣрно ли е, че Влайковъ е работилъ 30 години на полето на българската журналистика и публицистика? Вѣрно е. Вѣрно ли е, че 30 години е работилъ у насъ като общественникъ? Вѣрно е. Единственитъ грѣхъ на г. Влайкова е, че се е занимавалъ съ политика. Азъ съмъ дълбоко убеденъ, че ако бѣше се отдалъ само на своя трудъ като публицистъ и писателъ, ако не бѣше се занимавалъ съ политика, нѣмаше да има споръ по този въпросъ тази вечеръ въ Камарата. Не само нѣмаше да има споръ, но, може би, щѣха да му устройатъ юбилей, както много други служители на изкуството у насъ си устройаватъ бенефиси за 25-годишна служба, тогава, когато само 8 години сѣ пѣли на сцената на българската опера. Но на единъ български общественникъ, на единъ български журналистъ, който е ималъ нечастieto да нагази въ политиката, не е позволено да иска пенсия, даже когато навършва 70-годишна възраст. Аргументи има много! Сега има аргументъ, че г. Влайковъ ималъ една или две къщи. Всѣки проидохъ може да издигне въ центъра на столицата дворецъ, анонименъ, скритъ, никому неизвестенъ. Български общественникъ нѣма това право и не бива да си го позволява, ако иска да запази името си отъ упрѣка на българската злоба. Азъ съжалявамъ, че г. Влайковъ е издигналъ две къщи. Той трѣбваше да умре заринатъ отъ прашнитъ свои ржкописи, но да не си позволява да бжде човѣкъ въ тази страна съ толкова малки сърдца.

И затова, за честта на този български общественникъ и писателъ, азъ моля, г. г. народни представители, да бжде оттегленъ законопроектътъ, за да не се подлага на поругание едно име, защото начинътъ, по който минава тази пенсия тукъ, е най-голѣмо оскърбление за единъ човѣкъ, като Тодоръ Влайковъ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститъ)

Т. Стоилковъ (д. сг): Тѣ (Сочи земледѣлцитъ) обявиха Найчо Цанова за кождеръ, но си строшиха гърба. Тая шайка! . . .

Председателствуващъ В. Димчевъ: Съобщавамъ на Народното събрание, че сѣ постѣпили следнитъ законопроекти:

Отъ Министерството на финанситъ — законопроектъ за извънбюджетенъ (сврѣхсметенъ) кредитъ за 1930/1931 финансовъ година (Вж. прил. Т. I, № 118)

Отъ същото министерство — законопроектътъ за изменение и допълнение закона за държавенъ контролъ върху частнитъ застрахователни предприятия (Вж. прил. Т. I, № 119)

Тѣзи законопроекти ще се раздадатъ на г. г. народнитъ представители и поставятъ на дневенъ редъ.

Има думата народниятъ представителъ г. Коста Лулчевъ.

К. Лулчевъ (с. д): Г. г. народни представители! Два часа вече следватъ нашитъ ожесточени разисквания по единъ въпросъ, по който, по моята преценка, разисквания не трѣбваше да има. Два часа ние чухме да се изреждатъ заслуги, да се изреждатъ обвинения по адресъ на едно име, което, право или криво, има една следа въ нашата лите-

ратурна история. Като народен представител и като гражданин, аз бих желал, за честта на Парламента, тия разисквания да бѣха спестени.

Обаждайте се отъ сговориститѣ: Това е вѣрно.

К. Лулчевъ (с. д): Азъ разграничавамъ въпроса. Г. Рашко Маджаровъ направи едно предложение да се вмъкне къмъ законопроекта на г. министра на финанситѣ едно допълнение за отпускане нова пенсия на нѣкои отъ наследниците на Славейковъ. Ще си позволя да не влизамъ въ преценка и по тоя пунктъ. Азъ се учудвамъ какъ може подобно предложение, вѣнъ отъ всичкитѣ други съображения по сжщността на въпроса, да бѣде правено отъ единъ старъ парламентаристъ, какъвто е г. Рашко Маджаровъ. Такива въпроси се решаватъ или по заявление, или по предложение, или по законъ. Всичкото това знаемъ какъ става по правилника. Сега случайно, инцидентно да бждатъ вмъкнати въ едно законодателно предложение, тъй както стана тукъ, нови постановления, по правилника, не може. Не влизамъ въ разискване и въ разглеждане на въпроса по сжществу, не правя преценка на сжщността на предложението на г. Маджаровъ, но считамъ, че то не може и не трѣбва да бѣде гласувано.

По другия въпросъ. Ако вносителътъ на законопроекта, г. финансовиятъ министъръ, е ималъ нѣкакви намѣрения, когато се е решилъ да внесе този законопроектъ въ Народното събрание, той постигна своитѣ намѣрения. Азъ се чудя какъ може по тоя начинъ, тъй както ние днесъ сторихме, да разискваме по такива въпроси. Не се пада на мене да казвамъ какъ би трѣбвало да се процедира по тия въпроси. Ако правителството или финансовиятъ министъръ, или който и да е, счита, че тоя въпросъ трѣбва да бѣде решенъ положително, имаше начини, и има начини, за да се спаси едно име отъ поругание. И азъ питамъ: защо не се намѣри единъ отъ тия начини, за да се разреши тоя въпросъ и да мине той тукъ, както трѣбва да мине единъ такъвъ въпросъ? Не е въпросъ за г. Влайковъ, не е въпросъ за никой другъ политикъ, общественикъ или писателъ; въпросътъ е за единъ принципъ не, въпросътъ е за едно разбиране и за едно отношение на Народното събрание и на народното представителство по едни такива въпроси. Защо не се опитахме, защо не намѣрихме възможностъ, защо не намѣрихме срѣдствата да се издигнемъ ние, народнитѣ представители, и да издигнемъ Народното събрание по-високо, за да не позволимъ това, което стана тукъ?

Не влизамъ и не желая да влизамъ въ разискванията на въпроса. Има мотиви за, има и мотиви противъ, както по всѣки въпросъ. Вие, ние, всички тукъ можемъ да имаме едно или друго мнение за Влайковъ. Но ние отъ тукъ (Сочи лѣвицата), вие отъ тамъ (Сочи мнозинството) и вие отъ тукъ (Сочи министритѣ) — всички ние трѣбва да пазимъ името на писателя. Това искамъ азъ. Народното събрание тукъ въ цѣлостта си не намѣри сили да се издигне на своята висота. И това е скърбното за менъ, социалиста, за менъ това е мжчното. И затуй моята дума е, не да възхваля и не да осѣжда тоя, който е поставенъ тукъ на обругаване; моята дума е: г. г. народни представители, престанете, спрете по тоя въпросъ, освободете ни, снемете законопроекта, за да престанемъ да принижаваме достойнството на Народното събрание.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тончо Мечкарски.

Т. Мечкарски (з. в): Г. г. народни представители! Скърбно е, безспорно, че съ този законопроектъ за даване народна пенсия на г. Влайковъ атмосферата се разгорещи, за да се приказва отъ едната страна, че на въпроса се гледа партийно отъ другата страна, а последната да обвинява въ това първата, и да се дойде до положение да станатъ едни престрелки, недостойни за самия Парламентъ.

А. Тодоровъ (д. сг): Ти друго щѣше да приказвашъ, ама нейсе.

Т. Мечкарски (з. в): Всѣки познава г. Влайковъ, че е старъ общественъ деятель; всѣки го познава, че е деятель въ нашето литературно поле. Но, г-да, народна пенсия се дава за подпомагане, за преживѣване. А колкото се касае за да се отдаде почитъ къмъ г. Влайковъ, нека Парламентътъ извърши единъ актъ, като му отпрати единъ адресъ на зачитане къмъ неговата деятельность.

Н. Търкалановъ (д. сг): Я сѣдай!

Т. Мечкарски (з. в): Г. Търкалановъ! Трѣбва да си вземете бележка.

Азъ се спирамъ на другъ въпросъ. Гласуваме единъ бюджетъ съ голѣми съкращения. Въ прошетарната комисиия има подадени много заявления за опрощаване на данѣци даже до 1.000 л. Запасниятъ капитанъ г. Поповъ, който на фронта е ослѣпѣлъ, е подалъ заявление да му се опростятъ 8.500 л., а г. министърътъ на финанситѣ — който си търка очитѣ — е турилъ резолюция, че не е съгласенъ. Всички трѣбва да се проникнемъ отъ съзнанието да се отплащаме на всички ония, които сж заслужили. Всички трѣбва да се проникнемъ отъ съзнанието най-вече, че въ тая държава трѣбва да настане гражданско примирение. Следъ събитията, следъ размирицитѣ, които преживѣ нашата държава, следъ братоубийствената борба, семействата на хората отъ единия фронтъ, които паднаха, бѣха обезщетени, а отъ другия фронтъ останаха и до днесъ да тѣнатъ въ мизерия. Когато днесъ всички викатъ за помощъ, когато искатъ всички гражданско примирение, когато Парламентътъ е въ последнитѣ дни на своитѣ заседания, когато слънцето на този Парламентъ залѣзва, нека този Парламентъ се издигне и да даде съответната помощъ на семействата на ония отъ другия фронтъ, които паднаха, за да подчертае, че за българския Парламентъ всички сж равни въ тая държава.

Г. Прокопи Йоловъ подхвърли за бѣлитѣ бюлетини на Земледѣлския съюзъ. Споредъ личнитѣ изявления на г. Влайковъ, когато г. Малиновъ го е поканилъ да предотвратятъ войната, Влайковъ се е отказалъ, абдикиралъ. Но едно трѣбва да помни г. Прокопи Йоловъ, че Земледѣлскиятъ съюзъ чрезъ устата на Стамболийски презъ 1915 г. заяви открито, че воинствената политика ще докара катастрофа за нашата държава и за тия думи осѣдиха Стамболийски на 101 година затворъ. Бѣше му защитникъ г. Малиновъ.

Т. Стоилковъ (д. сг): Това нѣщо е ново, да се запише два пѣти!

Т. Мечкарски (з. в): Що се отнася до вдовицата на покойния Абрашевъ и за Донка Славейковица, вие ще намѣрите пълната подкрепа на земледѣлската парламентарна група. Съ своя вотъ земледѣлската парламентарна група ще подчертае, че умѣе да тачи и уважава ония, които действително сж заслужили на народа.

П. Йоловъ (д. сг): Единъ човѣкъ, който организираше дружбашкиѣ тѣпли и ги караше да взематъ човали и да дойдатъ въ София да обиратъ магазинитѣ, добре прави, че не защитава г. Влайковъ. (Пререкания между земледѣлцитѣ и нѣкои отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни)

Т. Стоилковъ (д. сг): Тукъ се манифестира една хулиганска злоба. Тя е уникамъ въ историята.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стефанъ Пѣйчевъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Азъ мислѣхъ да не вземамъ думата, . . .

А. Пиронковъ (д. сг): И по-добре щѣше да направитѣ!

С. Пѣйчевъ (з. в): . . . обаче предизвиква ме другата страна на кажа нѣколко думи.

Т. Стоилковъ (д. сг): Предизвиканъ е отъ другата страна да каже нѣколко думи! Кажете!

С. Пѣйчевъ (з. в): Мълчи бе, Таско, нѣма да слушаме само тебе! Излѣзъ вѣнъ! Какъ така?!

Т. Стоилковъ (д. сг): Казвамъ Ви, Вие сте предизвиканъ — кажете нѣколко думи!

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Мълчете!

Т. Стоилковъ (д. сг): (Къмъ сжщия земледѣлецъ) Ти си турско заптие.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Ти си за зоологическата градина. На горила мязашъ!

С. Пѣйчевъ (з. в): Много погрѣшно се поставя въпросътъ отъ другата страна още отъ самото начало. Нѣма никой отъ тая страна (Сочи лѣвицата) да се противопостави.

стави за даване на нѣкаква пенсия, или да се признаятъ на дадена личностъ обществени, държавни заслуги. Защо така се нахвърли другата страна и почна да говори за бѣли бюлетини и пр.? Но както и да е, ние сме хора съ страсти и злоба, ние гледаме преди всичко да си проявимъ злобата, като се смѣта, че когато се постави другоаче въпросътъ, изхожда се отъ партийно гледище.

Спомнете ли си вие, г. г. народни представители отъ болшинството, че когато ние управлявахме, ние устройохме, въ знакъ на признателностъ, юбилей на народния поетъ Иванъ Вазовъ и на писателя г. Бобчевъ? Правѣхме ли ние партизанска политика тогава?

Т. Стоилковъ (д. сг): На Цанко Бакаловъ отпуснахте 100 хиляди лева и го изравнихте съ Вазовъ, за да можете да глътнете тая работа. И за сватбата на момичето му отпуснахте единъ трень — отъ народната признателностъ — да откара гоститѣ. Тия работи ги остави, бай Стефане, тамъ се малко сбърка.

С. Пѣйчевъ (з. в): Сѣщиятъ този Парламентъ гласува пенсия на Драгиевъ и на семейството на Цанко Бакаловъ. Парламентътъ нали служи за това . . .

Т. Стоилковъ (д. сг): Разбира се, че за това. За да се глътне отпускането 100.000 л. на Цанко Бакаловъ, трѣбваше да се намѣри усулъ! (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

С. Пѣйчевъ (з. в): Защо не млѣкнешъ, бе? Постоянно ме прекъсвашъ!

Т. Стоилковъ (д. сг): Азъ съмъ народенъ представителъ и изпълнявамъ длъга си: уяснявамъ единъ въпросъ, който искате да затѣмните.

С. Пѣйчевъ (з. в): Г. г. народни представители! При тая тежка стопанска криза . . .

Т. Стоилковъ (д. сг): Съ единъ ослѣпѣлъ човѣкъ на писателската маса ще трѣбва да се извърши едно кощунство!

С. Пѣйчевъ (з. в): Нека законопроектъ остане само за вдовците на Абрашева, а колкото се отнася до г. Влайковъ, нека въпросътъ да отиде въ комисията, за да можемъ да излѣземъ отъ създаденото положение. Нека не се озлобяваме презъ тия малко дни, които сѣ останали на този Парламентъ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Нѣма записани други оратори. Ще се гласува.

Направено е предложение отъ г. п. Цвѣтковъ въ смисълъ да се гласуватъ поотдѣлно пенсиитѣ.

Отъ г. Стойчо Мошановъ се прави предложение въ смисълъ, да се гласува пенсия и за Донка Петко Славейкова.

Бюрото е длъжно да съобщи, че ще гласуваме законопроекта по принципъ, тъй както е внесенъ. Взема се актъ отъ разискванията, които станаха, и тѣ ще се иматъ предъ видъ при разглеждането на законопроекта отъ комисията. Така че сега ние ще гласуваме законопроекта по принципъ, както е предложенъ.

П. Анастасовъ (с. д): Има предложение да се оттегли законопроектъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Нека се гласуватъ поотдѣлно пенсиитѣ.

Министъръ В. Молловъ: На две ли да разрѣжемъ законопроекта?

Б. Павловъ (д): Г. министърътъ не ще да го оттегли. Съ предложението това не става.

Министъръ В. Молловъ: Предлагамъ да се гласува законопроектъ по принципъ и да се изпрати въ комисията.

Председателстващъ В. Димчевъ: Г. министърътъ на финанситѣ предлага законопроектъ да се гласува по принципъ и да се изпрати въ комисията.

Моля, които приематъ на първо четене законопроекта за възнаграждаване съ народни пенсии общественника и писателя Т. Г. Влайковъ и съпругата на бившия министъръ П. Абрашевъ — Мария П. Абрашева и да се изпрати въ комисията за разглеждане, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. Нешковъ (д. сг): Какъ не ви е срамъ!

Д. Дерлипански (з. в): (Казва нѣщо)

Г. Нешковъ (д. сг): Млѣкни бе, не дразни нервитѣ на хората!

П. Миновъ (з. в): Ти въ качеството на председател ли заставашъ тукъ?

Г. Нешковъ (д. сг): Недостойно е!

П. Миновъ (з. в): Нѣма съзнание . . .

Т. Стоилковъ (д. сг): Ти ли имашъ съзнание?

П. Анастасовъ (с. д): Г. председателю! Меншество е.

Председателстващъ В. Димчевъ: Ще гласуваме пакъ. Моля, които приематъ по принципъ законопроекта за възнаграждаване съ народни пенсии общественника и писателя Т. Г. Влайковъ и съпругата на бившия министъръ П. Абрашевъ — Мария П. Абрашева, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка 17 отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за допълнение закона за заселване бѣжанцитѣ и пр.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Н. Търкалановъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 93)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за допълнение закона за заселване бѣжанцитѣ и обезпечаване поминѣка имъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектътъ отива въ комисията.

Пристѣпваме къмъ точка девета отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за бюджета на държавата за 1931/1932 финансова година.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за бюджета на държавата за 1931/1932 финансова година.“

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ за главното на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете)

„Чл. I. Разрешава се на министритѣ да произвеждатъ съгласно законитѣ на държавата, презъ 1931/1932 финансово година разходитѣ, показани въ таблицитѣ къмъ настоящия законъ, за 6.400.000.000 л., а именно:

1. По Върховното правителство	72.039.500 „
2. По Държавнитѣ длѣгове	2.153.433.000 „
3. По Върховната и окръжнитѣ смѣтни палати	23.727.000 „
4. По Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията:	
а) Министерството	104.449.000 „
б) Българска православна църква	44.945.000 „
5. По Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве:	
а) Администрация и полиция	274.720.100 „
б) Главна дирекция на народ. здраве	162.833.000 „
6. По Министерството на народното просвѣщение	874.118.000 „
7. По Министерството на финанситѣ	192.854.000 „
8. По Министерството на правосѣдието	239.525.400 „
9. По Министерството на войната	1.108.620.000 „
10. По Министерството на търговията, промишлеността и труда	110.000.000 „
11. По Министерството на земледѣлното и държавнитѣ имоти	322.000.000 „
12. По Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството:	
а) Главна дирекция на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството	221.550.000 „

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 82.

6) Главна дирекция на трудовата повинност	149.880.000 л.
13. По Министерството на железниците, пощите и телеграфите:	
а) Ръчно-морска полицейска служба и Железно-пътно училище	52.000.000 „
б) Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните	227.306.000 „
в) Дирекция на въздухоплаването	36.400.000 „
14. Бюджетът за разходите по изпълнение договора за мир, упражняван от Дирекцията на държавните дългове	29.300.000 „
Всичко	6.400.000.000 л.

Забележка. Във 6.400.000.000 л. сж включени разходите по редовния бюджет и по бившите фондове, слѣти съ редовния бюджет. Кредитите по Главната дирекция на железниците и пристанищата сж показани въ отделен бюджет.

Председателстващ В. Димчев: Които приемат чл. 1, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик А. Пиронков (д. сг): (Чете)

„Чл. 2 За покриване разходите по чл. 1 от настоящия закон министрите се задължават да събират, според законите на държавата, през 1931/1932 финансова година приходите, показани въ таблицата на сума 6.400.000.000 л., а именно:

1. Прѣки данѣци	894.000.000 л.
2. Косвени данѣци	2.460.000.000 „
3. Такси и берии	745.000.000 „
4. Глоби и конфискации	85.000.000 „
5. Приходи отъ железниците и пристанищата	125.000.000 „
6. Приходи отъ пощите, телеграфите и телефоните	303.000.000 „
7. Приходи отъ държавни имоти, капитали и стопанства	530.000.000 „
8. Приходи за заплати на учителите	412.000.000 „
9. Разни приходи	606.000.000 „
10. Приходи отъ сключени бюджети	240.000.000 „
Всичко	6.400.000.000 л.

Забележка: Във 6.400.000.000 л. сж включени приходите по редовния бюджет и по бившите фондове, слѣти съ редовния бюджет.

Председателстващ В. Димчев: Които приемат чл. 2, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик А. Пиронков (д. сг): (Чете)

„Чл. 3. Заплатите на държавните служители се плащат отъ 1 април 1931 г. по размерите, показани въ обяснителните таблици за разходите за личния състав към бюджетите за 1931/1932 финансова година. Тѣзи заплати се сѣмат основни.

Удържат се 20% отъ разликата въ повече, която държавните служители, поради приравнение на длъжността имъ, получават отъ 1 април 1931 г. спрямо заплатата, добавъното възнаграждение за семейно положение и страничните възнаграждения, получавани на 31 декември 1930 г.

Разликата, която се явява въ повече между брутната заплата отъ 1 април 1931 г. и между получаваните заплати, добавъно възнаграждение за семейното положение и странични възнаграждения, плащани на 31 декември 1930 г., съставлява повишена заплата и затова за първия месецъ се удържа като такава за пенсионния фондъ.

Всѣко лице, за да заеме длъжност, трѣбва да отговаря на служебен и образователен цензове, споредъ таблицата за заплатите на държавните служители отъ 1922 г. и закона за държавните служители, освенъ ако по специални закони не се искатъ други цензове.

Председателстващ В. Димчев: Които приемат чл. 3, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик А. Пиронков (д. сг): (Чете)

„Чл. 4. Държавните служители получаватъ за всѣки 6 действително изслужени години на държавна служба месечно повишение, както следва:

Служители съ месечна заплата до 2.300 л. включително, получаватъ по 80 л. месечно;

Служители съ месечна основна заплата отъ 2.301 до 3.400 л. включително по 120 л. месечно;

Служители съ месечна основна заплата отъ 3.401 до 10.000 л. включително по 180 л. месечно и

Служители съ месечна основна заплата отъ 10.001 л. и нагоре по 250 л. месечно.

Държавните служители по министерствата: на народното просвѣщение, на войната, на търговията, промишлеността и труда, на обществените сгради, пѣтищата и благоустройството (Техническо училище), по ръчно-морската полицейска служба и Железнопътното училище при Главната дирекция на железниците и пристанищата, по Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните (раздавачи, междуселски куриери, телефонисти, надзорници, пощальони, експедитори, преносвачи и сортировачи), по Телеграфопощенското училище при сѣщата дирекция и Дирекцията на въздухоплаването получаватъ повишение за всѣки 6 действително изслужени години по размерите, показани въ бюджетите имъ за 1931/1932 финансова година.

Службата, прекарана въ Българската народна банка, Българската земеделска банка и Българската централна кооперативна банка се зачита при повишението за изслужени години; зачитатъ се службите и въ други учреждения, служителите при които взематъ участие съ удържки въ пенсионния фондъ или ако въ специалните закони за учрежденията последните сж признати за държавни.

Енорийските свещеници и дякони получаватъ за всѣки 6 действително изслужени години на държавна служба и по църковното ведомство месечно повишение, както следва: Тия отъ тѣхъ съ висше образование по 120 л. месечно; Тия отъ тѣхъ съ срдѣно и непълно срдѣно образование — по 80 л. месечно.

Освенъ това повишение, което се дава за всѣки 6 действително изслужени години и не може да бѣде повече отъ 5 повишения, друго повишение за изслужени години не се дава на държавните служители. Повишението се дава следъ навършването на 6 години отъ началото на следния месецъ.

Ако разрешението кредитъ за повишение на заплатите не достигне на нѣкои министерства или дирекции, а по други има свободна сума отъ такива кредити, министърътъ на финансите може съ заповѣдъ да прехвърли свободните суми и да усилва недостигащите имъ кредити.

Председателстващ В. Димчев: Които приемат чл. 4, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик А. Пиронков (д. сг): (Чете)

„Чл. 5. Странични възнаграждения: премии, тантиеми, допълнителни процентни възнаграждения по чл. 67 отъ закона за държавните служители, персонални добавки, за специалността, възнагражденията по чл. 71 отъ закона за митниците, по чл. 68 отъ закона за събиране прѣките данѣци, допълнителни възнаграждения и прибавки къмъ заплатата за длъжността, разни процентни възнаграждения и др. такива (чл. 11 отъ закона за бюджета за 1927/28 финансова година), които, по силата на закони, наредби, правилници, фондове и др., сж плащани на държавните служители процентно или по размери върху заплатите имъ, отъ 1 април 1931 г. не се плащатъ. Тия възнаграждения, плащани по извънбюджетни кредити, както и по кредитите на фондовете съ отдѣлни бюджети, гласувани отъ Народното събрание, отъ сѣщата дата се внасятъ изцѣло въ приходъ на държавното съкровище.

Отъ таксите, събирани по чл. 71 отъ закона за митниците, се плаща възнаграждение за положенъ извънреденъ трудъ въ извънработно време и то само на ония служители, които сж участвували при извършване на работата по разтоварването и товарянето на стоките. Останалите свободни суми се внасятъ на приходъ въ съкровището.

Съгласно чл. 68 отъ закона за събиране прѣките данѣци, само временните бирници получаватъ възнаграждение за събираните отъ тѣхъ закъснѣли данѣци, което заедно съ заплатата имъ не може да надмине 8.000 л. месечно.

По изключение, плащатъ се и следъ 1 април 1931 г. премии на персонала при железнопътните работилници и депа, при пристаничните работилници, при Военната фабрика и при мина „Перникъ“ по размери, установени съ специални правилници отъ съответните министри въ съгласие съ министра на финансите.

Председателстващ В. Димчев: Които приемат чл. 5, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 6. Удържатъ се 10% отъ заплатата на неженетитъ, неомъженитъ, вдовци и вдовици безъ деца държавни служители, следъ като предварително се спаднатъ удържките за пенсия, съ изключение на тия, които получаватъ месечна основна заплата до 2.000 л. включително, на които се удържатъ 5%.

Удържатъ се по 10% отъ заплатата на държавнитъ служители — съпругъ и съпруга, когато и двамата сж на държавна, или единиятъ отъ тѣхъ е на окръжна, общинска или обществена служба (ако служителитъ при последната сж участници въ пенсионния фондъ), следъ като предварително се спаднатъ удържките за пенсия“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 6, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): По-нататкъ ще докладвамъ азъ, понеже г. Пиронковъ е забравилъ очилата си и безъ тѣхъ му е неудобно да чете. (Чете)

„Чл. 7. Държавнитъ служители, които не сж навършили 6 години на държавна служба, получаватъ заплатата за длъжността, която заематъ, съ 100 л. месечно намаление на тия съ основна месечна заплата до 5.000 л. включително и съ 120 л. месечно на тия съ месечна заплата отъ 5.000 л. нагоре, съ изключение на енорийскитъ свещеници и дякони, на полицейскитъ старши и младши стражари и полицейскитъ агенти за столицата, окръжитъ и желѣзнопѣтнитъ командантства.

Следъ изслужването на 6 пълни години това намаление не имъ се прави; освенъ това, на общо основание получаватъ следващото имъ се повишение за изслужени години.

Удържките по чл. чл. 6 и 7 отъ настоящия законъ върху заплатитъ на държавнитъ служители въ чужбина, получаващи ги по курсъ, се правятъ въ лева (безъ курсъ) върху основната заплата и повишенията къмъ нея, показани въ бюджета и закона за бюджета, като курсовата разлика се изчислява върху цѣлата бюджетна заплата“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 7, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 8. Органитъ на министра на финанситъ при всички министерства и дирекции получаватъ заплата, безъ да получаватъ странични възнаграждения, давани като специални такива било въ натура или въ пари въ ведомствата, където служатъ. Сжщитъ, безъ изключение, получаватъ повишението за всѣки 6 действително изслужени години по размѣритъ, показани въ алинея I на чл. 4 отъ настоящия законъ. Органитъ на министра на финанситъ по военното ведомство за извършенитъ отъ тѣхъ закононарушения се сждятъ отъ гражданскитъ сждилища въ царството“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 8, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 9. Представителни пари могатъ да получаватъ само ония служители, които иматъ право на такива пари по закона за държавнитъ служители“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 10, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 10. Енорийскитъ свещеници на съставни планински и бедни енории получаватъ месечни помощи, опредѣлени въ наредба, изработена отъ министра на външнитъ работи и на изповѣданията, въ съгласие съ Св. Синодъ, общиятъ размѣръ на която помощъ отъ 2.400.000 л. е вписанъ въ бюджета на Българската православна църква“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 10, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 11. а) За командировки по служебни работи извънтрешността на царството дневнитъ пари на държавнитъ служители отъ 1 априлъ 1931 г. се плащатъ по следнитъ размѣри:

Служители съ месечна основна заплата до 2.300 л. включително за лѣтния сезонъ — 70 л.; за зимния сезонъ — 90 л.;

Служители съ месечна основна заплата отъ 2.301 л. до 4.500 л. включително за лѣтния сезонъ — 90 л.; за зимния сезонъ — 110 л.;

Служители съ месечна основна заплата отъ 4.500 л. и нагоре за лѣтния сезонъ 110 л.; за зимния сезонъ — 130 л.

Лѣтниятъ сезонъ се смѣта отъ 1 априлъ до 30 септември, а зимниятъ отъ 1 октомври до 31 мартъ следващата година.

б) Пѣтнитъ пари за командировки по служебни работи, извършени съ кола или конь, се плащатъ на километъръ по следнитъ размѣри:

Служители съ месечна основна заплата до 2.300 л. включително — по 2.50 л.;

Служители съ месечна основна заплата отъ 2.301 до 4.500 л. включително — по 3 л.;

Служители съ месечна основна заплата отъ 4.500 л. и нагоре — по 3.50 л.

в) Когато пѣтуването е съ желѣзница или параходъ, пѣтнитъ пари по смѣтка се плащатъ за билетъ, както следва:

Служители съ месечна основна заплата до 2.300 л. включително — III класъ по желѣзницитъ и II класъ по параходитъ; подофицеритъ и фелдфебелитъ по военното ведомство пѣтуватъ въ III класъ;

Служители съ месечна основна заплата отъ 2.301 до 8.500 л. включително — II класъ по желѣзницитъ и по параходитъ;

Служители съ месечна основна заплата отъ 8.501 л. и нагоре — I класъ по желѣзницитъ и по параходитъ.

За командировки въ държавнитъ учреждения, числящи се по бюджета въ София, макаръ и да се намиратъ на повече отъ 3 км. отъ центъра на града, пѣтни и дневни пари не се плащатъ.

Всички останали постановления по разнитъ закони относно командировкитъ, пѣтнитъ и дневнитъ пари, които не противоречатъ на настоящия законъ, оставатъ въ сила“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 11, както се докладва, моля, да вдигатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 12. Чл. чл. 7, 8, 10, 13, 14 и 18 отъ закона за бюджета на държавата за 1927/1928 финансова година и чл. 11 отъ закона за бюджета на разнитъ фондове за сжщата година, съ последващитъ му измѣнения и допълнения, оставатъ въ сила и действие за 1931/1932 финансова година съ следнитъ добавки и измѣнения:

а) По чл. 7. — Уволненитъ следъ 1 априлъ държавни служители по закриване длъжността получаватъ помощта при сжщитъ условия и размѣръ на брутната заплата по текуция бюджетъ, плащана презъ последния месецъ на службата имъ. Длъжностни лица, уволнени следъ внасянето на бюджетитъ въ Народното събрание, получаватъ заплата най-късно до 15 май отъ сжщата година.

б) По чл. 8. — Възнаграждението се плаща при сжщитъ условия и само върху брутната заплата по текуция бюджетъ, плащана презъ последния месецъ на службата. Това възнаграждение се плаща въ зависимостъ отъ разполагаемитъ кредити за заплати по изтичащия или новия бюджетъ.

в) По чл. 10. — Възложената на държавни служители извънредна държавна работа по изработване на закони, правилници и др. такива наредби по прѣката имъ служба, се извършва въ работното време и за нея не се плаща възнаграждение. Ведомствени (вътрешни) комисии, комитети, съвети и др. подобни, на които е възложено да извършатъ работа, която спада на прѣката имъ служба, работятъ въ служебно време и не имъ се плаща възнаграждение за извънреденъ трудъ. Министерътъ на финанситъ, въ съгласие съ надлежния министъръ, опредѣля коя работа спада въ прѣката служба. Когато въ комисии, комитети, съвети и др. подобни, установени съ законъ или правилникъ, участвуватъ като членове длъжностни лица отъ различни ведомства и естеството на работата и различиятъ съставъ на комисии, комитетата, съвета и др. подобни налагатъ последната да работи въ извънслужебно време, на членоветъ се плаща възнаграждение за тоя извънреденъ трудъ, съгласно съ чл. 65 отъ закона за държавнитъ служители.

г) По чл. 13. — При невъзможностъ да се изплати личната пѣтна тежба въ натура, плаща се въ пари по сжщитъ размѣри отъ 1927/1928 финансова година, като се иматъ предъ видъ получаванитъ брутни заплати презъ финансовата 1931/1932 г., върху които се правятъ удържки за пенсия“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 12, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 13. Помощитѣ, наградитѣ, субсидиитѣ, премиятѣ и др. такива, които се даватъ на длъжностни лица, на окръзи, общини, дружества и пр., се отпускатъ съ заповѣдь отъ съответния министъръ въ размѣръ до 5.000 л., а за по-голямъ размѣръ взема се съгласието на Министерския съветъ чрезъ писменъ докладъ отъ министра на финанситѣ“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 13, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 14. Разрешенитѣ кредити по бюджета на Главната дирекция на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството за постройки и доставки, които следъ изтичане на бюджетното упражненіе за 1930/1931 финансова година останатъ недовършени и свършването имъ ще продължи и следната финансова година най-късно до 15 ноемврий, могатъ да послужатъ за изплащане на тия постройки и доставки, като до края на бюджетното упражненіе за 1930/1931 финансова година останалитѣ свободни кредити се изтеглятъ съ авансови платежни заповѣди, а оправдането имъ да продължи до 30 декемврий 1931 г. Ако следъ тая дата по тия аванси останатъ неизразходвани суми, внасятъ се на приходъ въ сѣкровището“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 14, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 15. Съгласно чл. 10 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията, разрешава се на Министерството на правосъдието да закупи мѣста или здания за затвори и помѣщения на сѣдилища или да построи такива, отъ които мѣста и сгради всѣко едно може да бѣде надъ 500.000 л. отъ сѣдствата за „Подобрене затворното дѣло въ България“ и „Построяване сгради за сѣдебни мѣста въ царството“ както и на Главната дирекция на трудовата повинностъ да построи здания, всѣко едно надъ 500.000 л., като стойността на всички материали, които трудовитѣ поддѣления могатъ сами да изработватъ чрезъ труда на трудовачитѣ, дървенъ материалъ отъ горското трудово стопанство „Тича“ се взематъ отъ тия стопанства за напавата на зданията, безъ да се внасятъ въ доходъ на държавното сѣкровище“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 15, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 16. Отчуждаването на частни имоти за държавни и обществени нужди става, ако има разрешени кредити за такива нужди и то следъ предварително писмено съгласие на министра на финанситѣ, съ изключение на случаитѣ, предвидени въ предидущия членъ отъ закона за Министерството на правосъдието“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 16, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 17. Разходитѣ по бившитѣ фондове, слѣти съ редовния бюджетъ, се произвеждатъ по размѣритъ на действителнитѣ приходи по отдѣлнитѣ имъ смѣтки“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 17, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 18. Даденитѣ отъ легациитѣ и консулствата суми на български подданици за завръщането имъ въ България се събиратъ по реда за събиране прѣжитѣ данъци съ 12% годишна лихва.“

Легациитѣ и консулствата превеждатъ събранитѣ презъ изтекия месецъ държавни приходи най-късно на 10 число на следния месецъ въ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, което отъ своя страна ги внася

веднага на приходъ въ държавното сѣкровище. За всѣко закъснение следъ 10 число отговорнитѣ служители при легациитѣ и консулствата плащатъ лихви 12% върху събранитѣ, но непереведени суми. Ако нѣкоя легация или консулство преведатъ събранитѣ приходи по-късно отъ 10 число на следния месецъ и за това закъснение представятъ уважителни причини, министърътъ на финанситѣ може да продължи срока, безъ да се плащатъ лихви за закъснението“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 18, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 19. Всички такси за виза на паспорти, завѣрки и преводи на документи се събиратъ отъ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията и неговитѣ органи въ странство чрезъ гербови марки. Такситѣ за консулска виза на паспортитѣ, събирани отъ административно-полицейскитѣ органи, се събиратъ сѣщо чрезъ гербови марки“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 19, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 20. Събирането на разни суми чрезъ специални марки, белези и др. отъ учреждения и длъжностни лица за учредяване или засилване сѣдствата на държавни и др. фондове става само съ законъ“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 20, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 21. Изпращанитѣ за специализация въ странство държавни служители и стипендианти на държавни разности даватъ предварително задѣлжение, че следъ завръщането имъ ще служатъ на държавна служба най-малко два пѣти псвече време отъ онова, презъ което сѣ били на специализация или учение. Ако такъвъ служителъ глупостне, бѣде уволненъ дисциплинарно или по сѣдебенъ редъ, връща разходваната отъ държавата сума. Ако сумата не се върне доброволно до опредѣления отъ министерството срокъ, събирането става по реда за събиране прѣжитѣ данъци съ 12% годишна лихва.“

Бившитѣ стипендианти по медицина на Министерството на войната, ако бѣдатъ уволнени следъ постѣпването имъ на служба по военното ведомство по каквито и да било причини, връщатъ за недоизслуженото време съразмѣрната частъ отъ изразходваната сума. Ако сумата не се върне доброволно до опредѣления отъ министерството срокъ, събирането става по реда за събиране прѣжитѣ данъци съ 12% годишна лихва.“

Освобождаватъ се отъ връщане на цѣлата изразходвана отъ държавата сума или отъ съразмѣрната частъ оная, които поради доказана съ протоколъ отъ медицинска комисии болестъ не могатъ да изпълняватъ службата“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 21, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 22. Сѣдитѣ-изпълнители по Министерството на правосъдието, които сѣ предадени въ служба на Българската централна кооперативна банка, Българската народна банка и Българската земеделска банка, се назначава и уволняватъ отъ министъра на правосъдието, а получаватъ заплатата отъ съответната банка“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 22, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 23. Държавнитѣ служители, които получаватъ безотчетни и дневни пари, сѣ длъжни презъ годината да извършатъ най-малко 12 командировки. При изплащане на безотчетнитѣ за м. мартъ да се удостовѣри, че сѣ извършили най-малко толкова командировки, въ противенъ случай за тоя месецъ безотчетнитѣ не се плащатъ“.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приемат чл. 23, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 24. Командирванитѣ по служба държавни служители, когато пътуватъ съ държавни кола, коне и др. държавни превозни сръдства, не получаватъ пътни пари по смѣтка и безотчетни отъ града до гарата или пристанището и обратно.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 24, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 25. Държавнитѣ, окръжнитѣ, общинскитѣ и при общественитѣ учреждения превозни сръдства служатъ само за изпълнение на службата. За тая цель министърътъ на финанситѣ изработва правилникъ, който се одобрява отъ Министерския съветъ.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тончо Мечкарски.

Т. Мечкарски (з. в): Г. г. народни представители! Азъ предлагамъ чл. 25 да се прередактира така: „Въ държавнитѣ, окръжнитѣ, общинскитѣ и общественитѣ учреждения превознитѣ сръдства се използватъ само отъ ония, които отиватъ по служба. Това използване да почне съ влизане на настоящия законъ въ сила.“

Н. Търкалановъ (д. сг): Какъ ще го контролирашъ?

Т. Стоилковъ (д. сг): Моля, не прекъсвайте оратора!

Т. Мечкарски (з. в): Бюджетарната комисия бѣше решила, но после отмѣни решението си, правилникътъ да се издаде следъ 3 месеци отъ влизане на този законъ въ сила, а това значи до законодателнитѣ избори да бждатъ използвани държавнитѣ превозни сръдства и за други цели. Азъ моля да се приеме моето предложение. Азъ смѣтамъ, че държавнитѣ и общественитѣ превозни сръдства не трѣбва да бждатъ използвани за изборни агитации. Господата отъ болшинството не пожелаха да се прибавятъ къмъ тоя членъ думитѣ „съ влизане настоящия законъ въ сила“, защото нѣматъ интересъ да престане използването на превознитѣ сръдства за агитационни цели.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): Вие забравяте едно основно положение — че всѣки законъ влиза въ сила следъ неговото публикуване въ „Държавенъ вестникъ“. Това, което Вие искате, ще стане.

Министъръ В. Молловъ: Правилникътъ ще се издаде, г. Мечкарски.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. Мечкарски! Само констатация ли правите, или правите предложение?

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): Той прави предложение законътъ да влѣзе въ сила следъ публикуванетоъ му! Той и безъ това ще влѣзе въ сила следъ публикуванетоъ

Т. Мечкарски (з. в): Това да, но кога ще се изработи правилникътъ?

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): Правилникътъ не може да се изработи веднага съ влизането на закона въ сила. Министърътъ ще изработи после тоя правилникъ.

Министъръ В. Молловъ: Ние приехме най-голѣмото ограничение, каквото може да съществуваша.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 25, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 26. Надницитѣ и възнагражденията на наети лица за временна или постоянна работа се плащатъ за действително работенитѣ дни и не може да бждатъ по-голѣми отъ 150 л. на день. По изключение Министерскиятъ съветъ разрешава по-голѣмъ размѣръ на тия надници и възнаграждения по докладъ на министра на финанситѣ. Въ началото на финансовата година се изпращатъ сведения за сжщитѣ въ Министерството на финанситѣ и следъ унифицирането имъ одобряватъ се отъ Министерския съветъ.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тончо Мечкарски.

Т. Мечкарски (з. в): Г-да! Искамъ да повдигна единъ въпросъ, който на времето бѣ повдигнатъ отъ народния представителъ отъ болшинството г. Тодоръ Кожухаровъ, комуто прави честь това. По-рано, и сега пакъ, въ бюджетарната комисия той се борѣ за премахването на така нареченитѣ синекурни служби и противъ назначаването на пенсионери за надничари на временна или постоянна работа. Ако действително има нужда отъ известни служби, нека бждатъ назначени чиновници, които да бждатъ предвидени въ бюджета, а не да бждатъ назначавани надничари. По-добре е да бждатъ назначени постоянни чиновници, отколкото надничари, защото е явно, че се партизанствува и че се разхищава държавната пара при назначаването на известни лица за надничари или на синекурни служби

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. Мечкарски! Вие знаете, че предложенията трѣбва да се даватъ писмено.

Т. Мечкарски (з. в): Азъ сега правя само констатация, а на трето четене ще направя предложение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 26, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 27. Надничари, назначени по кредити за физическа работа, не може да се използватъ за канцеларска работа.

Уволнението на надничари въ държавни стопанства и учреждения може да става безъ предварителенъ срокъ за предупреждение.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 27, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 28. Всички ангажменти за разходи въ странство, включително командировкитѣ и специализациитѣ, ставатъ съ предварително писмено съгласие отъ министра на финанситѣ.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 28, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 29. Исканията на министритѣ по бюджетни и въобще по материални въпроси до Министерския съветъ, съ които се ангажира съкровището въ разходи, се отпращатъ чрезъ министра на финанситѣ.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които пориешатъ чл. 29, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 30. Второстепеннитѣ разпоредители, предвидени по закона за Върховната и окръжнитѣ смѣтни палати, като такива сж органи на министра на финанситѣ. Тѣ се назначаватъ отъ съответнитѣ министри, а се смѣнятъ отъ сжщитѣ и по искане на министра на финанситѣ.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 30, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 31. Учреденитѣ при: Св. Синодъ, митрополиянтѣ, духовнитѣ семинарии, ставропигиалнитѣ манастири, свещеническитѣ и монашески училища, свѣщоливницитѣ и храмъ-паметникъ „Св. Александъръ Невски“ фондове се управляватъ по уставу, утвърдени отъ Св. Синодъ. Тия уставу трѣбва да бждатъ въ съгласие съ постановленията на закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Бюджетитѣ на тия фондове, на фондоветѣ при духовнитѣ семинарии, бюджетитѣ на ставропигиалнитѣ манастири, на свещенически и монашески училища, на свѣщоливницитѣ и на храмъ-паметника „Св. Александъръ Невски“, както и бюджетитѣ на фондоветѣ при сжщитѣ учреждения, се утвърждаватъ отъ Св. Синодъ по предварителенъ писменъ докладъ на началника на бюджетно-контролата при сжщия.

Редовнитѣ бюджети на епархийскитѣ духовни съвети се одобряватъ отъ Св. Синодъ по предварителенъ пи-

сменъ докладъ отъ началника на Бюджето-контролата и се утвърждаватъ отъ министра на външните работи и на изповѣданията. Изпълнението на всички споменати бюджети, както и разходите по сжщитѣ, се извършватъ съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятията, като тържнитѣ и др. книга по редовнитѣ епархийски бюджети се визиратъ отъ касиеръ-счетоводителитѣ при митрополитѣ, а тия по бюджетитѣ на другитѣ църковни учреждения и на фондоветѣ се визиратъ отъ Бюджето-контролата при Св. Синодъ. Тържнитѣ и др. книга, които се визиратъ отъ касиеръ-счетоводителитѣ, се утвърждаватъ отъ епархийското начальство, а тия, визирани отъ Бюджето-контролата — отъ Св. Синодъ.

Годишнитѣ отчети за приходитѣ и разходите: на фондоветѣ при Св. Синодъ, на епархийскитѣ духовни съвети (по редовнитѣ и фондови бюджети), на ставропигиалнитѣ манастири, на духовнитѣ семинарии (за фондоветѣ), на свещеническитѣ и монашески училища, на свѣщолитвицѣ и на храмъ-памятника „Св. Александъръ Невски“ се изпращатъ на Бюджето-контролата при Св. Синодъ, гдето се провѣрватъ отъ органитѣ на сжщата и се разглеждатъ отъ комисия въ съставъ: съветникъ отъ Върховната смѣтна палата за председателъ и членове: началника на външното отделение при Министерството на външните работи и на изповѣданията, по единъ представител на Министерството на финанситѣ, на Св. Синодъ и на началника на Бюджето-контролата при сжщия, който е и секретаръ на комисията. Тая комисия се произнася по всички споменати отчети съ протоколи, които се изпращатъ на Св. Синодъ на разпореждане и на Върховната смѣтна палата за издаване надлежни решения, съгласно закона за Върховната смѣтна палата и окръжнитѣ смѣтни палати; постановленията на тоя законъ се отнасятъ и за отчетницѣ при горнитѣ учреждения и фондове. Непровѣренитѣ отчети за минали години се изпращатъ за провѣрка по гореказания редъ“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 31, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 32. Всички фондови процентни удрѣжки по фондоветѣ, създадени съ разни закони, налагани на самоуправителнитѣ учреждения върху предвиданитѣ редовни приходни бюджети, се събиратъ въ узаконенитѣ процентни размѣри само върху действително постѣпилитѣ по тия бюджети суми.

Тая наредба се отнася и за всички неизплатени досега процентни удрѣжки за разнитѣ фондове за минали години“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 32, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 33. Дължимитѣ къмъ държавното съкровище суми отъ общинитѣ за раздадени имъ водопроводни трѣби и фасонни части преди доставката на такива по договора отъ 28 декемврий 1927 г. да се събиратъ по реда, предвиденъ по чл. 6 отъ закона за доставката на трѣбитѣ за водоснабдяването на населенитѣ мѣста въ България отъ 1927 г.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 33, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 34. Отъ 1 априлъ 1931 г. къмъ държавнитѣ каменновжглени мини въ Владайско-Мошинско-Пернишката котловина се присѣдинява и държавната каменновжглена мина „Марица“.

Всички постановления по закона за експлоатацията на тия мини се отнасятъ и за мината „Марица“.

Неизплатенитѣ до 1 априлъ 1931 г. задължения и отчуждени имоти за нуждитѣ на държавнитѣ каменновжглени мини „Перникъ“, „Бобовъ-Долъ“ и „Марица“ се изплащатъ отъ бюджета на мини „Перникъ“.

Отъ производството на каменни вжглища въ минитѣ „Перникъ“, „Бобовъ-Долъ“ и „Марица“ се събиратъ такси, берии и др. на всѣки тонъ по 30 л.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 34, както се докладва, моля да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 35. Налозитѣ, събирани по силата на чл. 88, т. 24 отъ закона за градскитѣ общини и чл. 67 т. 24 отъ закона за селскитѣ общини, не могатъ да бждатъ секвестрирани за дългъ на общинитѣ; тѣ се разходватъ само за благоустрояване и разхубавяване на курортнитѣ или здравнитѣ мѣста.

Събранитѣ суми отъ тия налози се внасятъ въ Българската народна банка по специаленъ фондъ за благоустрояването и разхубавяването на съответното курортно или здравно мѣсто, който фондъ се управлява отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда, а се изразходва съ решение отъ съответнитѣ общини, които извършватъ разходите за горната целъ съ одобрение на сжщото министерство.

Общини, които стопанисватъ свои бани и не сж внесли събранитѣ презъ минали години суми въ фонда за „Разхубавяване и благоустрояване“, се освобождаватъ отъ това задължение, ако сумитѣ сж били употребени отъ сжщитѣ за благоустрояване и разхубавяване на курорта и банитѣ. намиращи се въ района имъ“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 35, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 36. Законътъ за измѣнение и допълнение на нѣкои отъ такситѣ и берии, както и за нови такива, събирани въ приходъ на държавното съкровище („Държавенъ вестникъ“, бр. 93, отъ 28 юлий 1924 г.), се измѣня както следва:

По чл. 1. За всѣки вънчаленъ обрядъ, извършенъ отъ инославното и иновѣрно духовенство, събира се за държавното съкровище по 75 л., а за всѣки бракоразводъ, извършенъ отъ сжщото духовенство — по 300 л. Други такси, освенъ тия, не се събиратъ.

Тия такси се събиратъ срещу редовни квитанции отъ съответнитѣ духовни учреждения и лица при издаване вулитѣ за вънчаване и на бракоразводнитѣ писма и се внасятъ ежемесечно съ вносни листове въ Българската народна банка въ приходъ на държавното съкровище.

По чл. 3. Епархийскитѣ духовни съвети събиратъ въ полза на държавното съкровище такси въ размѣръ на 50% отъ такситѣ, събирани въ полза на епархийскитѣ каси и упоменати въ сжщия чл. 3.

Тия такси се събиратъ, срещу надлежни квитанции, отъ касиеритѣ при митрополитѣ, които ги внасятъ месечно съ вносни листове въ Б. н. банка, въ приходъ на държавното съкровище, а въ края на бюджетното упражнение се отчитатъ по надлежния редъ“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 36, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 37. Къмъ § 17 отъ закона за измѣнение и допълнение размѣра на нѣкои такси, берии и глоби, както и за нови такива („Държавенъ вестникъ“ брой 255, отъ 12 февруарий 1927 г.) се прибавя следната:

Забележка. Отъ горнитѣ такси и гербъ се освобождаватъ чужденитѣ турети и ония, които посещаватъ лѣчебнитѣ и здравни мѣста въ страната, а сжщо възвѣ основа на началото на взаимностъ и тия чужденци, въ чиито държави българскитѣ поданици не плащатъ подобни такси и гербъ. Лѣчебнитѣ и здравнитѣ мѣста се посочватъ отъ Дирекцията на народното здраве, а държавитѣ за взаимността — отъ М-то на външните работи и на изповѣданията.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 37, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 38. Такситѣ „водно право“, събирани въ приходъ за культурнитѣ мѣроприятия, съгласно чл. 16 отъ закона за измѣнение размѣра на нѣкои отъ такситѣ и берии, събирани въ приходъ на държавното съкровище, съгласно съ законитѣ по разнитѣ ведомства и съгласно чл. 76 буква „б“ отъ закона за воднитѣ синдикати, се определятъ както следва:

а) За напояване земи отъ обществени води годишно на декаръ: за оризища по 40 л., за зеленчукови градини, тютюни, лозя по 30 л.; за ливади по 20 л.; за овоцни и черничевы градини, фасулъ, бостани, царевича и др. по сѣви по 10 л.; за засѣгто безъ разрешение събиратъ се такситѣ въ десеторенъ размѣръ. За части, по-малки отъ декаръ, не се плаща такса „водно право“.

б) За свличане по рѣкитѣ на дървенъ строителенъ материалъ по 5 л. и за горивенъ материалъ по 2 л. на кубически метъръ, и

в) Годишно: на ефективна конска сила 60 л., на мелниченъ камѣкъ отъ 300—500 л., на триоръ, циркуляръ или банцигъ на дѣсдорѣзница отъ 200—250 л., на даракъ 100 л. и на токмакъ на тепавица и на гайтанджийски чаркъ 100 лева“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 38, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 39. Предвидениятъ въ чл. 141, букви „б“ и „в“, отъ закона за горитѣ приходъ по културнитѣ мѣроприятия при Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти презъ 1931/1932 финансова година се събира 15% върху продажната стойност на дървенитѣ и други продукти отъ държавнитѣ, общинскитѣ и други обществени гори, когато се продаватъ на търгъ, концесия или по тарифни цени, 3 л. на всѣки кубически метъръ дърва за горене или добиване на въглища и по 10 л. на всѣки кубически метъръ строителенъ материалъ, добиванъ отъ частнитѣ гори; този налогъ се събира независимо отъ 5% персонални добавки по чл. 55 отъ закона за горитѣ“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 39, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 40. Такситѣ за измѣренитѣ отъ трудовитѣ земледѣлски стопанства общински мери, съгласно чл. 70 отъ закона за трудовитѣ земледѣлски стопанства, се внасятъ отъ общинскитѣ управления на приходъ въ Българската народна банка по смѣтка „Трудовитѣ земледѣлски стопанства“ веднага следъ измѣрването. Ако по бюджета на нѣкои общини нѣма предвиденъ за тази целъ достатъченъ кредитъ, гласува се веднага по текущия имъ бюджетъ допълнителенъ кредитъ, отъ който се изплащатъ такситѣ. Всичкитѣ такси, които общинитѣ дължатъ за измѣрени имъ мери презъ изтеклитѣ финансови години, да се изплатятъ отъ бюджетитѣ на тия общини за финансовата 1931/1932 година“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 40, както се докладва, моля, да си вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Членъ 41 Данѣкътъ върху занятията за 1931/1932 фин. год. се събира въ законнитѣ срокове, по размѣръ, който съответствува на чиститѣ приходи обявени въ декларациитѣ, подадени презъ мартъ 1931 г., и следъ окончателното му опредѣляне данѣчнитѣ дѣлове се уравниватъ споредъ окончателнитѣ решения на облагателнитѣ комисии.“

Увеличението на прѣжитѣ данѣци по чл. 16 отъ закона за подпомагане пострадалитѣ отъ обществени бедствия („Държавенъ вестникъ“ бр. 20 отъ 28 априлъ 1928 година) се събира презъ финансовата 1931/1932 год. по 10% върху сѣщитѣ данѣци, както и по 1 л. на овца и коза и служи за фондъ „Обществени бедствия“.

Глобитѣ дължими по закона за събиране прѣжитѣ данѣци за закѣснѣли дачѣци отъ бюджетната 1931/1932 г., които не надминаватъ сумата 5.000 л., ще се събиратъ презъ бюджетната 1931/1932 г. въ размѣръ на 10% отъ дължимия данѣкъ“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 41, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 42. Залози за участие въ търгове или при водене преговори по доброволно съгласие, дадени въ български държавни или гарантирани отъ държавата ценни книжа, приети по номиналната имъ стойностъ и впоследствие конфискувани (чл. чл. 170, 173 и 177 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията), ако при продажбата на ценнитѣ книжа не се събере пълната имъ номинална стойностъ поради настѣпило понижение на курса имъ, разликата не се търси, безразлично дали залогътъ е внесенъ отъ самия предприемачъ или отъ трето лице. Платената, обаче, при подобни случаи разлика до влизане въ сила на настоящия законъ не подлежи на връщане“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 42, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 43. Министерскитѣ съветъ, по докладъ на министъра на финанситѣ, одобрява месечнитѣ бюджети на всички министерства и дирекции, изработени отъ Министерството на финанситѣ, като се иматъ предъ видъ разрешенитѣ имъ кредити, сезонътъ, предполагаемитѣ постѣпления презъ месеца и необходимитѣ икономии, които съ извънбюджетни (свърхсмѣтни) кредити да служатъ за задоволяване ония сѣществени нужди на министерствата, за които не сѣ стигнали първоначално разрешенитѣ кредити, както и за изплащане дълговетѣ на държавата за минали години. Ако по тоя начинъ не се добиятъ потрѣбитѣ намаления, министърътъ на финанситѣ може да въстанови комисията при сѣщото министерство за прегледане на всички искания за разходи отъ отдѣлнитѣ министерства и дирекции“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 43, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 44. Възлага се на министъра на финанситѣ, въ съгласие съ другитѣ министри и презъ течение финансовата 1931/1932 година, да продѣлжи проучването на всички отдѣлни администрации въ царството съ огледъ на установяване нови щатни таблици и реорганизация, съкращения и размѣствания на службитѣ.“

Това да стане съ решение на Министерския съветъ, по докладъ на министъра на финанситѣ, въ съгласие съ надлежния министъръ“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 44, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 45. Разрешава се на Министерството на войната да продаде негоднитѣ моторни коли, намиращи се въ войската, и съ добитата сума да закупи нови такива коли по реда, опредѣленъ въ закона за бюджета, отчетността и предприятията, като за прихода и разхода представи отчетъ на Върховната смѣтна палата“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 45, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 46. Постѣпилитѣ въ повече приходи по § § 78, 79, 80, 81, 82 и 83 отъ приходния бюджетъ на държавата за 1931/1932 фин. година се даватъ въ разпореждане на министъра на земледѣлието и държавнитѣ имоти за засилване кредититѣ по слѣтия къмъ редовния бюджетъ фондъ „Културни мѣроприятия“, съгласно съ чл. 17 отъ настоящия законъ“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 46, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 47. Въ закона за акцизитѣ и патеновия сборъ върху питиетата се правятъ следнитѣ измѣнения и допълнения:

а) Къмъ пунктъ 11 на чл. 2 се прибавя следната нова Забележка. Министърътъ на финанситѣ, по решение на Министерския съветъ, може да задѣлжи вносителитѣ на бензинъ и газойлъ отъ странство да смѣсватъ бензина съ 20—30%, а газойла — съ 3—5% мѣстенъ фабриченъ абсолютенъ спиртъ, преди освобождаването му отъ митницитѣ. Спиритътъ, употребяванъ за тази целъ, се облага съ акцизъ като бензинъ или газойлъ. (споредъ това съ какво се смѣсва). а се освобождава отъ общински налогъ.

Необходимиятъ бензинъ за научни, медицински и технически цели, а също и за авиация, се освобождава отъ това задѣлжително примѣсване съ спиртъ, по нареждане на Финансовото министерство.

Подробности по прилагането на тази забележка ще се уредятъ съ наредба отъ Финансовото министерство.

б) Пунктъ 29 на чл. 2 се измѣня така:

„Бициклетитѣ въ циркуляция плащатъ годишенъ данѣкъ 50 л. въ злато. Членовѣтъ на колоездачнитѣ дружества, числящи се въ Българския колоездаченъ сѣюзъ, плащатъ за бициклетитѣ си годишенъ данѣкъ 5 л. златни и се освобождаватъ отъ всѣкакви други общински и окръжни такси.“

За доказателство, че данѣкътъ на бициклетитѣ е изплатенъ, служи квитанцията за изплащането, която винаги трѣбва да придружава бициклета.

в) Последната алинея от забележката към таблица IX се отменява. От 1 юлий 1931 г. гликозата ще се облага с акциз, както се облага захарта“.

Председателстващ В. Димчев: Които приемат чл. 47, както се докладва, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)
„Чл. 48. Неизплатенитѣ до 1 априль 1931 г. задължения на държавни учреждения и стопанства къмъ такива учреждения и стопанства за работи, доставки, наеми и др., извършени до 31 мартъ с. г., се анулиратъ“.

Председателстващ В. Димчев: Които приемат чл. 48, както се докладва, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)
„Чл. 49. Месечнитѣ удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители, освенъ тия за пенсионния фондъ, ж. п. данъкъ и общинската пѣтна тегоба, отъ 1 априль 1931 г. се внасятъ на съответния данъченъ бирникъ въ 20-дневенъ срокъ, отъ датата на изтегляването заплатитѣ, срещу квитанция, която се прилага къмъ ведомостта за заплатитѣ за следващия месецъ“.

Председателстващ В. Димчев: Които приемат чл. 49, както се докладва, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): (Чете)
„Чл. 50. Данъкътъ върху занятieto отъ заплатитѣ на държавнитѣ служители следъ 1 априль 1931 г. се внася на съответния данъченъ бирникъ въ 20-дневенъ срокъ отъ датата на изтегляване заплатитѣ срещу квитанция, която се прилага къмъ ведомостта за заплатитѣ за следващия месецъ“.

Председателстващ В. Димчев: Които приемат чл. 50, както се докладва, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ В. Молловъ: Има още едно искане, предложение отъ Министерството на земледѣлието, което утре ще бѣде направено.

Председателстващ В. Димчев: Има едно предложение по чл. 45, което също ще бѣде направено на трето четене.

Замѣстникъ-докладчикъ С. Мошановъ (д. сг): Ако бѣде направено на трето четене, трѣбва да го подпишатъ 10 души народни представители.

Министъръ В. Молловъ: За какво е то?

И. Ингилизовъ (мак): За увеличение съ 10% заплатитѣ на чиновницитѣ въ новитѣ земи.

Д-ръ В. Такевъ (д. сг): То бѣ отхвърлено днесъ въ комисията.

Министъръ В. Молловъ: Това предложение бѣ направено днесъ въ бюджетарната комисия, но не бѣ прието.

Д-ръ В. Руменовъ (мак): Да се гласува тукъ, макаръ и да не се приеме.

Министъръ В. Молловъ: Нека остане за утре, за третото четене, но азъ ще се противопоставя.

Д-ръ В. Руменовъ (мак): Противопоставете се.

Министъръ В. Молловъ: Азъ бихъ приелъ това предложение и сега, но трѣбва да ми посочите отъ нѣкъде приходи.

Председателстващ В. Димчевъ: Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпилъ законопроектъ за бюджета на разнитѣ фондове за 1931/1932 финансова година. (Вж. прил. Т. I, № 120)

Ще опредѣлимъ дневния редъ за утре.

Председателството предлага следния дневенъ редъ:

Трето четене законопроектитѣ:

1. За бюджета на държавата за 1931/1932 фин. год.
2. За създаване институтъ на заклетѣ счетоводители.
3. За отмѣнение на всички начети и постановления, издадени по поводъ писмата на Министерството на търговията до Министерството на финанситѣ.

Първо четене законопроектитѣ:

4. За бюджета на фондовѣтѣ.
5. За извънбюджетния (свръхсметния) кредитъ.
6. За бюджета на Б. д. ж.
7. Второ четене законопроекта за ревизиране договоритѣ за наемъ на фондови земи — зеленчукови градини и прочие.

Първо четене законопроектитѣ:

8. За измѣнение и допълнение на закона за продаване нѣкои държавни гори въ Станимашка околия и пр.
9. За допълнение чл. 171, т. 3, отъ закона за гражданското сѣдопроизводство и пр.
10. За измѣнение и допълнение на закона за подпомагане пострадалитѣ отъ обществени бедствия.
11. За амнистия (Предложение на Ат. Малиновъ)
12. За отмѣнение ал. ал. II и III на чл. 78 отъ закона за администрацията и полицията.

Второ четене законопроектитѣ:

13. За тълкувание на чл. 289 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство.
14. За измѣнение нѣкои членове отъ закона за адвокатитѣ.
15. Докладъ на прошектарната комисия по списъцитѣ: III, VII, X, XI, XII, XIII, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI и XXII. Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 21 ч. 15 м.)

Подпредседатели: { **А. ХРИСТОВЪ**
В. ДИМЧЕВЪ

Секретарь: **И. МАНУЛЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

Стр.

Отпуски , разрешени на народните представители: Христо Мановъ, Петъръ Цвѣтковъ, Николай Савовъ, Василь Игнатовъ, д-ръ Константинъ Станишевъ, Тома Константиновъ, Трифонъ Капитановъ, Александъръ Неновъ, Стоянъ Кърловъ, Димитъръ Петковъ, Георги Енчевъ, Георги Симеоновъ, Александъръ Хитриловъ, Борисъ Христовъ, Никола Костовъ Тахтаджи, д-ръ Владимиръ Такевъ, Христо Стояновъ, Петъръ Стояновъ, Димитъръ Стефановъ, Христо Статевъ, Христо Силяновъ, Пандо Сидовъ, Георги Семерджиевъ, Григоръ Реджовъ, Никола Сапунджиевъ, Христо Рашковъ, Стефанъ Пѣйчевъ, Иванъ х. Николовъ, Добри Митевъ, Кирко Цвѣтковъ Христовъ, Никола Стамболиевъ, Вичо Петевъ, Янко Сакъзовъ, Иванъ Христовъ, Георги Чернооковъ, Цвѣтко Цвѣтковъ, Владимиръ Христодуловъ, Иванъ п. Янчевъ, Маринъ Шиваровъ, Желю Тончевъ, Левъ Кацковъ, Кънчо Кънчевъ, д-ръ Никола Думановъ, Иванъ Харизановъ, Стефанъ Стефановъ, Христо Мариновъ, Милко Бечевъ, Александъръ Цаневъ и Теню Янгъзовъ	1529
Питане отъ народния представител Коста Лудчевъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве — относно нѣкои производи и насилия, вършени отъ полицията въ Никополска и Орѣховска околии. (Съобщение)	1529
Предложения: 1. За одобрение договора, сключенъ възъ основа на чл. 12 отъ закона за въздухоплаването, между министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ, действащъ отъ името и за смѣтка на българската държава, и „Compagnie Internationale de Navigation Aeriennе“, за отдаване експлоатацията на въздушнитѣ линии: Драгоманъ — София — Пловдивъ — Свиленградъ, като частъ презъ българска територия на трансевропейската линия Парижъ — Бѣлградъ — София—Цариградъ, и частъта надъ българска територия отъ въздушната линия София—Солунъ. (Съобщение)	1529
2. За одобряване свидетелството за дългъ на българското правителство, на приложения къмъ него договоръ за пълномощие и на протокола за прехвърляне правата и пълномощията на Репарационната комисия и на Междусъюзническата комисия въ България върху Банката за международни плащания и за прекратяване сношенията на тия две комисии съ България. (Едно четене — приемане)	1530
3. За одобряване XVII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 16 февруарий 1931 г., протоколъ № 12. (Едно четене — приемане)	1535
4. За одобрение на VIII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 18 августъ 1931 г., протоколъ № 48. (Едно четене — приемане)	1535
5. За облагане съ вносно мито 5% върху добитата при продажбата имъ цена и освобождаване отъ всѣкакви други данъци, такси и берии стокитѣ, извадени отъ погнания италиянски параходъ „Кампиолино“. (Едно четене — приемане)	1535
6. За одобрение договора, сключенъ възъ основа на чл. 12 отъ закона за въздухоплаването между министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ, действащъ отъ името и за смѣтка на българската държава, и Дойче Луфтханза А. Д. за отдаване на експлоатация въздушнитѣ линии Драгоманъ — София — Пловдивъ — Свиленградъ като частъ презъ българска територия на линията Берлинъ—Бѣлградъ—София—Цариградъ и частъта надъ българска територия отъ въздушна линия София—Солунъ. (Едно четене — приемане)	1536
Законопроекти: 1. За старчески пенсии. (Предложение на народнитѣ представители И. Януловъ, К. Пасуховъ, К. Лудчевъ и др.) (Съобщение)	1529
2. За измѣнение и допълнение на закона за измѣнение и допълнение на закона за продаване нѣкои държавни гори въ Станимашка околия отъ 1911 г., измѣнението и допълнението на сѣция законъ отъ 5 февруарий 1923 г. и разширението му за Пашмаклийско съ законъ отъ 1 юний 1927 г. (Съобщение)	1529
3. За измѣнение и допълнение закона за митницитѣ. (Трето четене — приемане)	1530
4. За тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за опитнитѣ и контролни институти. (Трето четене — приемане)	1530
5. За института на заклетитѣ експертъ-счетоводители (Второ четене — приемане)	1536
6. За отмиѣнение на всички начети и постановления, издадени по поводъ писмата на Министерството на търговията, промишленостъта и труда № № 10.220 отъ 19 октомврий 1928 г., 10.010 — 13 ноемврий 1928 г., 591 — 21 януарий 1929 г., 786 — 28 януарий 1929 г., 861 — 31 януарий 1929 г., 939 — 4 февруарий 1929 г., 2.269 — 13 мартъ 1929 г., 2.964 — 18 мартъ 1929 г., 3.186 — 20 мартъ 1929 г., 3.508 — 26 мартъ 1929 г., 5.576 — 25 май 1929 г. и 9.151 — 16 септемврий 1929 г. до Министерството на финанситѣ — отдѣление за митницитѣ. (Първо и второ четене — приемане)	1539
7. За ревизиране договоритѣ за наемъ на фондови земи — зеленчукови градини и пр. (Второ четене — разискване и изпращане въ комисията, за да се приготви писменъ докладъ)	1546
8. За опрощаване таксата „водно право“ на воднитѣ синдикати. (Първо четене — приемане)	1549
9. За възнаграждение съ народни пенсии общественика и писателя Т. Г. Влайковъ и съпругата на бившия министъръ П. Абрашевъ — Мария П. Абрашева. (Първо четене — приемане)	1550
10. За извънбюджетенъ (свърхсмѣтенъ) кредитъ за 1930/1931 финансова година. (Съобщение)	1559
11. За измѣнение и допълнение на закона за държавенъ контролъ върху частнитѣ застрахователни предприятия. (Съобщение)	1559
12. За допълнение закона за заселване бѣжанцитѣ и обезпечаване поминъка имъ. (Първо четене — приемане)	1561
13. За бюджета на държавата за 1931/1932 финансова година. (Второ четене — приемане)	1561
14. За бюджета на разнитѣ фондове за 1931/1932 финансова година. (Съобщение)	1568
Бюджетопроектъ за приходитѣ на държавата за 1931/1932 финансова година. (Второ четене — приемане)	1539
Народно събрание — сесия. Указъ № 4 отъ 27 мартъ 1931 г. за продължение на сесията до 8 априлъ 1931 г. вкл. (Прочитане)	1530
Дневенъ редъ за следващото заседание	1568